

تېرى ميسان

لوى درواغ!

ليکوال: تېرى ميسان

د 2002 د فبروري 20 - پاریس

ژباړه: محمد حامد حیدری

د 2011 د مارچ 30 - کابل

Ketabton.com

د کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم:	لوی درواغ!
ليکوال:	تېری میسان
د چاپ کال:	2002 - پاریس
ژباړن:	محمد حامد حیدرزی
د پښتو ژباړې چاپ:	2011 - مارچ (لومړی)
کمپوز:	محمد جاوید حیدرزی
د پښتې یزاین:	عبدالحق صمیمی
چاپ شمېر:	1000 ټوکه
خپرندوی:	الازهر - کابل

alazharco@yahoo.com

0093 (700) - 161556

یو څو خبرې . . .

د سپتمبر د یوولسمې له پېښې څخه لس کاله تېرېږي؛ خو دا لانجمنه او کرکېچنه موضوع لا تر اوسه خورا توده او جالبه ده؛ ځکه چې د دې په اړه ابهامات ډېر دي، ډېرې داسې پوښتنې وټوکېدې چې ځوابونه یې لا تر اوسه پر ځای پاتې دي. تر ټولو مهمه دا چې د سپتمبر د یوولسمې پېښه په نړۍ کې د ستر سیاسي، ستراتیژیکي، ټولنیز او اقتصادي ناورین او بدلون لامل وگرځېده او د تروریسم په وړاندې یوې نوې او اوږد مهاله جگړې ته لاره پرانسته. د شنونکو په اند په دې کار سره په غیر رسمي ډول د نوی نړیوال دستور یا کرنلاري (The New World Order) پلي کېدل پیل شول او د ځنو کارپوهانو په اند له سرې جگړې وروسته دا پېښه د تمدنونو د ټکر (The Clash of Civilizations) د نظریې یوه بېلگه یا غبرگون و.

د ساینس او پوهې له پرمختګ سره نړۍ کوچنۍ شوې او د (Global Village) نظریه لاپیاوړې شوې ده. په اوسني (متمدنه) نړۍ کې د ځواک رینه او سرچینه په پوځي ځواک، پیاوړی اقتصاد او د رسنیو په برلاسي کې نغښتې ده. په اوسنۍ نړۍ کې هره پېښه او هره خبره سمدلاسه په څو شېبو کې په ګرده نړۍ کې د راډیو، ټلويزیون او انټرنټ له لارې په ژوندۍ بڼه خپرېږي. اوسنۍ نړۍ د رسنیو نړۍ ده چې د رواني او تبلیغاتي جګړو بڼه ذرايع بلل کېږي. هر هېواد هڅه کوي چې خپلو ګټو او غوښتنو ته اخلاقي او قانوني بڼه ورکړي او هر خبر د خپلې سیاسي تگلارې په رڼا کې خپور کړي. جالبه دا ده چې خبر یو وي؛ خو د هر هېواد د رسنیو د خپرولو یا وړاندې کولو طرز بېلابېل وي.

د نړۍ د سیاسي چارو شنونکي او کارپوهان د سپتمبر د یوولسمې د پېښې په اړه متضاد لیدونه او اندونه لري. په دې اړه ډېرې شننې او څېړنې ترسره شوي، او ډېر څه ویل شوي او لیکل شوي دي. په دې ترڅ کې د ټکره فرانسوي ژورنالیست او سیاسي کارپوه تیري میسان (Thierry Meyssan) کتاب (ستر درواغ) (L'Effroyable imposture) چې په کال ۲۰۰۲ م کې، په فرانسه کې خپور شوی دی ځانګړی ځای او د پام وړ معلومات لري. دا څېړنیز کتاب د خپل ځانګړی ارزښت او اهمیت له امله نه یوازې په فرانسه بلکه د نړۍ په ډېرو هېوادونو کې له خورا تاوده هرکلي سره مخامخ شوی دی. یوازې په فرانسه کې تر اوسه د دې کتاب (ستر درواغ) کابو درې سوه زره ټوکه پلورل شوي دي. که څه هم چې (ستر درواغ) د ځنو هېوادونو له خوا غندل شوی او معلومات یې ناسم بلل شوي دي؛ خو بیا هم دا

کتاب د پښتو ژباړې په گډون تر اوسه نژدې دېرشو ژبو ته اړول شوی دی چې دا کار هر ورو د کتاب خپرنيز او علمي دريځ لا پياوړی کوي.

د سپتمبر د يوولسمې د پېښې په سناريو کې لوېديځوالو نړۍ ته يو څو نوي نومونه، نورمونه او ژانرونه لکه: القاعده، تروريست، بنسټپالونکي، سخت دريځه او داسې نور مطرح او وپېژندل. د سپتمبر د يوولسمې ناوره پايلې په نړۍ کې د مسلمانانو د ځورلو او رېرولو په بڼه څرگندې شوې. داراز تر اوسه ډېر خلک په خپلو نړيوالو سفرونو کې له ستونزو سره مخامخېږي. د سپتمبر د يوولسمې له عاملينو څخه (چې افغانان نه وو) د غچ اخیستلو په موخه پر افغانستان پوځي يرغل وشو چې دا ناورين لا تر اوسه دوام لري او هره روځ په سل هاوو بې گناهه افغانان په دې اور کې سوځي او وژل کېږي.

په دې توگه مور د سپتمبر د يوولسمې پېښه غندو او له هغو ټولو بې گناهو انسانانو سره چې په دې اور کې سوځي او تباه کېږي خواشينی او خواخوږي څرگندوو.

په دې خبره ټول پوهېږو چې سياست دوه مخه لري. که د تاريخ پانې واورو په کال ۱۹۳۳ م کې هټلر د آلمان د پارلمان ودانۍ (Reichstagsgebäude) ته اور ورته کړ او په دې پلمه يې خپل مخالفين (کمونېستان) سخت وځپل. په نړۍ کې هر هېواد د خپلو اهدافو د لاس ته راوړلو او د خپلو گټو د خونديتوب په موخه خپل کورنۍ او باندینۍ سياستونه (تگلارې) جوړوي او څاري. که څه هم چې د افغانستان زيات وگړي نالوستي دي؛ خو په افغانستان کې د تېرو دېرشو کلونو جگړې، نړيوال سياست او مداخلت په پام کې نيولو سره، نن کابو هر افغان د خپلې پوهې، تجربې او علمي سويې سر سم څه ناڅه په سياست پوهېږي او سياسي ليد لري. له بده مرغه چې د پرديو د لاسوهنې له امله افغانستان له مذهبي، توکميز، ژبنيز او ډېرو نورو (مصنوعي) ستونزو او اختلافاتو سره لاس او گړېوان دی. د افغانستان زاړه او نوي مخالفين او دښمنان له دې کمزوريو او د افغانانو له بې اتفاقی څخه بشپړه گټه اخلي. انگرېزان د بې اتفاقی د اغېزې په اړه يو ښه مثل لري: بېل يې کړه اېل يې کړه: (Divide and rule).

له هغه ځايه چې د ژوند په هر ډگر کې تعادل ضروري دی، په اوسني نړۍ کې د ځواک تعادل او تناسب (Balance of Power) ته د بل هر وخت په پرتله ډېره اړتيا ليدل کېږي. ښکاره خبره ده چې غوا توره او شيدې سپينې دي. اوبه له پاسه خړې راځي او بله دا چې په خړو اوبو کې کبان په آسانه نيول کېږي. خدای دې د افغانانو مل شي! د پوښتنې څوک نه

لري. په دې توگه وینو افغانستان دگاونډیو او نړیوالو سیاسي او نظامي لویو ډگر گړخېدلی دی.

دا چې زموږ هېواد د دې پېښې او ناورین ستر قرباني دی؛ ځکه نو د دې پېښې په جزئیاتو او لاملونو پوهېدل او د پېښې د بېلابېلو اړخونو څېړل د بل هرچا په پرتله افغانانو ته زیاته اړینه او ضروري ده.

د موضوع اهمیت او د کتاب جالبیت په پام کې نیولو سره ما له خپل دوست (حامد حیدرزی) څخه د کتاب د ژباړې غوښتنه وکړه. د بناغلی حیدرزی دې کور ودان وي، زما غوښتنه یې ومنله او په خورا لیوالتیا یې ژباړې ته متې ونغښتې او په ډېر کم وخت او ښه ډول یې خپله دنده سرته ورسوله.

همداشان زه د بناغلی احسان الله آرینزی منندوی یم چې د کتاب په بیاکتنه کې یې ونډه واخیسته او د پښتو ژباړې په سمون سره یې کتاب بشپړ او چاپ ته چمتو کړ.

زه په خپل وار د الازهر خپرندویه ټولني څخه مننه کوم چې د دې کتاب د چاپ چارو ته یې اوږه ورکړه او (ستر درواغ) یې په ښه ښه چاپ او خپور کړ.

داراز هېله من چې تاسو دا کتاب (ستر درواغ) د لوستلو وړ ومومئ او د انځور بل اړخ وگورئ او د خپلو ځنو پوښتنو له پاره ځوابونه ومومئ!

کېدای شي چې د (لوی درواغ) د کتاب د پښتو ژباړې ځینې لوستونکي، موسسې یا دولتي کړی، د کتاب له محتویاتو سره توافق و نه لري.

دا یوه ډېره طبیعي خبره ده، په هر کتاب کې مطرح کېدونکي نظریه خپل موافقین یا مخالفین لري، امریکا وايي چې د سپتمبر په 11، ترهگرو د امریکا په نړیوال سوداگریز مرکز او پنتاگون یرغلونه وکړل او غوښتل یې چې د امریکا تاریخي - سیاسي او پوځي برم ته زیان ورساوه، دا نظریه په نړۍ کې ډېر پلویان هم لري؛ خو په عوض کې داسې کسان هم شته لکه فرانسوي (تېری مسان) او ځینې نور چې دا خبره نه مني او خپل - خپل نظریات لري.

په دې مينځ کې د حقيقت موندل ډېر دروند کار دی. د سپتمبر د 11 پېښو په هکله د بېلابېلو نظرياتو لوستل او څيړل، د اوسني نړۍ په تېره بيا د افغانستان له ځوان توکم سره مرسته وکړي چې په نړۍ کې د ځينو سترو پېښو او بدلونونو په لاملونو پوه شي او په دې کړکېچنه دنيا کې چې ډېر سياسي مشرانو د رښتيا په ځای درواغ وايي، خپله لار ومومي او د سباني ژوند ستونزو او کړاوونو ته چمتو شي.

که څه هم د سپتمبر د 11 پېښه په امريکا کې وشوه؛ خو افغانستان يې هم په اور کې وسو او دا دی لسم کال پوره کيږي چې په افغانستان کې د ترهگرو اډو د شتوالي په پلمه، د نړۍ د 47 هېوادونو لښکرې ډېره دي او هره ورځ خلکو ته د اور او وينو ډالۍ استوي!

په دې 47 هېوادونو کې ځيني د (سياهي کښکر) حيثيت لري؛ خو ځيني نور لکه امريکا او ملگري يې خپلې استراتيژيکي موخي لري او د همدې له پاره دلته راغلي او د خپلو سبانيو گټو د خونديتابه له پاره دلته توري وهي!

کېدای شي چې د سپتمبر د 11 ډرامه د همدې له پاره جوړه شوي وي چې امريکا افغانستان ته راشي او دلته د پوځي اډو جوړولو له پاره هڅه وکړي چې په سيمه کې اتومي طاقتونه وڅاري او د طبيعي شتمنيو په زېرمو او استراتيژيکي سيمو او لويو لارو باندې برلاسي ولري. د نړۍ ستر ځواکونه هر وخت د خپل راتلونکي له پاره اوږده پلانونه لري. امريکا د همدې له پاره افغانستان ته راغلي ده.

د تېري ميسان د کتاب لوستنه به له تاسو سره مرسته وکړي چې د سپتمبر د 11 د پېښې په هکله په ډېر څه وپوهيږي او په پټو غرايمو باندې پوه شي!

عبدالحق صميمی

هالند

لومړۍ برخه: د يوې خونړۍ صحنې جوړونه

لومړۍ فصل: د پنتاگون خيالی الوتکه

آيا هغه برید مو په یاد دی چې د 2001 کال د سپتمبر په 11 په پنتاگون باندې وشو؟ ټولې پېښې دومره ژر او ناڅاپي را مینځ ته شوې چې په لږ وخت کې د حقیقت څیرل گران کار و.

د 2001 کال د سپتمبر د میاشتي په 11 نیټه د واشنګټن په وخت د سهار له لسو بجو څخه لږ مخکې، د امریکا د دفاع وزارت لاندنۍ اعلامیه خپره کړه:

(د دفاع وزارت د هغه برید د څیړلو په حال کې دی چې نن سهار په 9 بجو او 38 دقیقو د وزارت په ودانۍ باندې وشو. تر اوسه د مرگ ژوبلی په اړه پوره معلومات نشته؛ خو د وزارت ټپي کارکوونکي د سیمې نژدې روغتونونو ته لیردول شوي دي. د دفاع وزیر بناغلی دونالد رامسفیلډ د دغه پېښې د وژل شوو او ټپیانو له کورنیو سره خپله غمرازي څرگندوي او په پنتاگون کې د خپل کار له دفتر څخه د عملیاتو لارښوونه کوي. سیمې ته د دفاع وزارت د بیرنیو حالاتو، اور وژنې او روغتیایي پرسونل تر رسیدو وروسته، ودانۍ له کارکوونکو څخه تشه شوې. د پېښې لومړنۍ زیانونه د پام وړ دي؛ خو سره له دې په پام کې ده چې پنتاگون به سبا سهار بیرته خپل کار پیل کړي. د ودانۍ د زیانمنو شوو برخو د کارکوونکو دفترونه د لنډ مهال له پاره بل ځای ته لیردول شوي او د بیارغونې کار به ژر پیل شي.)

رویترز خبري اژانس چې له پېښې وروسته تر نورو مخکې سیمې ته رسېدلی و، اعلان وکړ چې په پنتاگون باندې چاودنه د یوې چورلکې په وسیله تر سره شوې ده. نوموړی خبر د دیموکرات گوند د یوه مشاور (پال بیلاگا) په واسطه له اسوشیتید پرس سره د یوې ټیلیفوني مرکې په ترڅ کې تایید شوی و؛ خو څو دقیقې وروسته د دفاع وزارت په خپله دوهمه خبرپاڼه کې پخوانۍ معلومات سم کړل او وې ویل چې یوه لویه الوتکه په پنتاگون لگیدلې ده.

(فرید هي) چې له سناتور (باب ني) سره یې د حقوقي مرستیال په توگه کار کاوه، د پېښې په وخت کې په هغه سرک روان و چې د پنتاگون ودانۍ ته نژدې غځېدلی

دی. هغه وویل چې ده له خپل موټر څخه داسې یوه بوینگ الوتکه ولیده چې د لویډو په حال کې وه. سناتور (مارک کیرک) وویل چې دی له "دونالد رامسفیلد" سره د سهار د چای تر څښلو وروسته، د پنټاگون د موټرو له پارکینګ څخه د وتلو په حال و، چې یوه لویه الوتکه راولویده. لږ وروسته (رامسفیلد) خپله هم د پېښې سیمې ته ورسید چې د پېښې له قربانیانو سره مرسته وکړي.

څو دقیقې وروسته د (آرلینګتون) د ښارګوټي د اوروژني عمله، د بیرنيو حالاتو سره د مبارزې فدرالی اداره او د پیګن د ملی هوايي ډګر د اوروژني ځانګړې ډله سیمې ته ورسېده او د سهار په لس بجو او لس دقیقو د پنټاګون زیانمنه شوې برخه راولویده.

خبريالان د پېښې سیمې ته له تلو څخه منع شوی وو، چې د چارواکو په اصطلاح د ژغورنې عملیات ګډوډ نه شي. د پېښې د قربانیانو پټ شوي جسدونه د سیمې په یوه کوچني روغتون کې لیکه ایښودل شوي وو او خبريالانو باید د هغه پلاستيکي کڅوړو په فلم اخیستلو باندې قناعت کړی وای چې ښایي په مینځ کې یې د قربانیانو جسدونه پراته وو؛ خو سره له دې اسوشیتدپرس د اور وژني د عملیاتو داسې انځورونه تر لاسه کړی وو چې چا له بلې ودانۍ څخه اخیستي وو.

لوی درستیز (جنرال ریچارد مایرز) له څو ګړۍ ځنډ وروسته، په پنټاګون برید ځانمرګی وباله او زیاته یې کړه چې 77 مه الوتنه په امریکن هوايي کرښه پورې اړوند 200 - 757 ډوله بوینگ الوتکه وه چې له دولز څخه لاس انجلس ته روانه وه. د هوايي ترافیک کارکوونکي د سهار له اته بجو او پېنځه پنځوس دقیقو وروسته نه پوهیدل چې الوتکه چیرته ده؟ خبري اژانسونو چې لا یې هم د پېښې په هکله د معلوماتو د راټولو په برخه کې نه ستړې کیدونکي هڅې کولې، د قربانیانو شمیره 800 ته نژدې ښوده. دا شمېره له نیکه مرغه لکه څنګه چې وروسته څرګنده شوه، له رښتیني شمیرې څخه څلور ځله جګه وه؛ خو (دونالد رامسفیلد) د راتلونکې ورځې د خبري کانفرانس تر جوړیدو پورې د دغه شمېرې د غلط ثابتولو له پاره هیڅ ونکړل.

په نړیوال سوداگریز مرکز باندې برید، ټوله نړۍ ولرزوله. د نړۍ تر ټولو ځواکمن پوځ په دې نه و توانیدلی چې خپل ښارونه وساتي او د امریکا متحده ایالات چې ټولو فکر کاوه، نه ماتیدونکی هېواد دی په خپله خاوره کې تر برید لاندې راغلی و!

هر خبر چې تر نورو لومړی خپریږي په عامه خلکو باندې خپل اغیز پریږدي؛ خو کله چې وروستیو جزییاتو ته وکتل شي؛ نو ښکاري چې د چارواکو څرگندونې شرمونکې او متضادې دي.

په امریکا کې د الوتکو کنټرول او لارښوونه د هوایي چلند د فدرالي ادارې په غاړه ده او د هوایي ډگرونو په برجونو کې د هوایي ترافیک د کنټرول ټول کارکوونکي، د دغه ادارې لاندې کار کوي. د نوموړې ادارې د هوایي ترافیک کنټرولرانو د کریسچن مانیتور مجلې ته ویلي وو چې د سهار په اته بجواو پېنځه پنځوس دقیقو، یوه بوینگ الوتکه 29000 فیتو ته رابښکته شوه او زموږ رادیویي پیغامونو ته یې ځواب ورنکړ. څو دقیقې وروسته د الوتکې ځواب ورکونکي ماشین چوپ شو او هماغه وخت و چې دوی ټولو ته دا فکر پیدا شو چې ښایي کومه بریښنايي نیمګړتیا رامینځ ته شوې وي. دوی همدا راز ویلي وو چې لږ وخت وروسته د الوتکې پیلوټ څو ځله د رادیو ترانزمیټر ولگولو او دوی د داسې چا غږ واورید چې عربي غږیده او پیلوټ یې بېراوه. له همدې سره الوتکه د واشنگتن په خوا وګرځېده او د رادار له صفحې څخه ورکه شوه.

د هوایي ډگر د برج کارکوونکو د شته کاري لارښود پر بنسټ د هوایي چلند د فدرالي ادارې یا FAA مرکزونه د الوتکې په تښتونه باندې خبر کړي وو؛ خو د هغه ادارې ډیر کورني چارواکي ځکه خپلو دندو ته نه وو حاضر شوي چې کاناډا ته په یوه مسلکي کانفرانس کې د ګډون په موخه تللي وو. لږ وروسته دوی ته د دوهمې الوتکې د تښتونې راپور ورکړل شو؛ خو د هغه روحي په ګډوډۍ کې د FAA د مرکزونو کارکوونکو لویه تیروتنه وکړه او فکر یې وکړ چې دا راپور ښایي د هماغه پخواني الوتکې وي. دوی په دې حقیقت باندې تر هغه و نه پوهیدل

چې د درېيمې الوتکې د تېنتونې راپور ورسيد او له هغه وروسته يې پوځي چارواکي په پېښه خبر کړل. د نوموړې تيروتنې په ترڅ کې 29 ډيري ارزښتناکي او تاريخي دقيقې ضايع شوي.

د سپتمبر په 13 نيټه لوی درستيز (جنرال ريچارد مايرز) و نه توانيد چې د هغه تدابيرو په هکله د مشرانو جرگې (سنا) د وسله والو ځواکونو کميټې ته معلومات ورکړي چې ده بايد د بويېنگ الوتکې د را گرځولو له پاره نيولي وای. د کانگرس غړو د غونډې په مهال د پوځ دغه تر ټولو لوړپوړي چارواکي ته وويل چې پوځ د الوتکې د گرځولو له پاره هيڅ گام نه و پورته کړی (دا مرکه لاندې لوستلای شئ)؛ خو آیا دا به څوک ومني چې د متحده ايالاتو پوځ د نړيوال سوداگريز مرکز په برجونو او پنتاگون باندې د بريدونو په ورځ له ځانه هيڅ غبرگون نه و ښودلی؟

د امريکا د هوايي دفاع قوماندانۍ يا NORAD د سپتمبر په 14 نيټه يوه گډه اعلاميه خپره کړه چې د لوی درستيز په څرگندونو باندې پرده واچوي. په اعلاميه کې راغلي و چې: پوځ د سهار تر نهه بجو او څليريشته دقيقو پورې له موضوع څخه بې خبره و او د راپور د تر لاسه کولو سره سم يې د ويرجينيا هوايي ډگر مسوولينو ته امر وکړ چې د بويېنگ د کښته کولو له پاره دوه F-16 جنګي الوتکې واستوي؛ خو هوايي ځواک چې د بويېنگ الوتکې د موقعيت په هکله يې معلومات نه درلودل، فکر وکړ چې ښايی دا الوتکه هم په نيويارک بريد وکړي او له همدې امله دواړه جنګي الوتکې د شمال لور ته واستول شوي. په همدې وخت کې يوه پوځي ترانسپورتي الوتکه چې د پريزيدنشل آندريو له هوايي ډگر څخه پورته شوې وه، تېنتول شوې بويېنگ الوتکه وليده او وېې پيژندله؛ خو نور نا وخته شوی و!

دا چې د هوايي دفاع د قوماندانۍ NORAD او لوی درستيز د څرگندونو ترمينځ څومره توپير و تر اوسه پورې يې په اړه پوره معلومات نشته؛ خو آیا څوک د دې تصور کولای شي چې د متحده ايالاتو د پوځ رادار سيستم په يوه اړين وخت کې په دې و نه توانيد چې د څه کم سلو کيلومترو په ساحه کې د بويېنگ الوتکې

موقعیت او تگ لوری په نښه کړي؟ او یا دا چې ځواکمنو F-16 جنګي الوتکو و نه شو کرای چې په یوه لویه مسافر وړونکې الوتکه پسې ورسیري؟

که مور دا و منو چې تښتول شوي بوینگ الوتکه له لومړني خنډ وروسته په یو ډول تیره شوه؛ نو بیا ولې پنتاګون ته د تلو په حال کې و نه ویشتل شوه؟ هغه امنیتي سیستم چې د دفاع وزارت د ساتنې له پاره تر لاس لاندې دی د نړۍ تر ټولو دقیق سیستم دی. په دغه سیستم کې چې سپینه مانی هم پرې سمبال شوي ده، په کال 1994 کې له څو پېښو وروسته ډیر بدلونونه راغلل. له هغه پېښو څخه یوه د بیلګې په توګه دا وه چې یوه کوچني "سیسینا 150 ال" ډوله الوتکه سپینې مانی ته ډیره نژدې نسکوره شوه. په سپینه مانی او پنتاګون باندې ایښودل شوي د الوتکې ضد سیستمونه د پرزیدینشل آندریو له هوایي ډګر څخه کنټرولیري. په نوموړي هوایي ډګر کې د هوایي او سمندري ځواکونو دوه دایمي کنډکونه میشت دي چې په F-16 او F/A-18 جنګي جټ الوتکو سمبال دي. د دې ټولو حقایقو په پام کې نیولو سره، دوی باید هیڅکله لویه بوینگ الوتکه نه وای پرېښي چې پنتاګون ته نژدې شي.

خو لکه څنګه چې وروسته د دفاع وزارت ویاند وویل: (مور نه پوهیدو چې الوتکه به د پنتاګون د ودانۍ په خوا راشي او بسایي په دې هم څوک نه پوهیدل چې داسې یو څه به پېښ شي).

په پایله کې بوینگ الوتکه چې تر نورو وړاندې روانه وه او د نړۍ د تر ټولو ښه هوایي دفاع له سیستم سره یې ډغري وهلي، ځان له پنتاګون سره وجنگاوه.

بوینگ 757-200، کارګو الوتکې دي چې د 239 مسافرو د وړو ظرفیت لري. اوږدوالی یې 32.47 متره او سور یې (د وزرونو په ګډون) 38.5 متره دی. که نوموړې الوتکه پوره ډکه شي؛ نو 150 ټنه وزن به ولري او کولای شي چې په یوه ساعت کې 900 کیلومتره (560 میله) لار ووهي.

بیرته راځو د پنتاگون ودانۍ ته. پنتاگون د نړۍ تر ټولو لویه ودانۍ ده چې هره روځ پکې 23000 کسان کار کوي. د پنتاگون نوم د ودانۍ د جوړښت له مخې ایښودل شوی دی. په دې مانا چې نوموړې ودانۍ د کانکریت د پنځو داسې کړیو په شان ده چې هره کړۍ یې پنځه کونجه لري. دا ودانۍ د ویرجینیا د ایالت په آرلینګتون ښارګوټي کې موقعیت لري او سپینې ماڼۍ ته نژدې ده. د یادونې وړ ده چې د آرلینګتون ښارګوټي د واشنگټن په ګاونډ کې پروت دی.

د دې له پاره چې ډیر زیان واړول شي، بویڼګ الوتکه باید د پنتاګون له بام سره جنګول شوې وای. بل دا چې د ودانۍ 29 هکتاره پراخوالي ته په کتو سره، هم دا تر ټولو آسانه لار وه؛ خو "ترهګرو" پریکړه وکړه چې الوتکه د ودانۍ له یوې خوا سره چې ټول لوړوالی یې یوازې 24 متره و، وجنګوي.

الوتکه په ناڅاپي ډول لکه چې د کیناستو په حال کې وي، زمکې ته را ښکته شوه. په دې مانا چې الوتکه په افقی ډول روانه وه؛ خو کوزیدل یې تقریبا عمودي و او پرته له دې چې د پنتاګون ودانۍ ته نژدې د سړک د غاړې له لور و خراغونو سره ولګیري، له ودانۍ سره ولګیده.

د کوزیدو په حالت کې د الوتکې د ښکته کیدو ګیر په اتومات ډول کار کوي. که څه هم چې الوتکه د لګیدو په وخت کې 30 متره او یا د یوه درې پوریزه ودانۍ په اندازه لوړه وه؛ خو په ودانۍ کې د ټکر له امله جوړ شوي سوري، د ودانۍ په لومړي او دوهم پوړونو کې دی. دغه حقیقت ته په کتو سره دې نتیجې ته رسیږو چې کیدای شی د پنتاګون له زمکني پوړ سره تر لګیدو مخکې، له الوتکې څخه ګیر ایسته شوی وي. د یادونې وړ ده چې د پنتاګون ودانۍ سره جوخت د چورلکو د ناستې ځای او د موټرونو پارکینګ هم شته. د پېښې د ځای انځور ته په کتو سره ټول پوهیږي چې دا هر څه پرته له دې چې ودانۍ ته څیرمه زمکو، دیوالونو، د موټرونو پارکینګ او د چورلکو ډګر ته زیان ورسیري، سرته رسېدلي دي.

که څه هم چې د الوتکې ټول وزن 100 ټنه و او په ساعت کې یې له 400 څخه تر 700 کیلومترو پورې سرعت درلود؛ خو له ټکر څخه وروسته یوازې د ودانۍ لومړۍ کړۍ ته زیان رسېدلی دی. که د پېښې انځور ته هر څوک وگوري په دې حقیقت باندې پوهیدلای شي.

د الوتکې له ټکر سره سم ټول پنتاگون ولړزید او د الوتکې په وزرونو کې سون توکو اور واخیست چې وروسته د ودانۍ نورو برخو ته ورسید. په پایله کې د الوتکې په 64 مسافرو سربیره په ودانۍ کې 125 کسان ووژل شول.

لکه هر څه چې مخکې له مخکې پلان شوي وي، بوینگ الوتکه د پنتاگون په هغه برخه ولگیده چې تر رغاونې لاندې وه. د سمندري ځواکونو د قوماندانۍ د نوي مرکز د رغونې کار د پای ته رسیدو په حال کې و. ډیر دفرونه تش وو او په ځینو کې یوازې هغه کسانو کار کاوه چې د سامان آلاتو د نصبولو مسولیت یې په غاړه وو. له همدې امله د پېښې ډیری قربانیان ملکي کسان وو او حتی یوه جنرال ته هم پکې زیان نه و رسیدلی.

نیم ساعت وروسته د ودانې پورتنۍ برخه هم ولویده.

هغه نښې نښانې چې وروسته به ورته اشاره وشي ثابتوي چې د چارواکو هغه خبرې چې وايي دا یوه بوینگ الوتکه وه، د نه منلو وړ خبره ده.

که له فضايي سپوږمکۍ څخه اخیستل شوي انځور ته چې د چارواکو له خوا وړاندې شوی او الوتکه پکې په جعلی توگه ځای په ځای شوې وه، په ځیر وکتل شی؛ نو هر چاته مالومیري چې یوازې د بوینگ الوتکې پوزه ودانۍ ته ننوتلې او نوره ټوله تنه او وزرونه یې بهر دي.

په انځور کې الوتکه په داسې ځای کې دریدلې وه چې وزرونه یې په ودانۍ نه وو لگیدلي او پرته له پوزې څخه د الوتکې نوره ټوله تنه روغه رمته وه.

له همدې امله موږ بايد د الوتکې وزرونه او تنه د ودانۍ په انگر کې ووينو. که دا حقيقت ومنو چې د الوتکې پوزه او وزرونه چې د سون مواد پکې خای لري د داسې فلزي موادو څخه جوړ شوي چې ژر ويلې کيږي او سوزي؛ نو دا هم بايد ومنل شي چې د بويڼگ الوتکې په شاتنۍ تنه کې د لاريو او کوچنيو موټرونو په شان فلزي مواد کاريري. مهمه خبره دا ده چې د اور له وژلو وروسته بايد لږ تر لږه د هغه فلزي موادو ايرې پيدا شوي وای. که تاسو د اسوشيتيد پرس په واسطه اخيستل شوي انځور ته وگورئ نو به درته څرگنده شي چې د الوتکې څرک نه لگي. دا په داسې حال کې ده چې انځور د اور له وژلو څو دقيقې وروسته اخيستل شوی. په انځور کې ليدل کيږي چې د اوروژني موټرونه رسيدلي؛ خو د اور وژني ډله د پيښې خای ته نه ده تلې او د ودانۍ پورتنې پوړونه هم لا په خپل خای پاته دي.

د (آرلينگتون) ښارگوټي د اوروژني د ادارې مشر (ايدپلاگر) د سپتمبر په 12 نيټه په يوه خبرې کانفرانس کې وويل چې د ده ډله د پنتاگون د نورو برخو د اوروژني ته استول شوې وه او د الوتکې د ټکر اصلی خای ته د تگ اجازه نه وه ورکړل شوې. يوازې او يوازې د بيريڼيو حالاتو سره د مبارزې ځانگړې ډلې د پيښې په اصلی خای کې وې.

(ايد پلاگر) د يوه خبريال پوښتنو ته داسې ځواب ووايه:

خبريال: له الوتکې څخه څه شی پاته شوي و؟

پلاگر: د الوتکې په هکله بايد ووايم چې د اوروژني د عملياتو په ترڅ د الوتکې ځينې ټوټې د ودانۍ د ننه پيدا شوې؛ خو پاتې شوني ډير زيات نه و. که په لنډه توگه ووايم د الوتکې تنه او يا داسې کوم بل شی هلته نه و.

خبريال: ښاغلی پلاگر! د الوتکې ډيرې زياتې وړې ټوټې د پيښې د خای په نژدو سيمو او حتی په سرک کې ليدل کيږي. دا ټوټې ډيرې وړې دي. آیا ستاسو په نظر الوتکه د ټکر په وخت کې يوازې د تيلو له وجې چاودلې؟

پلاگر: زه نه غواړم په دې اړه نورې خبرې وکړم. له مور سره خو داسې کسان شته چې حال يې په خپلو سترگو ليدلی او زما په آند دوی به له ما څخه بڼه معلومات درکړي چې د الوتکې د رسيدو په وخت کې څه پيښ شول؟ زه که رښتيا ووايم په دې نه پوهيرم.

خبريال: د الوتکې د سون توکي چيرته دي؟

پلاگر: مور يوازې يو سوری ليدلی چې زموږ په آند د الوتکې پوزه پرې لگيدلې وه.

که څه هم چې ځينی پوځي چارواکو او د کانگرس غړو ادعا وکړه چې دوی د الوتکې ټکر ليدلی و؛ خو د ډيرو زياتو او د نه پيژندلو وړ کوچنيو ټوټو څخه پرته د الوتکې د تنې هيڅ ښکاره ثبوت و نه ليدل شو. حتی د پنتاگون د موټرو د پارکينگ د امنيتي کمري اخستل شوو انځورونو هم له هيڅ زاويې څخه بويڼگ و نه ښوده او ويې نه شو کړای چې د چارواکو ادعا ثابته کړي.

اوس راځی چې د چارواکو ټولې څرگندونې په لنډه توگه تکرار کړو:

- تبنتول شوي بويڼگ د هغه F-16 جنګي جت الوتکو څخه ورکه شوي وه چې د همدې الوتکې د تعقيب له پاره استول شوي وي. په دې سربيره د واشنگټن د هوايي دفاع له سيستم څخه هم غلې تيره شوه.
- الوتکه په داسې حالت کې چې افقی روانه وه، په عمودي ډول د پنتاگون د موټرو په پارکينگ کې په زمکه کيښاسته.
- الوتکه د ودانۍ له لومړني پور سره ټکر کوي. يوازی د الوتکې پوزه په ودانۍ کې سوری جوړوي او مخکې له دې چې وزر يې له ودانۍ سره ولگي، دريري.
- د الوتکې تنه ژر تر ژره خوره - وره کيږي او د وزرونو د سون توکي تر هغه پورې سوزيږي چې ودانۍ ته اور واچوي.

د پېښې د سيمې د عيني شاهدانو (د کانگرس غړو او پوځي افسرانو) څرگندونو ته په اشارې سره بايد وويل شي چې دا ټوله جوړه شوې كيسه له درواغو ډکه ده او دوی هغه درواغو ته د حقيقت د بڼې ورکولو هڅه کړې وه چې د پوځ له خوا جوړ شوي و.

دوی د يوه درواغ د پټولو له پاره بل درواغ ويل. که چيرته تاسو د همدې فصل په لومړيو کې، د پنتاگون له خوا خپره شوې اعلاميه ولولئ، درته څرگنده به شي چې بويڼگ الوتکه اصلاً نه وه. د (کاميكازي Kamikaze) هغه جاپاني پيلوتان چې په امريکايي بېړيو يې ځانمرگي بريدونه وکړل) الوتکو تيوري تر نيم ساعت پورې هم نه وه. په دې سربيره د بناغلی لوی درستيز تر مرکې پورې هم د هغه جنګي جټ الوتکو په هکله هيڅ خبر نه و خپور شوی چې د خيالي او تش په نامه بويڼگ د کوزولو له پاره استول شوي وي؛ خو دوه روځي وروسته دا كيسه هم د هوايي دفاع د قوماندانۍ له خوا په ډيره ځيرکۍ سره جوړه شوه.

که څه هم په پورتنۍ ټوله كيسه کې د چارواکو څرگندونې يوازې او يوازې داسې پروياگنده وه چې د عامه خلکو د غولولو له پاره جوړه شوې وه؛ خو په پنتاگون کې د 125 کسانو مرګ او د هغه الوتکې لادرکه کېدل چې 64 مسافر پکې سپاره و، يو نه هيريدونکی حقيقت دی.

هغه چاودنه چې پنتاگون يې ولرزاوه، څه وو؟ چاودنه ولې وشوه؟ د امريکنز هوايي کرښې 77مه الوتنه څه شوه؟ آيا د الوتکې مسافرين ووژل شول؟ که داسې وي؛ نو چا او د څه له پاره ووژل؟ که دوی تر اوسه ژوندي دي؛ نو چيرته دي؟ دا ټولې هغه پوښتنې دي چې د متحده ايالاتو حکومت بايد ورته ځواب ووايي.

اوس دا پوښتنه پورته کيږي چې چارواکو د څه شي ثابتول غوښتل؟ جنرال (ويسلي کلارک) چې د کوسوو د جګړې پر مهال د ناټو لوی قوماندان و، له بريدونو دوه روځي وروسته له (سي ان ان CNN) ټلويزيوني چينل سره په مرکه کې وويل: موږ له پخوا څخه پوهيدو چې ځينو مشخصو ډلو غوښتل په (پنتاگون)

باندې بریدونه وکړي؛ خو مور د پوره معلوماتو د نشتوالي له امله غبرگون و نه شو بنودلای. د دغه لور پوري چارواکي څرگندونې هیڅ بهرني برید کونکي ته اشاره نه کوي، بلکه د متحده ایالاتو د ننه کوم چا ته گوته نیسي. اوس راحی د هغه پتو ټکرونو او ناخوالو په هکله وغږیږو چې د امریکا حکمرانه او د واک په گدی ناسته ټولنه سره جلا کوي.

(سي ان ان CNN) ټلويزیوني چینل د سپتمبر په 15 او له بریدونو وروسته د مصر له ولسشمر، (حسني مبارک) سره مرکه وکړه. په هغه وخت کې د مصر ولسشمر دا معلومات چې اوس یې مور لرو، نه درلودل. هغه په دې هم نه پوهیده چې که دا موضوع ډیره وڅیړل شي؛ نو بله مانا به ورکړي. له بلې خوا هغه څو اوونۍ وړاندې د بریدونو د تیاریو په اړه، یو استخباراتي راپور هم د متحده ایالاتو دولت ته سپارلی و.

مبارک: مور اټکل کوو چې خلک بنایي الوتکې وتبنتوي، دا شی او هغه شی وکړي؛ خو د نړۍ هیڅ استخباراتي ادارې دا اټکل نه شو کولای چې دوی به د سوداگریزو مرکزونو او پنتاگون سره له مسافرو ډکې الوتکې وجنگوي. زه په ډاډه زړه ویلای شم هغه خلکو چې دا بریدونه یې سر ته رسولي، په دې سیمه کې له پخوا څخه الوتني کړي وي. د پنتاگون ودانۍ دومره لوړه نه ده چې هر پیلوټ الوتکه ورسره وجنگوي. زه په ډاډ سره ویلای شم چې د هغه الوتکې پیلوټ په دې سیمه کې ډیرې الوتني کړي وي، تر څو هغه خنډونه وگوري چې د پنتاگون د ودانۍ له یوه خاص ځای سره بنایي د یوې لویې ملکي الوتکې په مخ کې راشي. کوم چا دا موضوع بڼه لوستي ده او په دغه ځای کې یې زیاتي الوتني کړي دي.

پوښتنه: نو ستاسو په آند دا کار د هیواد د ننه شوی؟ ستاسو په فکر د دې کار تر شا د چا لاس و؟

مبارک: که رښتیا ووایم زه نه غواړم چې اوس ژر څوک ملامت کړم. په متحده ایالاتو کې که څوک د ترهگری په تور ونیول شي؛ نو سم د لاسه گونگوسي

خپاره شي چې دا کار د کوم سعودي، مصري او يا اماراتي عرب کار دی او يا دا چې د دې ډول ټولو کارو تر شا عرب ولاړ دي. زما په آند هېڅ څوک وړاندوينه نه شي کولای او بايد د موضوع تر پوره روښانه کيدا پورې په تمه واوسو. د نړۍ ډير خلک بنايي په ياد ولري چې د اوکلوها ما له بمی چاودنو وروسته د ملامتيا ټولې گوتې د عربو خوا ته ونيول شوي؛ خو په حقيقت کې هغه بریدونه عربانو نه وو کړی. زما په فکر د څيرنو تر پايه پورې بايد صبر وشي؛ ځکه چې دغه شان پيښه چې اوس په متحده ايالاتو کې شوې ده، د يو يا څو داسې پيلوټانو کار نه دی چې په فلوريدا کې روزل شوي او بيا يې د الوتکې د پورته کولو له پاره اجازه ليک (لايسنس) تر لاسه کړی وي، چې ترهگريز بریدونه وکړي. زه دا ځکه وایم چې ما خپله پيلوتي کړې. ما ډيرې درنې او نورې جنگي جت الوتکې چلولې. زه په ډاډ سره وایم چې دا آسانه کار نه دی او له همدې امله بايد دومره ژر هېڅوک ملامت نه شي.

که د بوش ادارې د ځينې کورنيو ستونزو د پټولو په موخه د بریدونو موضوع تحريفولای شوای؛ نو آیا دا هڅه به نه وي شوي چې په نړيوال سوداگريز مرکز باندې د بریدونو ځينې مهم لاملونه پټ کړي؟

دوهم فصل: د جرم شريکان

اوس به د هغه کيسې په هکله وغږيرو چې د نيويارک له بریدونو وروسته نړۍ ته وړاندې شوې وه. د (سي ان ان CNN) خبري چينل د 2001 کال د سپتمبر په 11 نيټه د سهار په اته بجو او پنځوس دقيقو خپل ورځني او عادي پروگرام بند کړ او يو ناڅاپه يې اعلان وکړ چې له مسافرو ډکه يوه الوتکه د نړيوال تجارتي مرکز له شمالي برج سره ولگيده. لکه څنگه چې دوی د پيښې له سيمې څخه تازه انځورونه نه درلودل؛ نو د برج يوازې يو انځور چې له پورتنیو پوړونو څخه يې دودونه پورته کيدل، د ټولو ټلويزیوني شبکو له خوا خپریده.

په لومړي سر کې ټولو فکر کاوه چې بنایي الوتکې په تصادفي ډول له برج سره ټکر کړی وي. امریکنز هوایي کرښه چې په دې وروستیو کې له مالي پلوه تاوانی شوي هم وه، هڅه کوله چې خپلې الوتکې تر ډیره حده په لږ لگښت وچلوي، د هوایي ترافیک د مامورینو کار د ډاډ وړ نه و، عمومي بې نظمي روانه وه او نور..... ټول هغه لاملونه وو چې دې بریدونو ته یې لاره پرانیسته.

که څه هم چې دا ډول ناڅاپي پېښو نور لاملونه هم درلودلای شوای؛ خو (سي ان ان CNN) ډیر ژر وویل چې بنایي دا یوه تصادفي پېښه نه وي او کیدای شي ترهگریز برید وي.

نړۍ اوس هم په یاد لري چې د 1993 کال د فبرورۍ په 26 نیټه له چاودیدونکو توکو ډکه یوه لاری د نړیوال سوداگریز مرکز د موټرو په پارکینګ کې وچاوده چې له امله یې 6 کسان ووژل شول او زر تنه نور ټپیان شول. د هغه حملې نسبت هغې اسلام پالې ډلې ته وشو چې د نیویارک له ښار څخه بهر یې فعالیت کاوه او مشري یې شیخ عمر عبدالرحمن کوله. د (سي ان ان CNN) د مبصرینو په آند که دا ټکر یو برید و؛ نو بنایي چې دا کار د یوه بل اسلام پال یعنی د سعودي عربستان د پخواني میلیاردر اسامه بن لادن په وسیله شوی وي. اسامه بن لادن چې افغانستان ته یې پناه وړې وه، د کال 1996 د اګست د میاشتي په 23 نیټه، په خپله یوه فتوا کې د متحده ایالاتو او اسرائیلو په خلاف د جګړې اعلان وکړ. د 1998 د اګست د میاشتي په 7 نیټه د کینیا په پلازمینه نایروبي او د تانزانیا په پلازمینه دارالسلام کې د متحده ایالاتو په سفارتونو د شوو بریدونو نسبت هم، اسامه بن لادن ته شوی و. اسامه د څو کلونو په ترڅ کې د متحده ایالاتو د دښمنانو په لیست کې لومړی ځای خپل کړ. اف بی آی FBI د نوموړي په هکله د معلوماتو په بدل کې د 5 میلیونه ډالرو جایزې اعلان کړی و. د ملګرو ملتونو د امنیت شورا له طالبانو غوښتي و چې هغه محکمې ته وسپاري او د متحده ایالاتو دولت هم په دې هڅه کې و چې د اسامه بن لادن په هکله غیابي محکمه جوړه کړي.

امريکايي ټلويزيوني چينلونو يو په بل پسې له نيويارک څخه د ژونديو راپورنو ورکول پيل کړل. د سهار په نهه بجو او ديرش دقيقو يوې بلې مسافر وړونکې الوتکې له جنوبي برج سره ټکر وکړ. دوهم برید په داسې وخت کې وشو چې ټلويزيوني چينلونو د شمالي برج د سوزيدو ژوندي انځورونه خپرول. له همدې امله دا انځورونه له مختلفو زاويو څخه اخيستل کيدل او په مليونو وگړو په ژوندۍ بڼه ليدل. د وروستيو کلکو ثبوتونو له ليدو وروسته دا مالومه شوه چې متحده ايالات په خپله خاوره کې تر برید لاندې راغلي دي. د نيويارک بندري چارواکو د موټر بم چاودنو د کيدو له ويري، هغه پلونه او د زمکې لاندې تونلونه چې د نيويارک ايالت د منهاتن ښار ته تلل، بند کړل (دوی ښايي فکر کړی وي چې زمکني کوماندو ځواکونه به هم بریدونه وکړي).

د سهار په 9:04 بجو د نيويارک پوليسو د دې ښار اوسيدونکو ته وويل چې کيدای شي نور لوړ برجونه هم د الوتکو د ټکر سره مخامخ شي. د سهار په لسو بجو کله چې په پنتاگون باندې د بریدونو لومړي خبرونه خپاره شول، د سوداگريز مرکز جنوبي برج په داسې حال کې چې ژوندي راپورونه يې خپريدل ونړيد او ورپسې په 10:29 بجو شمالي برج هم نسکور شو. د نړيدلو برجونو دورو د ټول منهاتن سرکونه نيولي و. په هغه وخت کې داسې راپورونه خپريدل چې ښايي په لسگونو زره کسان وژل شوي وي. د لگيدلو الوتکو اور دومره زورور و چې د برجونو فلزي جوړښت مقاومت ونکړ او ودانۍ ونړېدې.

(جورج پاتاکی) چې په هغه وخت کې د نيويارک والي و، د ټولو دولتي دفترينو د بندولو امر وکړ او ملي گارد يې ښار ته راويست. هغه له بریدونو لږ وروسته داسې وويل: په هغه برجونو کې زما ملگري دي، زه د هغوی او د هغوی د کورنيو په هکله فکر کوم. مور هڅه کوو له ټولو هغه کسانو سره چې په دغه ويرجنه پيښه کې اغيزمن شوي مرسته وکړو.

(رودولف گيليانی) په 11:02 بجو له نيويارک ون څخه د يوه ټيليفونی تماس په ترڅ کې د نيويارک ښار اوسيدونکو ته داسې وويل: هغه کسان چې همدا اوس په

منهاتن کې نه دي، بايد په خپلو کورونو کې پاته شي. که تاسو د منهاتن په مالي برخه کې ياست، کيدای شي چې د پيښې له سيمې څخه ورو - ورو شمالي خوا ته لار شئ، چې د ژغورنې په عملياتو کې خنډ پيښ نه شي. موږ بايد د امکان تر حده خلك وژغورو.

په لسگونو زره کسان د منهاتن په پلونو چې د موټرونو د تگ راتگ له پاره مخکې تړل شوي وو له ښار څخه پلي د وتلو په حال کې وو.

د ماښام په 5:20 بجو د نړيوال سوداگريز مرکز د 7 شمېرې ودانۍ برج چې الوتکه ورسره نه وه لگيدلې، چا ته له زيان اړولو پرته ونرېد. د نيويارک ښار د بېرنيو حالاتو ادارې وويل چې دا ودانۍ د مخکينيو دوو برجونو د نرېدو له کبله زيانمنه شوې وه. داسې اټکل کيده چې په گاوند کې پرته نوري ودانۍ به هم ونرېږي. د نيويارک ښاروال د 30000 داسې پلاستيکي کڅوړو غوښتنه وکړه چې مړي پکې ځای په ځای کيږي.

د هغه روحي په ماسپينين او د راتلونکو روځو په درشل کې د بريدونو کيسه په دې ډول جوړه شوه: د بن لادن د شبکې 10 تنه بنسټ پاله اسلامپال چې په دوه ډلو ويشل شوي وو او په کوچنيو چرو سمبال وو، الوتکې وتښتولې. دغه بنسټ پالو د خپل ژوند په بدل کې، تښتول شوي الوتکې له برجونو سره وجنگولې.

په لومړۍ ځل کتو کې هر خبر هيښونکی وي؛ خو څومره چې جزئيات زيات وڅيرل شي په هماغه اندازه توپيرونه ډيريري.

اف بي آي FBI له څيړنو وروسته وويل چې تښتول شوي دواړه الوتکې 767 ډوله بوينگ الوتکې وې. لومړنۍ الوتکې د امريکنز په هوايي کرښه پورې او دوهمه يې په يونايټد هوايي کرښه پورې اړه لرله او په ترتيب سره د 11 او 175 شميرو الوتنو په درلودلو سره له باستون څخه لاس انجلس ته په لاره وې.

د الوتنې ځینې مسافرین په دې توانیدلي و چې له تښتول شوو الوتکو څخه له خپلو خپلوانو سره تیلیفوني اړیکې ونیسي. د دوی له څرگندونو څخه دا ښکاره شوی وه چې تښتونکو، ټول مسافرین د الوتکې په شاتنۍ برخه کې ټول کړي وو. دا کار د تښتونکو له پاره ځکه آسانه و چې په الوتکو کې د مسافرینو شمیره کمه وه. په 11 شمیره الوتنه کې 81 تنه او په 175 شمیره الوتنه کې 56 تنه مسافرین وو چې ټول 137 کسان کیدل. په داسې حال کې چې د ټولو سیتونو شمیر 239 وو.

د هغه معلوماتو پر بنسټ چې د مسافرینو له تیلیفوني اړیکو څخه ټول شوي وو، له 93 شمیرې الوتنې پرته د نورو ټولو الوتکو تښتونکو سپکې وسلې (چاقو او نور) درلودل. د 93 شمیرې الوتنې مسافرینو په الوتکه کې داسې یوه بم ته اشاره کړې وه چې له تښتونکو سره و او په یوه بکس کې یې لیرداوه. وروسته له دې چې د متحده ایالاتو فضا د الوتنو پر مخ بنده شوه؛ نو ټولې هغه الوتکې چې پر زمکه ناستې وې د اف بی آی FBI له خوا وپلټل شوې. د هغوی له ډلې څخه په دوه الوتکو کې چې یوه یې 43 شمیره الوتنه (ني وارک - لاس انجلس) او بله 1729 شمیره الوتنه (ني وارک - سان فرانسيسکو) وه، تیغې چارې وتلې وې چې د سیتونو تر لاندې ځای پر ځای شوي وې. د پېښې څیړونکو وروسته وویل چې ټولو تښتونکو له همدې ډول چارو څخه کار اخیستی وو. سي آی ای CIA هم څه موده وروسته په افغانستان کې په هغه کور کې چې د دوی په آند پخوا اسامه بن لادن پکې اوسیده، دغه ډول چارې وموندلې او اټکل وشو چې اسلامي بنسټ پالو ته به د زده کړې له پاره ترینه کار اخیستل شوی وي.

د دې خبرې منل چې د بریدونو قوماندان به خپلو کسانو ته د وسلو په ورکولو سره دومره لویه تیروتنه کړې وه، نا شونې ده؛ ځکه کیدای شوای چې ټول او یا د عملیاتو یوه برخه له ناکامۍ سره مخامخ شي. له دې څخه عجیبه هم دا ده چې الوتکو ته د ځینو تومانچو وړل ډیر آسانه کار وو. د بیلگې په ډول داسې خاصې تومانچې شته چې د پلټنې ماشینونه یې نه شي موندلای او تیروول یې حتی له چرو څخه هم آسانه دي.

د دې له پاره چې وښودل شي الوتکې د عربانو له خوا له برجونو سره جنگول شوي دي؛ نو د چرو خبره مينځ ته راغله. دا ځکه چې عرب اسلامپال په چرو باندې د خپلو دښمنانو د ستونيو په غوڅولو مشهور دي.

الوتکې مخکې له دې چې نيويارک ته ورسيرې، بايد دومره ارتفاع يې له لاسه ورکړې وای چې برجونه د پيلوتانو لاندې نه بلکه مخامخ وي. که ښارونو ته له پاس څخه وکتل شي؛ نو د يوې نقشي په څير ښکاري او هغه ځايونه چې له پخوا څخه په نښه شوي وي، له هر چا څخه هيريرې. له همدې کبله له برجونو سره د الوتکو د جنگولو له پاره بايد د الوتکو ارتفاع ټيټه ساتل شوي وای.

پيلوتانو بايد نه يوازي د الوتکو لوړوالی په يوه اندازه ساتلې وای، بلکه خپل هدف ته د رسيدو له پاره هم بايد په لاره نيغ تللی وای. د سوداگريز مرکز دواړو غبرگو برجونو 63-70 متره سور درلود په داسې حال کې چې د 767 بوينگ الوتکو سور 47-60 متره دی. که هغه ويډيويی فلم ته چې د الوتکې د ټکر په وخت اخیستل شوی په څير وکتل شي؛ نو ليدل کيږي چې الوتکه کټ مټ د برج په مينځ باندې لگيږي. که الوتکه حتی د 55-65 مترو په اندازه کږه تللې وای، له برج سره نه لگيده او مهمه خبره دا چې د 700 کيلومترو په سرعت کې د دومره کوچني واټن په اندازه کږيدل د يوې ثانيې د 0.3 برخې کار دی.

لومړی الوتکه برج ته په داسې حال کې ورسیده چې باد هم هماغه لور ته لگیده او همدا سبب و چې د الوتکې ثبات سم ساتل شوی و؛ خو دوهمه الوتکه مجبوره وه چې يوه ستونزمنه دوره ووهي. ستونزمنه بايد ځکه ورته ووايو چې الوتکه باد ته مخامخ روانه وه؛ خو په هر حال دې الوتکې هم کټ مټ د برج مينځ وواهه.

د ډيرو ټکره پیلوتانو د څرگندونو پر بنسټ، یوازې ډیر کم پیلوتان د داسې عملیاتو د سر ته رسولو جوگه دي او دا خبره نه مني چې داسې کار دي د هغه کسانو له خوا وشي چې لا تر اوسه د زده کړې په حال کې وو. له بله پلوه، د برج له داسې یوه ستونزمن ځای سره د لگیدو له پاره یوه بله بې خطرې لاره هم شته او هغه د الوتکو د لارښوني د خاصو رادیويي څپو د لیردولو آله ده. دا څپې له یوه خاص ځای څخه لیرل کيږي او کولای شي هغه الوتکې چې په اتوماته توگه روانې وي، خپلې خوا ته را کاري. مهمه خبره دا ده چې په سوداگریزو مرکزونو کې د دغه ډول څپې یا زیگنال خپریدل ځکه یقیني شوي وو چې د دې آلي څپو د تلویزیونونو له هغه آنتونو څخه خپریدونکو څپو ته مزاحمت کړی وو چې د سوداگریز مرکز د برجونو په سر باندې لگیدلي وو. دا احتمال شته چې دا آله به په وروستیو شیبو کې فعاله شوې وي چې د موندلو څخه یې مخنیوی وشي او دا هم شونې ده چې تښتونکو د دواړو الوتکو له پاره نوموړې دوه آلي نصب کړي وي. په هر حال د برید په وخت کې په حتمي ډول داسې کسان هم وو چې له زمکې څخه یې له تښتونکو سره مرسته کوله او که داسې وي؛ نو دې ته اړتیا نه وه چې په الوتکه کې دې ډیر تښتونکي کینول شي؛ ځکه یو کوچني ټیم هم کولای شوای چې الوتکه آتو پایلټ (Auto Pilot) (داسې یو حالت چې الوتکه پرته له پیلوټ څخه هم حرکت کولای شي) حالت ته واړوي. سربیره پر دې په الوتکه کې د تښتونکو شتون ته هم اړتیا نه وه؛ ځکه چې په الوتکه کې هیڅ مسافر نه و. د گلوبل هاک (Global Hawk) تکنالوژی په مرسته کیدای شوای چې کارونکي له لیرې واټن څخه په الوتکو کې نصب کمپیوټري سیستمونو ته ننوزي او د الوتکې کنټرول په خپل لاس کې واخلي. د دې تکنالوژی په مرسته چې د متحده ایالاتو د دفاع وزارت له خوا جوړه شوې، د نړۍ په هره برخه کې الوتکې کنټرولیدای او آن له پیلوټ څخه پرته گرځیدلای شي. له همدې امله ویلای شو چې بنایي بوینګ الوتکه هم د نورو "ډرون Drone" یا کوچنیو بې پیلوټه الوتکو په شان، له لیرې واټن څخه کنټرولیده.

بالاخره غبرگ برجونه ولويدل. په هماغه لومړيو روځو کې د بېرنيو حالاتو د فدرالي ادارې له خوا يوه څيړنيزه کميټه جوړه شوه چې د امريکايي انجيرانو د ټولني (American Society of Civil Engineer – ASCE) له خوا پر مخ بيول کيده. د څيړنو د لومړنيو راپورونو پر بنسټ، د الوتکې سوزيدونکو توکو يا تيلو دومره تودوخه توليد کړي وه چې د ودانۍ اوسپنيز جوړښت يې کمزوری کړی و. دغه نظريه د نيويارک د اوروژني د ادارې NYFD او د فاير انجینرينگ Fire Engineering علمي څيړونې له خوا په کلکه رد شوه. د دغې څيړونې وړاندې شوو دلايلو چې پر علمي اټکلونو ولاړ وو، دا ثابتوله چې د ودانۍ اوسپنيز جوړښت کولای شوی، تر ډيرې مودې د اور په وړاندې مقاومت وکړي. د اوروژني ډلې بيا ادعا کوله چې دوی د برج لاندې د چاودنې غږ واوريد او له همدې امله يې د يوې آزادې څيړنې غوښتنه وکړه. پورتنیو دوو ادارو هڅه وکړه هغه مواد پيدا کړي چې د برجونو لاندې د چاودنې سبب شول. د نيو مکسيکو د انستيتيوت د کانونو او تکنالوژۍ د څانگې کار پوه (وان روميرو) په ټينگار ويلي و چې برجونه د بل کوم شي له امله نه بلکه يوازې او يوازې د چاودنې له امله ونړيدل؛ خو وروسته يې خپلې څرگندونې د عامه فشارونو له کبله بيرته واخيستي.

خو د الوتکو ټکر په هر حال د دريم يا 7 شميرې برج ړنگيدل نه ثابتوي. د امريکايي انجيرانو ټولني يا ASCE دا نظريه چې دا ودانۍ د بنسټ د کمزورۍ له کبله ونړيده نه مني. د دوی دليل دا و چې برج کور نه بلکه په خپل ځای باندې لويدي. پرته له دې گڼې (فرضيې) چې ودانۍ د چاوديدونکو توکو له امله په خپل ځان باندې را لويدي ده بل کوم لامل نشته.

د 2001 کال د نومبر د مياشتې په 4 نيټه، (نيويارک ټايمز) روځپاڼې په خپل يوه مطلب کې له يوه ډير مهم راز څخه پرده پورته کړه. دا مطلب د (جيمز ريزن) له خوا د «سپتمبر په 11 نيټه د CIA يو پټ مرکز ويجاړ شو» تر سرليک لاندې خپور شوی و. نړيوال سوداگريز مرکزونه چې ټولو فکر کاوه يو ملکي ځای دی، په اصل کې يو نظامي مرکز و. دلته په زرگونو خلک ځکه مړه شول، چې نه

پوهيدل ترينه د انساني سپر په ډول کار اخيستل کيږي. په ۷ شميره برج کې د (سي آی اي CIA) يو پټ مرکز و چې بنايي دا به په نوموړي برج او نژدې سيمه کې يوازنی هم نه و. د شلمې پيړۍ په پنځوسمه لسيزه کې دې ادارې د ملگرو ملتونو د بهرنيو اتباعو پټه څارنه کوله؛ خو د (بيل کلينټن) د جمهوري رياست په دوره کې يې خپله پاملرنه د منهاتن ښار اقتصادي جاسوسۍ ته وغځوله او د امريکا د استخباراتو هغه اصلي سرچينې چې د سرې جگړې په دوران کې د پخواني شوروي اتحاد په ضد کاريدې، په آسانۍ سره اقتصادي جگړې ته ښکيل شوې. د (سي آی اي CIA) د ادارې د نيويارک د سيمي اډه ورو-ورو د نړۍ د سوداگريزو او اقتصادي استخباراتو په تر ټولو مهم مرکز باندې بدله شوه. د استخباراتو دا بيا جوړښت ټول د (سي آی اي CIA) د مشرتابه ډلې او د لوی درستيز د کسانو تر نظر لاندې بشپړ شوی و.

که څو کاله مخکې ولاړ شو او د 1993 کال د فبرورۍ د 26 نيټې هغه چاودنو ته نظر واچوو چې په نړيوال سوداگريز مرکز باندې وشوې؛ نو و به گورو چې دا بريدونه هم د (سي آی اي CIA) په نوموړې اډه باندې تر سره شوی وی، که څه هم په هغه وخت کې يې دومره وده نه وه کړې. د يادونې وړ ده چې په هغه بريد کې شپږ کسان ووژل او نژدې 1000 تنه نور ټپيان شول.

د دې حقيقت په پام کې نيولو سره چې د بريد په وخت کې په غبرگو برجونو کې له 30000 څخه نيولې تر 40000 پورې کسانو کار کاوه او هر برج 110 پوره درلودل؛ نو دې پايلې ته رسيدو چې په هر پور کې به 136 کسانو کار کاوه. لومړنی بوينگ الوتکې، شمالي برج د 80 او 85 پورنو په مينځ کې وواهه. د پورتنیو پورونو اوسيدونکي په هماغه وخت کې يا د لړزې او يا هم د هغه اور له کبله چې وروسته ولگيد له مينځه لاړل. د پورتنیو پورونو خلک د اور له امله نور هم پاس وختل او هلته بند پاتې شول. ځينو کسانو چې نه غوښتل وسوزي، له هماغه لوړو پورونو څخه لاندې توپونه ووهل. په پای کې برج نسکور شو او ټول هغه کسان چې په پورتنیو 30 پورونو کې وو، له مينځه لاړل. که په منځنۍ توگه

و شميرل شي؛ نو په هغه روخ بايد 4080 وژل شوي کسان يوازي هغوی وي چې په برجونو کې په کار بوخت وو.

چارواکو د 2002 کال د فبرورۍ په 9 نيټه د نيويارک په بریدونو کې د وژل شوو کسانو شميره 2843 تنه اعلان کړه چې په دې کې د الوتکو مسافرين او عمله، پوليس، اور وژونکي او د برید په وخت کې په برجونو کې حاضر کسان شامل وو. دغه شميرې د لومړنيو اټکلونو څخه ډير زيات توپير درلود او هر څوک يې چې وگوري، دا شک ورته پيدا کيږي چې دا بریدونه د مرگ ژوبلي د کچې د لوړوالي په موخه نه و تر سره شوي. کيدای شي داسې کومه هڅه شوي وي چې هغه کسان چې دفترونه يې په لوړو پوړونو کې وو، د برید په روخ دندو ته حاضر نه شي.

سربيره پر دې، اسرئيلي (هارتص) روځپاڼې (د 2001 کال د سپتمبر د 26 نيټې گڼه) دا خبره څرگنده کړه چې د نيويارک له بریدونو څخه دوه ساعته مخکې نا پيژندل شوو کسانو د بريننايي پيغامونو لوی شرکت، (اوديگو Odigo) ته د خبردارۍ پيغامونه استولي وو. دا خبره د دغه شرکت د مشري (ميشا مکور) په واسطه هم تائيد شوې وه. (د "سي ان ان CNN" ټلويزیوني چينل هم د "دانيل سيبيرگ" مطلب چې د خبردارۍ پيغامونه نومیده، خپور کړ او وي بنوده چې شرکت دا پيغامونه اخيستي وو. د "نيوزبايټس" ويب پاڼې يو کارکونکي، "براین مک ويليمز" هم د سپتمبر په 27 په خپل يوه مطلب کې په ډاگه کړه چې اسرئيل د نړيوال سوداگريز مرکز د بریدونو په هکله له مخکې خبر وو. دا معلومات د "الجزيرې" چينل د يوه مبصر له خوا هم په بيله بڼه وړاندې شول. دغه مبصر په ډاگه کړه چې د اسرئيلو د جاسوسۍ اداره "موساد" د دغه حملو مسئوله وه؛ ځکه چې د سوداگريز مرکز ټولو يهودي کارکونکو ته د بریدونو د کيدو په اړه خبرداري ورکړل شوې و؛ خو نوموړي قطري چينل سم د لاسه خپل کارکونکي خبريال، د يوه شاهد په توگه معرفی کړ). پورتنیو حقايقو ته په کتو سره کيدای

شوای چې د برجونو کارکونکو ته یو ډول خبرداری ورکړل شوی وای، که څه هم چې ډیر جدی به نه و.

دلته په کار ده د هغه پېښې ذکر وکړو چې د 1995 کال د اپریل په 19 نیټه د (اوکلوهاما) په ښار کې را مینځ ته شوه. په هغه روځ د (مورا) فدرالي ودانۍ گڼ شمیر مامورینو ته رخصتي ورکړل شوې وه، له همدې امله په چاودنه کې یوازې 168 کسان ووژل شول. اوس-اوس مور پوهیږو چې نوموړی برید د متحده ایالاتو د پوځ د کسانو له خوا چې د حقوقو په سخت دریځه اداره پورې تړلي وو، شوی وو. دا اداره په خپله د "اف بی آی FBI" په واسطه جوړه شوې وه.

د (اف بی آی FBI) ادارې د اوکلوهاما د ښار د برید اجازه ورکړې وه. دوی په خپله د دغه پېښې د مړینې شمیره ټاکلې وه او پرې خبر وو.

اوس به د ولسمشر (جورج ډبلیو بوش) هغه عجیبو اعترافاتو ته لنډه کتنه وکړو چې د دسمبر په ۴ نیټه یې د (اورلاندو) د ښار په یوه ناسته کې وکړل.

پوښتنه: ښاغلی ولسمشر، لومړی دا چې تاسې نه پوهیږئ د دغه هیواد له پاره مو څومره کار کړی دی او دوهمه دا چې، کله چې تاسو د لومړي ځل له پاره د ترهگریزو بریدونو خبر واورید، څنگه احساس مو وکړ؟ (د لاسونو پرکارۍ او تشویقول).

ولسمشر: مننه، جوردن. تاسو ښایې هیڅ باور ونکړئ چې له بریدونو وروسته زه په څه حالت کې وم. هغه وخت زه د خپل دفتر له رئیس اندي کارد (Andy Card) سره د فلوریدا ایالت ته تللی وم او هلته یوه سیمه ایز ټولگي ته د ننوتو لپاره په تمه ناست وم. ټلويزیون چالان و او ما یوه الوتکه ولیده چې له برج سره ولگیده. ما په خپله پیلوټي کړې ده او په هغه وخت کې مې ځان سره وویل چې دا پیلوټ هر ورو لیبونی شوی دی. ما فکر کاوه چې دا به یوه ډیره ویرونکې پېښه وي. زه اریان پاته وم؛ خو بیا مې هم د فکر کولو له پاره وخت نه درلود. کله چې زه ټولگي ته ننوتم، زما د دفتر رئیس (اندي کارد) راغی او راته وې ویل چې

دوهمې الوتکې هم له بل برج سره ټکر وکړ او زیاته یې کړه چې په متحده ایالاتو باندې برید شوی دی. زه دې خبر دومره اریان کړم چې نه پوهیدم لومړی د څه شي په هکله فکر وکړم. زه په داسې یو وخت لوی کې شوی وم چې هیڅکله مې په دې هکله فکر نه و کړی چې امریکا به تر برید لاندې راشي. بنایي ستا مور او پلار هم هیڅ وخت دا فکر نه وي کړی. په هغه کم وخت کې ما فکر کاوه چې تر برید لاندې راتلل څه مانا لري؟ خو سره له دې زه په دې پوهیدم چې که امریکا په رښتیا هم تر برید لاندې راغلي وي؛ نو هیڅوک به یې د تاوان ورکولو وس او ځواک و نه لري.

اوس د متحده ایالاتو د ولسشمر څرگندونو ته په کتو سره وینو چې نوموړي د دوهمې الوتکې تر ټکر مخکې د لومړني برید انځورونه لیدلي و. دغه انځورونه حتماً هغه انځورونه نه وو چې (جولیز او گیدیان تودیت) په تصادفي ډول اخیستي وو. دغه کسان ټوله روځ په نړیوال سوداگریز مرکز کې گرځیدلي وو او فیلمونه یې اخیستي وو. د دوی اخیستل شوي انځورونه د لومړي ځل له پاره د (گاما) له خوا وروسته له دیارلسو ساعتونو څخه خپاره شول. له همدې امله مور د هغه پټو انځورونو په هکله غزیزو چې ښاغلي ولسمشر (بوش) ته په پټه او پرته له ځنډه د امنیتي اړیکو هغه خونې ته چې په لومړني ښوونځي کې د هغه د راتلو په مناسبت جوړه شوې وه، استول شوي و؛ خو که د متحده ایالاتو استخبارات په دې توانیدلي و چې د لومړي برید فیلم واخلي؛ نو دوی په حتمي ډول د برید څخه مخکې د هغه په هکله معلومات درلودل. او که داسې وي؛ نو بیا یې ولې د خپلو هیوادوالو د ژغورلو له پاره څه ونکړل؟

اوس راځئ پورتنیو ټولو معلوماتو ته یو ځل لنډه کتنه وکړو:

- له ترهگرو سره د زمکنيو ډلو له خوا هم پوره مرسته کیده.
- دوی د الوتکې د اتومات لارښوونې په موخه د څپو لیرلو یوه یا دوه آلې فعالې کړې وې.

• د دې له پاره چې د مرگ ژوبلې كچه كمه شي؛ نو د برجونو ځينو كاركونكو ته مخكې خبر ور كړل شوى و.

• د نړيوال سوداگريز مركز برجونه په چاوديدونكو توكو چول شوي وو.

• دغه ټول كارونه د متحده ايالاتو د استخباراتي ادارې تر نظر لاندې، پرته له دې چې په وړاندې يې غبرگون وښيي، تر سره شول.

آيا كيدای شي چې په لوړه كچه داسې عمليات د افغانستان د غرونو په سوريو كې جوړ او اداره او بيا د يو شمير اسلامي سخت دريځو له خوا عملي شي؟

دریم څپرکی: د سپینې ماڼۍ مېرې

راځئ چې يو ځل بيا د بریدونو د وپرونکي روځي په اړه د چارواکو ويناوو ته وگورو. د (اف بي آی FBI) مشر دريم (رابرت مولر Robert Muller III) د نيويارک له بریدونو لږ وروسته د (کانپلان CONPLAN) تر نامه لاندې يو ډول خاص بيړنی حالت اعلان کړ. په دغه ډول بيړنیو حالاتو کې ټولو دولتي ادارو ته د پيښې په هکله معلومات ورکول کيږي او له دوی څخه غوښتنه کيږي چې د (اف بي آی FBI) د ستراتيژيکو معلوماتو او عملياتو د مرکز (Strategic Information and Operation Center – SIOC) او همدارنگه د بيړنیو حالاتو د فدرالي ادارې (FEMA) د غمجنو پيښو سره د مبارزې د ډلې (Catastrophic Disaster Response Group – CDRG) تر امر لاندې کار وکړي. همدا رنگه د دغه ډول حالت تر اعلان وروسته ټولې هغه لويې شخصي او دولتي ودانې چې راشه درشه پکې پيره وي او د ترهگريزو بریدونو په وړاندې هدف گرځيدلای شي، تشيږي او بنديري.

د سهار په 10 بجو، ناڅاپه د متحده ايالاتو د پټو خدماتو يا Secret Services اداره، چې د لوړپوړو چارواکو امنيت ساتي هم بيړنی حالت اعلان کړ او لاندې خبرداری يې خپور کړ: (سپينه ماڼۍ او لومړی شميره الوتکه Air Force One) دغه الوتکه د متحده ايالاتو د ولسمشر له پاره ځانگړې شوې ده) له خطر سره مخامخ دي).

د پورتنی خبرداری تر خپریدو وروسته، د ولسمشر مرستیال (ډیک چینی) په بیرنیو حالاتو کې د ولسمشر ځانگړی عملیاتي مرکز (Presidential Emergency Operations Center – PEOC) ته لیردول کیري چې د سپینې مانۍ په لویدیځه برخه کې او د زمکې تر لاندې پروت دی، د حکومت د دوام او استحکام پلان بې له ځنډه عملي کیري، د هیواد لوړ پوړي سیاسي مشران او د دولت کارکونکي او د کانگرس غړي خوندي ځایونو ته استول کیري او له هغه ځایه یې د سمندري ځواکونو یا Marines چورلکې د اتمې پینو په وړاندې دوو لویو پټنځایونو ته وړي. دغه دوه لوی پټنځایونه یو د ویرجینیا په ایالت کې د (مونت ویدر Mount Weather) او دوهم یې په (ریوین راک) غرونو کې او (کمپ دیوید) ته نژدې د اړیکو گډ مرکزونه دي چې د (سایت آر Site R) په نامه هم یادیري. نوموړي پټنځایونه چې تر زمکې لاندې د ریښتونو بناړونه په شان دي او د سړې جگړې په دوران کې جوړ شوي وو، کولای شي چې په یوه وخت کې زرگونه کسان د ژوند له پاره ومني.

ولسمشر جورج ډبلیو بوش چې په دغه وخت کې واشنګتن ته په لاره و، خپله لاره بدلوي. په دې مانا چې د ولسمشر الوتکه یا (ایر فورس ون Air Force One) لومړی د لویشیانا ایالت په (بارکدیل) هوایی ډگر کې او بیا د نبراسکا د ایالت په (اوفوت Offutt) هوایی ډگر کې بنسټه کیري. د دواړو ډگرونو تر مینځ لاره کې د ولسمشر الوتکه په داسې حال کې چې جنگي جټ الوتکو له خوا بدرگه کیري، کره – وره او تپته الوتنه کوي. د الوتکې د ناستې وروستی ډگر (اوفوت Offutt) د متحده ایالاتو د ستراتیژیکي قوماندې مرکز دي او له همدې ځایه د هیواد د اتمې دفاع سیستم اداره کیري. د ډگرونو د ننه، ولسمشر په مرمی ضد موټرو کې او په پاڅه سرک باندې حرکت کاوه، چې د نښه ویشتونکو ټوپکو له زیان څخه په امان وي.

د لوړپوړو چارواکو د ساتنې او امنیت پلان د ماښام تر شپږو بجو پورې یعنی تر هغه وخته پورې چې ولسمشر جورج بوش په خپله الوتکه کې د واشنګتن په لور وخوځېده، فعال پاتې و.

د ولسمشر مرستیال ډیک چینی د سپتمبر په 16 نیټه د (ام اس ان بی سی MSNBC) ټلويزیوني چینل له مبصر "تیم روزیرت Tim Russert" سره د "میټ د پرس Meet The Press" په پروگرام کې مرکه وکړه. نوموړي د مرکې

په ترڅ کې د پټو خدماتو د ادارې له خوا د خپرې شوې خبرتیا او د پېښ شوي خطر په هکله معلومات ورکړل. د ولسمشر مرستیال په خپلو څرگندونو کې وویل چې ده ته په ناڅاپي ډول د خپلو امنیتي مامورینو له خوا وویل شول چې دی په خطر کې دی او له همدې امله په اجباري ډول د سپینې ماني پټنځای ته بیول شوی و. هیڅوک دا نه شي منلی چې یوه تښتول شوې بوینگ الوتکه چې وروسته څرگنده شوه 77 شمیره الوتنه وه، د واشنګټن په سر باندې ګرځیده؛ خو د سپینې ماني غونډې نامتو ځای یې نه شو پیدا کولای او له همدې امله یې ځان له پنتاګون سره وجنګاوه. د پټو خدماتو ادارې چې مخکې له مخکې یې ټول دولتي لوړپوړي چارواکي او د کانګرس غړي خوندي ځایونو ته لیردولي وو، وروسته وویل چې د ولسمشر الوتکه په خطر کې ده. په دې مانا چې یوې نوې تښتول شوې الوتکې د ولسمشر ځانګړې الوتکې ته خطر پېښ کړی او بنایي په هوا کې ورسره وجنګیږي.

دلته باید یو ځل بیا وویل شي چې د چارواکو ویناوې د څیړنو او سمو اټکلونو پر بنسټ ولارې نه وي.

د ولسمشر د مرستیال څرگندونې په دې نیت شوې وې چې وښيي د ځانمرګو له خوا تښتول شوو الوتکو په سپینه ماني او د ولسمشر په الوتکه (ایر فورس ون Air Force One) د برید تکل درلود. بناغلي "چيني" هم د 77 شمیرې الوتنې په اړه چې په اصطلاح له پنتاګون سره لګیدلي وه، داسې درواغ وویل چې مور په لومړي فصل کې ورته اشاره وکړه او برېښد مو کړل. (ډیک چيني) د هغه خیالي ځانمرګي الوتکې په هکله معلومات ورکړل چې د واشنګټن په سر ګرځیده او د خپل هدف په لټه کې وه. ده په دغه خبرې هڅه وکړه چې پخواني ویل شوي درواغ تصحیح کړي. آیا کیدای شي څوک باور وکړي چې د پټو خدماتو اداره دومره کم عقله وه چې په داسې مهم وخت کې د هوایي دفاع د سیستم د فعالولو پر ځای ډیک چيني تر پټنځایه پورې وزغوي؟ تر دې هم ډیره د خپګان وړ خبره دا وه چې د ولسمشر مرستیال هغه خیالي الوتکه اختراع کړې وه چې د (ایر فورس ون) د ښکار نیت یې درلود. د ده دغه څرگندونې کټ مټ د هغه ځینو لویډیځو

فلمونو په شان دي چې ياغيان غواړي په هوا کې خپله الوتکه د ولسمشر له الوتکې سره ووهي او د متحده ايالاتو هوايي ځواک ورته بې وسه گوري.

له پورتنیو درواغو سره - سره، دغه جوړه شوې کيسه نه شي کولای چې په کافي اندازه د هر چا رول روښانه کړي. که په ريښتيا هم يوازي ځانمرگو الوتکو خطر را مينځ ته کړی وو؛ نو بيا ولي هڅه شوې وه چې ولسمشر د ستراتيژيکو پوځي اډو په مينځ کې له نښه وپلورلو ټوپکو څخه پټ وساتل شي؟ مور دا هيڅکله نه شو منلی چې اسلامي بنسټ پالو به د دې وس درلود چې له امنيتي پلوه په فوق العاده سختو ځايونو کې ځای پر ځای شي.

د "ډيک چيني" د اعترافاتو هدف دا و چې مور د سپيني ماڼۍ د وياند (آري فليشر) څرگندونې او د سپيني ماڼۍ د لوی مشاور (کارل روف) پټې ويناوې له ياده وباسو. د دوی په واسطه ورکړل شوی معلومات په داسې حال کې مور ته کورنۍ دښمنان رابښي چې د جگړې پروپاگنده يوازي او يوازي په بهرني دښمن باندې غزيرې.

د سپتمبر په 12 او 13 نيټه، رسنيو د سپيني ماڼۍ د وياند (آري فليشر) له خولې وويل چې د پټو خدماتو ادارې له بريد کونکو څخه داسې پيغامونه تر لاسه کړي وو چې بنودل يې دوی به سپينه ماڼۍ او د ولسمشر ځانگړې الوتکه له مينځه يوسي. عجيب خبر خو د نيويارک ټايمز روځپاڼې و چې په ډاگه يې کړه (بريد کونکو د خپلو ټيليفونې اړيکو د پيژندنې له پاره ولسمشریز شفر کارولی و) له دې څخه هم اريانونکې موضوع دا وه چې د (ورلډنټ ډيلي روځپاڼې World Net Daily) د څرگندونو پر بنسټ، بريد کونکو پر ولسمشريزو شفرانو سربېره، د مخدره توکو سره د مبارزې د ادارې (Drug Enforcement Agency - DEA)، د ملي پيژندگلوۍ د ادارې (National Reconnaissance Office - NRO)، د هوايي ځواک د استخباراتو د ادارې (Air Force Intelligence - AFI)، د پوځ د استخباراتو د ادارې (Army Intelligence - AI)، د سمندري استخباراتو د ادارې (Naval Intelligence - NI)، د سمندري ځواکونو د استخباراتو د ادارې (Marine Corps Intelligence - MCI)، د

کورنیو چارو وزارت او د انرژئ د وزارت شفرانو درلودل. دغه شفرونه د گوتو په شمیر کسانو له خوا کارول کیري او پرته له ولسمشر څخه هیڅوک نه شي کولای چې دومره ډیرو شفرانو ته لاس رسي ولري. دا چې بریدکونکو څرنګه دغه شفرونه پیدا کړي وو دوه شونتیاوي درلودای شي. یو دا چې داسې لارې چارې شته چې دوی د کمپیوټري پوستکالو له لارې دا شفرونه پیدا کړي وي او بل دا چې داخلي عناصرو استخباراتي خدماتو ته نفوذ پیدا کړی وو. له تخنیکي نظره دا شونې ده چې د امریکایی ادارو شفرونه د هغه کمپیوټري پوستکالو په واسطه چې همدا کودونه پکې جوړیږي، ویستل شي او یا بیا له سره جوړ شي. دغه کمپیوټري الګوریتمونه د (اف بی ای FBI) د یوه ځانګړي مامور له خوا چې (رابرت هانسن) نومیده غلا شوي و. نوموړی د 2001 لومړي کال د فبرورئ په میاشت کې د جاسوسی په تور نیول شوی وو. د (سي ای ای CIA) د پخواني مشر (جیمز ولسي James Woolsey) په آند که دا شفرونه د دوی لاس ته نه وای ورغلي؛ نو دا ویره وه چې نورو عناصرو ته په لاس ورغلي وای. "ولسي" چې وروسته د صدام حسین ضد لیکه کې بنکاره شو او اوس هم د عراق د جګړې پلوی دی، له دې نظریې څخه دفاع کوله چې دا عملیات د عراقی پټو او خطرناکو جاسوسی ادارو کار و. دریمه ګڼه به دا وي چې د پټو خدماتو اداره په پټه توګه د دغه ټولو غلاوو شاهدې وه او پریښي یې و چې دا کار وشي. برید کونکو هیڅکله نه شو کولای چې د ځینو دولتي ملګرو له مرستې پرته؛ نوموړي کودونه ومومي.

په هر حال د شفرانو موضوع دا په ډاګه کوي چې د متحده ایالاتو د ډیرو لوړ پوړو چارواکو په مینځ کې یو یا څو ځایین شته. همدغه کسان وو چې د متحده ایالاتو د ستراتیژیکو هوایی ډګرونو په مینځ کې یې په ولسمشر باندې د برید له پاره د لیري واټن نښه ویشتونکي کسان (Sniper) ځای پر ځای کړي وو. ولسمشر جورج بوش هم د دې له پاره چې د دوی له لومو څخه ځان وژغوري، د (اوفوت) او (بارکدیل) د هوایی اډو په مینځ کې په مرمی ضد موټر کې ګرځیده. د دغه موضوع بل اړخ د دواړو خواوو تر مینځ د خبرو اترو شتون په ډاګه کوي. که برید کونکي په دې توانیدلي وو چې د شفرانو په کارولو سره د خپلې اړیکې پیژندګلوي وکړي او د پټو خدماتو د ادارې سره اړیکه ونیسي؛ نو له دې څخه بنکاري چې دوی په خپل فکر کې یو هدف هم درلود. د دوی پیغام بنیایي کومه

غوښتنه او يا شرط درلود. که ومنل شي چې د هغې روحي په پای کې خطر له مينځه لاړ؛ نو يوازينی دليل به يې دا وي چې ولسمشر جورج بوش له بریدکونکو سره خبرې اترې کړې او د هغوی غوښتنو ته يې غاړه ایښې وه.

بریدکونکو له دې امله چې د سپینې ماڼۍ او د ولسمشر د خاصی الوتکې يا (ایر فورس ون) د مخابراتي پیژندگلوی شفرونه يې درلودل، په آسانی سره کولای شوای چې د متحده ایالاتو د ولسمشر خای که د کم وخت له پاره هم وای، په زور ونیسي. دوی کولای شوای چې پوځ ته د اتمې بریدونو په شمول د خپلې خوښې امرونه ورکړي. يوازينی لاره چې (جورج بوش) کولای شوای خپل پوځ ته پرې قوماندې ورکړي دا وه چې په خپله د متحده ایالاتو د (اوفوت Offutt) ستراتیژیکې قوماندانۍ ته لاړ شي او له هغه خایه ټول ورکړي فرمانونه بیرته واخلي او له همدې امله نوموړی هلته تللی و. په مستقیم ډول دغه هوايي ډگر ته تلل د الوتکې د سون توکو د کموالي له امله ناشونی کار و. (ایر فورس ون Air Force One) او يا د ولسمشر الوتکه چې په ټیټه ارتفاع کې الوتنه نه شي کولای، خپلې ټولې د تیلو ذخیرې کارولې وې؛ ځکه په هوا کې د سون توکو اخیستل له خطر څخه خالي نه و. له همدې امله د (بارکدیل) په هوايي ډگر کې د الوتکې ناسته له مخکې څخه پلان شوي وه.

یوازي د شفرانو موضوع نه ده چې د چارواکو په څرگندونو کې ورته اشاره نه وه شوي، بلکه یو بل حقیقت هم له یاده ایستل شوی دی. د سپتمبر په 11 نیټه د سهار په 9:42 بجو د (ای بی سی ABC) ټلويزیوني چینل، د سپینې ماڼۍ په یوه برخه يا په پخواني اجرائیه ودانۍ کې د لگیدلي اور ژوندي انځورونه خپاره کړل. نوموړي چینل د پېښې یوازي یو انځور په تکراري ډول خپراوه چې په کې د دود پورته کیدل ښکاریدل. د اور د لمبو د پورته کیدو او د هغه د پراخوالي په هکله هیڅ معلومات خپاره نه شول. هیچا نه شوای کولای چې دغه اور او د ځانمرگو الوتکو برید ته نسبت ورکړي. 15 دقیقې وروسته د پټو خدماتو ادارې د ولسمشر مرستیال (ډیک چیني) له خپل دفتر څخه ویست او د سپینې ماڼۍ پټنځای ته يې ویوړ. نښه ویشتونکي کسان د ولسمشر د استوگنځي په شا او خوا کې خای په خای شول. دغه کسان په (لانچر) توغندیو باندې هم سمبال و، تر څو د هر زمکنی او هوايي برید د ځواب ویلو جوگه وي. لنډه دا چې دغه تهدید له هغه څه سره چې ښاغلي (ډیک چیني) يې په هکله څرگندونې کړې وې، ډیر توپیر درلود.

اوس راضي د ولسمشر (جورج بوش) هغه بيانیه ولولو چې د (بارکدیل) په هوایی اډه کې یې ورکړې وه او پنتاگون وروسته له دې چې بدلون یې په کې راوست په 1:04 بجو خپره کړه:

ولسمشر: (زه د امریکا خلکو ته ډاډ ورکوم چې فدرالي ادارې او سیمه ایز چارواکي دواړه یو ځای د بریدونو له قربانیانو سره د مرستې هڅه کوي. زه غواړم یو ځل بیا ووايم چې متحده ایالات به ټولو هغه کسانو ته چې دغه بې شرمه او ډارن بریدونه یې تر سره کړي، سزا ورکړي.

زه له خپل مرستیال، د دفاع له وزیر، د ملی امنیت له ډلې او کابینې سره شیبه په شیبه په اړیکه کې يم. مورن د امریکا د خلکو د ساتنې له پاره ټول امنیتي گامونه پورته کړي. زمونږ وسله وال ځواکونه د هیواد د ننه او د نړۍ په گوټ گوټ کې د تیارسۍ په حال کې دي او مورن ټول هغه امنیتي گامونه پورته کړي دي چې ستاسو خپل حکومت پرې کار ته دوام ورکړي.

مورن د کانگرس او د نړۍ له مشرانو سره په تماس کې یو او دوی ته ډاډ ورکوي چې مورن به د امریکا او امریکایانو د خوندي ساتلو په موخه هر اړین کار وکړو.

له امریکایانو څخه زما غوښتنه دا ده چې له ما سره یو ځای، له هغه کسانو څخه مننه وکړي چې د خپلو هیوادوالو د ژغورنې له پاره نه ستړې کیدونکي هڅي کوي او همدارنگه له ما سره یو ځای د قربانیانو او د هغوی د کورنیو له پاره دعا وکړي.

زمونږ اولس تر یوې لویې ازموینې لاندې دی؛ خو دا په یاد ولری چې مورن به ټولې نړۍ ته وښیو چې مورن له دغه ډول آزموینو څخه تل بریالی ورو. بریالي اوسئ).

هغه څه چې د ولسمشر په پورتنۍ لنډه وینا کې نشته، د بریدکوونکو د نوم اخیستل وو. نوموړي د ترهگر او ترهگری نومونه هیڅ وانخیستل. هغه غوښتل په یو ډول ووايي چې دا پېښه د پوځي جگړو او دې ته ورته نورو شیانو پیل دی. هغه د دغه

کلمي په ويلو سره چې (زمور اولس تر يوې لويې آزمويڼې لاندې دی) غوښتل دا څرگنده کړي چې نورې غمجنې پيښې هم د راتلو په حال کې دي. له ټولو څخه عجيبه دا وه چې ده له واشنگټن څخه د خپلې غير حاضرۍ په هکله هيڅ څه و نه ويل او ټولو ته يې دا فکر پيدا کړ چې دی د هغه خطر له وجې له سيمې څخه تښتېدلی دی چې هيوادوال يې ورسره مخامخ دي.

د سپينې ماني وياند (آري فليشر) هم د (اير فورس ون) د لالهانده اوږده سفر په دوران کې له هماغه ځای څخه رسنيو ته دوه لنډې ويناوې واورولې. ده هم د ولسمشر په شان په ډير احتياط سره د ترهگر او ترهگرۍ د ويناو (لغتونو) له ويلو څخه ډډه وکړه.

په داسې حال کې د دولت د دوام د پلان فعالول دوه ماناوې ورکوي. لنډه او ساده مانا يې دا ده چې ولسمشر او سياسي مشران بايد د هغه ځايښو له شر څخه خوندي ساتل شوي وای چې د سپينې ماني په پخوانۍ اجرائيوي ودانۍ کې يې اور لگولی و او له ولسمشر او استخباراتي ادارو څخه يې شفرونه پټ کړي وو.

بله مانا يې دا وه چې د دولت د دوام پلان د دې له پاره نه و جوړ شوی چې سياسي رهبران د درغلانو له منگولو څخه وساتل شي، بلکه دا پلان درغلانو په خپله فعال کړ چې د سپينې ماني مشران جلا او ليري کړي. په حقيقت کې د مرستيال ولسمشر څرگندونې ډيرې عجيبه ځکه وې چې هغه په خپله په دې اعتراف وکړ چې د پټو خدماتو ادارې دی د خپل کار له ځای څخه د ده له اجازې پرته ويست او د سپينې ماني پټنځای ته يې وپور. هغه د دې خبرې په ويلو سره دې نظريې ته لاره اواره کړه چې د دولت د نورو چارواکو او د کانگرس له غړو سره هم همداسې عمل شوی دی. اوس پوښتنه دا ده چې د پټو خدماتو د ادارې په واسطه د خلکو د ټاکل شوو استازو او چارواکو په زور بيول او په پټو ځايونو کې د دوی پټول، يوه کودتا او يا کم تر کمه د ماني د ننه کودتا نه وه؟

مخکې له دې چې څلورم څپرکي ته لاړ شو، راضي چې اوسنی هغه په څو لنډو جملو کې ټول کړو.

الف: د سپینې مانۍ په یوه برخه کې اور لگیدلی و.

ب: د پټو خدماتو له ادارې سره د اړیکې په ترڅ کې، د برید مسولیت په غاړه اخیستل شوی و.

ج: بریدکونکو خپلې غوښتنې او شرطونه له وړاندې څخه ورکړي وو او د خپلې اړیکې د پیژندګلوی له پاره یې ولسمشریز سفر کارولی و.

د: د پټو خدماتو ادارې د دولت د تداوم پلان تطبیق کړ او ظاهراً یې د سیاسي رهبرانو د ساتنې په موخه دوی په پټنځایونو کې اچولي وو.

ه: ولسمشر بوش له ماسپینین وروسته له بریدکونکو سره خبرې اترې کړې وې او پایلې ته رسیدلي و. له همدې امله د شپې تر رسیدو پورې پوره آرامي راغله.

و: پورتنیو عواملو ته په کتنې سره ګورو چې بریدونه د مذهبي بنسټ پالو له خوا چې فکر به یې کاوه کوم سپیڅلی کار کوي، نه وو شوی، بلکه د متحده ایالاتو د دولت په مینځ کې د یوې ډلې له خوا تر سره شول او وې کولای شوای چې په ولسمشر بوش باندې خپله تگلاره په زور ومني.

ز: یادې ډلې پرته له دې چې کودتا وکړي او ټولې دولتي ادارې نسکورې کړي، په پټه د هماغه دولتي ادارو واک په لاس کې واخیست او لکه چې پټه پاته وه هماغسې پټه پاتې شوه.

څلورم څپرکی: د (اف بی آی (FBI)) هڅې

(اف بی آی) چې نوم یې متحده ایالاتو ته ویار ور په برخه کړی او خلک یې له نامه څخه ویریري، د سېپتمبر په 11 نیټه د جنایې جرمونو په تاریخ کې تر ټولو لویې او پراخه څیړنې پیل کړې. د دغه څیړنو نوم (پینټ بامب – PENTTBOMB) و چې په انگریزي کې د (Pentagon/Twin TowersBomb) (د غبرګو برجونو او پنتاګون چاودنې) مخفف دی. په نوموړو څیړنو کې 7000 کسانو برخه درلوده چې له دې ډلې څخه 4000 (د ټول پرسونل یو په څلورمه برخه) یې یوازې د اف بی آی خپل مامورین وو په کار

پیل وکړ. دوی همدارنگه د عدلیې د وزارت له جنایې څانگې، څارنوالی او کډوالو له ادارو څخه هم جلا پرسونل غوښتی وو. سربیره پر دې (اف بی آی FBI) د متحده ایالاتو د استخباراتي ټولنو، په ځانگړي ډول د استخباراتو د مرکزي ادارې یا (سي آی ای CIA)، د ملی امنیت د ادارې (NSA) او د دفاع وزارت د استخباراتو د ادارې (DIA) مرستې هم درلودې. د پورتنیو ادارو تر څنګ، له (اف بی آی FBI) سره د بهر نه هم د مرستو ژمنې وشوې چې پکې نړیوال پولیس او د امریکا د متحده ایالاتو د ملگرو هیوادونو پولیس د یادونې وړ دي.

(اف بی آی FBI) د بریدونو په لومړۍ شپه له ټولو خلکو څخه وغوښتل چې له دوی سره د شواهدو په را ټولولو کې مرسته وکړي. همدا و چې په لومړیو دريو روځو کې له دوی سره 3800 ټیلیفوني اړیکې نیول شوې وې، 30000 بریښنالیکونه ورته رسیدلي وو او خپلو مامورینو یې ورته 2400 راپورونه استولي وو.

له بریدونو څخه یوه روځ وروسته، (اف بی آی FBI) په دې وتوانید چې په اصطلاح د ترهگرو طرز العمل په لاندې ډول تشریح کړي:

(د بن لادن د شبکې غړي چې په قانوني ډول متحده ایالاتو ته ننوتلي وو او همدلته یې د الوتې زده کړې کولې، دا بریدونه تر سره کړي. دوی چې په څلورو ځانمرگو ډلو ویشل شوي وو، مسافروړونکي الوتکې وتښتولي او دنده یې له لویو اهدافو سره د الوتکو جنګول وو).

د سپتمبر په 14 نیټه د "اف بی آی FBI" مشر "رابرت مولر" او لوی څارنوال "جان اشکرافت" د 19 تنو شکمنو کسانو لیست خپور کړ چې الوتکې یې تښتولي وې.

د راتلونکو اونیو په ترڅ کې نړیوالو رسنیو د ځانمرگو پیلوټانو ژوند لیکونه خپاره کړل او دا څرګنده شوه چې د برید کونکو د نیت په اړه نه د دوی ملگري او گاونډیان پوه شوي وو او نه هم د لویدیځ پولیسو په دوی باندې شک اخیستی وو. دوی د عادي خلکو په ګڼه ګڼه کې ځان پټ کړی وو او له همدې امله د بریدونو تر روځي پورې چا و نه پیژندل. دا ډول نور برید کونکي کسان به هم بنایي د

خپل وار د راتلو په تمه و، چې د لویدیځ د تمدن په سمبولونو کې نه هیریدونکي ویره واچوي.

د څیړنیزو اصولو له نظره، د (اف بی آی FBI) څیړني ټولې غلطې وې؛ ځکه چې په جنایې او پیچلو پېښو کې د پولیسو مامورین گڼ شمیر گڼني او فرضیې جوړوي او هره یوه تر پایه پورې څیړي. د عمومي اصولونو له نظره د کورنۍ ترهگری گڼه هم پرته له دې چې حتی د یوې شیبې له پاره پرې فکر وشي، له پامه غورزول شوي وه. له همدې امله د څیړنو په ډله کې ځینو کسانو لا له مخکې اسامه بن لادن گرم بللی وو. په داسې حالاتو کې چې اولس غوښتل یو څوک باید د بریدونو په کړن تورن شي؛ نو چارواکو هم پرته له ځنډه اسامه ملامت وباله.

د (اف بی آی FBI) د څرگندونو پر بنسټ، سره له دې چې د برید کونکو شل کسيزه ډله چې په څلورو کوچنیو ډلو ویشل شوی وه او هره یوه یې له پنځو کسانو څخه جوړه وه، بیا هم په 93 شمیره الوتنه کې چې د پنسلوانیا د ایالت د پاسه وچاوده، یوازې 4 ترهگر موجود وو. د کمانډو د دغه ډلې پنځم غړی لږ مخکې، د ویزی د مودې د پوره کیدو له امله نیول شوی وو.

(اف بی آی FBI) لومړی اعلان وکړ چې د الوتکې ټول تښتونکي ځانمرگي کسان وو؛ خو وروسته کله چې اسامه بن لادن ته منسوب شوي یوه فېته خپره شوه؛ نو (اف بی آی FBI) ادعا وکړه چې یوازې هغه کسان چې پیلوټي یې کوله ځانمرگي وو او د دوی ملگري د ځانمرگو بریدونو د څرنګوالي په هکله تر وروستیو شیبو پورې هم نه پوهیدل؛ خو سره له دې د نوموړې ځانمرگې ډلې نظریه هر څوک اریانه کوي، ځکه چې د ځانمرگو ارواپوهنه (سیکالوجي) بنیې چې ځانمرگي بریدونه اکثراً انفرادي وي. د دوهمې نړیوالې جګړې په ترڅ کې، د جاپان ځانمرگو پیلوټانو که څه هم چې ټولو یو ځای برید وکړ؛ خو بیا یې هم رول انفرادي وو. د کال 1972 په می میاشت کې کله چې د جاپان د سره پوځ غړو د اسرائیلو د لاد په هوایي ډگر باندې ډله ایز ځانمرگي بریدونه وکړل، وروستی او یوازینی بیلګه کیدای شي. په هغه برید کې درې کسانو برخه اخیستې وه او د ډله

ايزو خانمرگو بریدونو د سر ته رسولو په موخه روزل شوي وو؛ خو سره له دې د دغه خانمرگو برید کونکو دریم کس چې کوزو او کاموتو نومیده ژوندی ونيول شو. له دې پرته مور د داسې خانمرگو پیلوتانو د ډلې په اړه، بله داسې هیڅ بیلگه نه لرو چې په وروستیو شیبو کې جوړه شوې وي.

سربیره پردې د سلمان رشدی د هغه مطلب پر بنسټ چې د 2001 لومړي کال په اکتوبر کې د واشنګټن پوسټ په روځپاڼه کې د (پټ ځواک په وړاندې جگړه) تر نامه لاندې چاپ شو، په ډاډ سره ویلای شو چې که د الوتکې تښتونکي خانمرگي وو؛ نو اسلامی سخت دريځي نه وو، ځکه چې اسلام خانمرگي بریدونه منع کړي دي. اسلامی سخت دريځي په داسې ځایونو کې چې د تښتني امکان نه ويني؛ نو د شهادت تر نامه لاندې ځانونه وژني؛ خو قصدي ځان وژنه، هغه هم د داسې کسانو له پاره چې لوړې او عصري زده کړې یې کړي وي، په اسلام کې ناروا ده او ډیره کمه لیدل شوې.

په هر حال د خانمرگو بریدونو پورتنۍ نظریه د (اف بی آی FBI) له خوا د هغه نسخې پر بنسټ چې په عربي باندې لیکل شوې وه د یوه خبري کانفرانس په ترڅ کې تائید شوه. له عربي څخه انگریزي ته د دې نسخې ژباړه وروسته په نړیوالو رسنیو کې چاپ شوه. د دغه نسخې درې نقلونه په بیلو بیلو ځایونو کې موندل شوي وو. لومړی نقل یې په یوه ورک شوي بکس کې و چې په محمد عطا پورې یې اړه درلوده. دوهم یې د (دولس Dulles) په هوايي ډگر کې د (نواف الحمزي) په موټر کې او دریم د 93 الوتنې په هغه پاته شونو کې وموندل شوه چې د پنسلوانیا د ایالت د (ستوني کریک Stony Creek) د ښارگوټي په سر باندې وچاوده (ډیرو اروپایي رسنیو وروسته په غلطه توګه خبر ورکړ چې اف بی آی FBI دغه نسخه په پنتاګون کې موندلې وه).

نوموړې نسخه څلور پاڼې لري چې پکې دیني نصیحتونه او سلا مشورې لیدل کيږي:

لومړی پاڼه: (د مړینې ژمنه وکړه او خپله پریکړه له سره نوې کړه. له خپل ځان څخه زاید وینسته وخریبه او خوشبويي ووهه).

(خپل ځان پوره ډاډه کړه چې د پلان په ټولو جزئیاتو باندې پوهیږي او د هغه شیبې تر راتلو پورې په تمه او تیار واوسه چې خپل گوزار وکړي او د دښمن له احتمالي غبرگون څخه ځان وژغوري).

(د التوبه او النفال سوري ولوله، له خپل ځان سره یې مانا کړه او د ټولو هغه گټو په هکله فکر وکړه چې خدای پاک له شهیدانو سره وعده کړي دي او .....)

دغه نسخې چې له مذهبي اړخه په یوه خاصه کلاسیکه بڼه جوړې شوې وې او په تکراري ډول د منځنیو پیړیو له مفکورو سره تړاو ورکړل شوی و، یوازې د دې له پاره د امریکایي چارواکو له خوا ولس ته وښودل شوې چې د سخت دریځو رول ثابت کړي او د هغوی په وړاندې عامه خلک اعتراض ته وهڅوي.

سره له ټولو هڅو په موندل شوو پاڼو کې ډیرې بې خونده او لویې غلطۍ وې او هر څوک چې د اسلام له دین سره لږ آشنایی ولري؛ نو د تجانس نشتوالی به پکې وویښي. د بیلگې په توگه دغه سند د (د خدای، بیا زما او بیا زما د کورنۍ په نامه) تر نامه لاندې پیل کیږي، په داسې حال کې چې مسلمانان د امریکایي مذهبي ډلو او گوندونو برخلاف خپلې ویناوې او لیکنې د خدای په نامه (بسم الله الرحمن الرحيم) پیلوي نه په خپل او یا د خپلې کورنۍ په نوم؛ خو یاده نسخه برعکس په یوه ترخه ژبه پیلېږي چې له قرآني آیاتو سره هیڅ ډول سمون نه لري او یوازې د امریکایي ژبې کلتور په کې لیدل کیږي. دوهمه بیلگه یې هم (ته باید له هغه سره د مخامخ کیدو توان ولري او پوره پرې وپوهیږي) (You must confront it and understand it 100%) ده چې هر څوک یې په توپیر باندې پوهیدای شي. په هغه روځ چې واشنگتن پوست روځپاڼې د (اف بی آی FBI) پورتنۍ نسخه خپره کړه؛ نو امریکایي نامتو ژورنالیست او لیکوال (باب وودوارد Bob Woodward) پرته له ځنډ څخه دغه ټکي ته ځیر شو او په خپله یوه لیکنه کې یې دا کار یو غیر طبیعي عمل وباله؛ خو د رسنیو د گډوډیو په هغه روځو کې هیچا ورته پام ونکړ.

(اف بی آی FBI) د محمد عطا په نامه کس، رسنیو ته د بریدونو د مشر سمبالونکي په توگه وپیژاند. د دوی د څرگندونو پر بنسټ دغه 33 کلن مصري

ځوان د لسو کلونو په موده کې د هسپانيا (Salu) او د سويس (زوريخ) ته سفر کړی و او همالته يې هغه سويسې چرې د خپل بانکي کريدت کارت له لارې اخيستي وې چې بيا وروسته د الوتکو د تېنولو له پاره ترينه کار واخيستل شو. د هغه وروستی سفر د جرمني هامبورگ ښار ته و، چېرته چې ده او دوه نورو ترهگرو پرته له دې چې څوک د ده په سخت دريځه عقیده وپوهيږي، د بريننايي توکو يو لنډ مهاله کورس لوستی کړی وو. وروسته له دې چې محمد عطا متحده ايالاتو ته ورسيد، په فلوریدا کې له خپلو نورو ملگرو سره يو ځای شو. هغه په وينيس (Venice) کې د الوتنې زده کړې پيل کړې او حتي په ميامي کې يې د الوتنو د زده کړې د ډبې يا (Flight Simulator) د کارونې له پاره پيسې هم ورکړې وې. دی همدارنگه د دې له پاره چې سخت دريځه عقیده يې چا ته مالومه نه شي، په لاس ويگاس کې څو ځله د المپيک باغ (Olympic Garden) ته چې د نړۍ تر ټولو لويې لوڅې نڅاخونې پکې شته، تللی و. دغه بې ساری عقيدتي مامور د سپتمبر په 11 په يوه کورنۍ الوتنه کې بيرته باسټون ته تللی و او بلې الوتنې ته د پورته کيدو په شيبو کې يې د وخت د کموالي له وجې خپل بکسونه او کڅوړې پرېښي وو. (اف بی ای FBI) د ده د بکسونو په مينځ کې، د بوينگ الوتکو د چلولو د زده کړې ويډيوگانې، د مسلمانانو د دعا گانو يو کتاب او داسې يو ليک وموند چې په هغه کې ده د شهادت په مرگ باندې د خپلې مړينې د پريکړې په اړه ليکلي و. محمد عطا د الوتکې د يوې عملي له خوا چې له خپل گرځنده ټيليفون څخه يې اړيکه نيولې وه، د ترهگري ډلې د مشر په توگه پېژندل شوی و او ويلې يې و چې د هغه د څوکۍ شميره D8 وه.

آيا کيدای شي چې مور دا معلومات جدي ونيسو؟ که دا خبر سمه وي؛ نو بايد ومانو چې محمد عطا پوره لس کاله په ستونزو کې تير کړي و چې خپله بڼه پټه وساتي او له خپلو ملگرو سره يې د ډيرو ټينگو کرنلارو له لارې اړيکې نيولې چې د استخباراتي ادارو پام ځانته وا نه روي؛ خو له دې ټولو هڅوسره - سره ده په وروستيو شيبو کې گڼ شمير نښې او شواهد پرېښودل. دی سره له دې چې د بريد کوونکو د ډلې مشر و؛ خو په خپله يې و نه شو کړای چې خپلې الوتنې ته ځان ورسوي او بالاخره يې پريکړه وکړه چې د خپلو بکسونو له اخيستلو پرته د امريکنز هوايي کرښو په 11 الوتنه کې کيني. اوس دا پوښتنه را ولاړيږي چې يو

څوک چې غواړي څو ساعته وروسته ځان وژنه وکړي؛ نو بیا ولي خپل بکسونه ورسره اخلي؟

تر دې زیاته د خندا وړ خبره دا وه چې (اف بی آی FBI) وویل، د محمد عطا پاسپورت یې د نړیوال سوداگریز مرکز په سوخیدلو لوتو او وړانیو کې روغ رمټ موندلی دی. دا په رښتیا یوه لویه معجزه وه؛ ځکه هر څوک یې په اوریدو سره اریان پاته کیږي او دا پوښتنه یې په ذهن کې را ولاړیږي چې په هغه اور کې چې اوسپنه یې ویلې کوله، پاسپورت ولې و نه سوخېده؟

(اف بی آی FBI) په دې څرگندونو سره په ښکاره توګه د خپلو جعلي کارونو ثبوت وړاندې کړ؛ خو اوس یوازینی شی چې زموږ پام ځانته اړوي دا دی چې د پولیسو دې نامتو ځواک د یوې لویې غمجنې پیښې له درولو څخه عاجز پاته شو او تر اوسه پورې هڅه کوي چې د خپلو تیروتنو نښانې له مینځه یوسي.

اوس راځو د اوسني څپرکي مهمې برخې ته او هغه دا چې د (اف بی آی FBI) له څیړنو وروسته د ځانمرګو پیلوټانو د پیژندګلو په هکله شخړې را پورته شوي. نړیوالو رسنیو د (اف بی آی FBI) له خوا د 19 ترهګرو کسانو د پیژندګلو په هکله پوره څیړنې وکړې. د (اف بی آی FBI) له خوا د ورکړل شوو نښو نښانو په بنسټ ترهګر بریدکوونکي ټول نارینه او عمرونه یې د 25 او 35 کلونو په مینځ کې وو. دوی ټول عرب مسلمانان او ډیری کسان پکې د سعودي عربستان اتباع وو. د ډلې ټولو غړو لوړې زده کړې تر سره کړې وې او دوی د مایوسۍ له وجې نه بلکه د یوه خاص هدف د لاس ته راوړلو له پاره جنګیدل.

څه موده وروسته، په واشنگټن کې د سعودي عربستان سفارت تائید کړه چې عبدالعزیز العمري، محمد الشهري، سالم الحمزي او سید الغمادي ټول د دغه هیواد اتباع دي او اوس هم په خپل هیواد، سعودي کې اوسېږي. تر اوسه ژوندي او له پوره روغتیا څخه برخمن دي. ولید محمد الشهري چې اوس-اوس په مراکش کې اوسېږي او د دغه هیواد په شاهي هوایی کرښو کې د پیلوټ په توګه دنده تر سره کوي، په لندن کې د چاپیدونکي (القدس العربي) روځپاڼې سره مرکه کړې وه. د سعودي عربستان د بهرنیو چارو وزیر سعود الفیصل خبري رسنیو ته په دې اړه داسې ویلي وو: اوس دا ثابته شوې چې هغه پنځه کسان چې د (اف بی آی FBI) (خوا د الوتکو د تښتونکو په توګه پیژندل شوي وو، بی گناه دي او د بریدونو له

پېښې سره هېڅ تړاو نه لري. په همدې حال کې شهزاده نايف چې د سعودي عربستان د کورنيو چارو وزير دی، يوه امريکايي هيئت ته ويلي و چې تر اوسه پورې داسې شواهد نه دي وړاندې شوي چې وښيي، هغه ۱۵ د سعودي عربان چې د (اف بي اي FBI) له خوا د الوتکو د تښتولو او بریدونو په کولو تورن شوي وو، د سپتمبر د 11 نيتي له پېښو سره تړاو لري. هغه همدا راز زياته کړې وه چې دوی د امريکا له دولت څخه په دې هکله هېڅ پيغام نه دی تر لاسه کړی. بناغلي (دوگلاس جيل) د واشنگتن پوست روځپاڼې د 2001 کال د دسمبر د 10 نيتي په گڼه کې ليکلي و چې (د سعودي د کورنيو د چارو د وزير د وينا پر بنسټ، اسامه بن لادن د القاعده ډلې د يوه لاسپوڅي په توگه کارول کيږي نه د يوه مشر).

مهمه پوښتنه دا ده چې دا ترهگر څرنگه وپېژندل شول؟ که هغه نوم لږ ته چې د هوايي کرښو له خوا د سپتمبر په 13 نيته خپور شو وکتل شي؛ نو په حيرانۍ سره به وگورو چې د تښتونکو نومونه پکې نشته دي. داسې ښکاري چې د تښتونکو نومونه د دې له پاره ايستل شوي وو چې يوازې د (بی گناه قربانيانو) او د الوتني د عملي نومونه وښودل شي. که په لست کې راغلي ټول نومونه وشميرل شي نو:

- د امريکنز د هوايي کرښې په 11مه الوتنه کې (دا الوتکه له شمالي برج سره ولگیده) يوازې 78 مسافر وو.

- د يونايټد هوايي کرښې په 175 مه الوتنه کې (دا الوتکه له جنوبي برج سره ولگیده) 46 مسافر وو.

- د امريکنز د هوايي کرښې په 77 مه الوتنه کې (ظاهراً دا الوتکه له پنتاگون سره ولگیده) کې 51 مسافر وو

- او د يونايټد هوايي کرښې په 93مه الوتنه کې (دا الوتکه د پنسلوانيا د ايالت په سر وچاوده) 36 تنه مسافرين سپاره وو.

دا لستونه ځکه بشپړ نه وو چې گڼ شمير کسان نه و پېژندل شوي.

که د هوایی کرښو له خوا خپرو شویو رسمي اعلامیو ته چې د اسوشینتدپرس له خوا هم خپرې شوي، وکتل شي؛ نو په الوتکو کې د ناستو مسافرو شمیرې په لاندې ډول وي:

- 11مې الوتنې 81 تنه مسافر درلودل.

- 175مې الوتنې 56 تنه مسافر درلودل.

- 77مې الوتنې 58 تنه مسافر درلودل.

- او 93 مې الوتنې 38 تنه مسافر ليردول.

د پورته دوو نوملرونو د شمیرو پر بنسټ د 11مې الوتنې له پاره له دريو څخه د زیاتو ترهگرو او د 93مې الوتنې له پاره له دوو څخه د زیاتو ترهگرو ليردول ناشونی کار وو. د دې دلیل راورل هم سم نه دی چې له لسټ څخه د تښتونکو د نومونه ایستل د ځینې سیاسي ملحوظاتو په خاطر شوي وو. اصلا دوی د مسافرو په ډله کې نه وو! د الوتکې د عملې له خوا د نیول شوي اړیکې په ترڅ کې د سیت د شمیرې په اساس د محمد عطا پیژندنه هم یو لوی درواغ و.

لنډه دا چې (اف بی آی FBI) د تښتونکو د لیست په جوړولو او خپرولو سره د لویدیځې نړۍ د دښمنانو انځور وایستلو. دوی غواړي په مورنۍ او مني چې د الوتکو تښتونکي، عرب بنسټ پال اسلامستان وو او ځانمرگي بریدونه هم همدغه کسانو سرته ورسول چې کورني شواهد پټ کړي. د پښو اصلي عاملان چې د زرگونو امریکایي وگړو ژوند یې واخیست، تر اوسه هم پټ ساتل شوي دي. په حقیقت کې مورنۍ د ترهگرو د پیژندگلوي په هکله هیڅ معلومات نه لرو؛ ځکه د جنایي جرمونو د قانون پر بنسټ کیدای شي هره گڼه (فرضیه) په حقیقت بدله شي. د جنایي پښو د څیړنو پر مهال د څیړونکو لومړنی پوښتنه دا وي چې د جرم په کولو سره گټه چا ته رسیري؟

(ډان رادلر Don Radlauer) د 2001 کال د سپتمبر په ۹ نیټه یعنی له بریدونو څخه دوه روځې مخکې په خپل یوه مطلب کې چې د اسرائیلو د ترهگری په وړاندې د نړیوالې پالیسۍ د انستیتیوت په خپرونه کې د توري سي شنبې تر

سرلیک لاندې خپره شوه لیکلي و چې د سپتمبر د میاشتي په دوهمه اوونې کې (له بریدونو شپږ روځې مخکې) څو پټې لویې مالي معاملې تر سره شوې وې. د متحده ایالاتو د اسهامو په پلورنځیو کې د یونایتد هوایي کرښې (یو شخصي شرکت چې الوتکې یې له پتسبورگ او جنوبي برج سره ولگیدې) ونډه په مصنوعي توگه د 42% په اندازه او د امریکنز د هوایي کرښې (چې الوتکې یې د نړیوال تجارتي مرکز له شمالي برج او په ظاهري ډول له پنتاگون سره ولگیدې) ونډه د 39% په اندازه پرېوتې. په هغه روځو کې د هالیند د شاهي هوایي کرښې یا KLM پرته د بل هیڅ هوایي کرښې ونډې دومره نه وې ارزانه شوې. اوس مورن دا استنباط کولای شو چې د هالیند د شاهي هوایي کرښې الوتکې ښایي د پنځم هدف سره د وولو له پاره ټاکل شوې وې؛ خو برعکس د (مورگن سټینلي

Morgan Stanley Dean Witter) د بیمې شرکت ونډې (اسهام) چې د نړیوال تجارتي مرکز 22 پورونه یې نیولي وو، له بریدونو یوه اوونۍ مخکې 12 ځله پورته شوې. په همدې ډول د میریل لینچ Merrill Lynch شرکت ونډې چې د نړۍ د ونډو تر ټولو لوی تجارتي شرکت وو 25 ځله پورته شوې. د مونیخ ري Munich Re، سویس ري Swiss Re او اکسا Axa د بیمې شرکتونو ونډې هم د پام وړ زیاتې شوې. دا ټول هغه شرکتونه وو چې د راتلونکو بریدونو د زیانونو تاوان یې باید گاللی وای.

د شیکاگو د بیمو او د ونډو د بدلولو کمیسیون تر ټولو لومړی غږ پورته کړ او وې ویل چې د شیکاگو د ونډو په مارکیټ کې پانگه اچونکو د یونایتد هوایي کرښې د ونډو په راکړه ورکړه باندې 5 ملیونه ډالر، د امریکنز هوایي کرښې په ونډو باندې 4 ملیونه ډالر، د مورگن سټینلي په ونډو باندې 1.2 ملیونه ډالر او د (میریل لینچ) په ونډو باندې 5.5 ملیونه ډالر گټه کړې ده.

پانگه اچونکو چې اوس فکر کاوه چې له څیړنو سره مخامخ کیري پرېکړه وکړه چې د امریکنز د هوایي کرښې له ونډو څخه لاس ته راغلي پاتې گټه چې نژدې 5.2 ملیونه ډالر کیدل په نغدو بدله نکړي؛ ځکه چې اوس یې خپل چانس له لاسه ورکړی او اوبه تر ورځ تیرې شوې وې.

د پورتنیو معاملو له تر سره کیدو وروسته، چارواکو د ونډو په ټولو مارکیټونو کې د پانگه والو د پانگو په شمیرلو پیل وکړ. دا څیړنې د تضمینونو یا بیمو له پاره د

نړيوال کميسيون (International Organization of Securities Commissions – IOSCO) په ملگرتوب تر سره کيدلي. د اکتوبر په ۵ نيټه، ايالتي چارواکو د خپلو لاسته راوړنو په هکله ويديويي کانفرانس جوړ کړ. داسې بنکاریده چې د ونډو د غيرقانوني راکړې ورکړې څخه لاس ته راغلي گټه سلگونه مليونه ډالرو ته رسیده او د اختلاس دا لويې معاملي ټولې د پردې تر شا سرته رسيدلي وي.

اسامه بن لادن چې له 1998 کال څخه وروسته يې ټوله شتمني کنگل شوي وه، دومره پيسې نه درلودې چې دغه ډول پلانونه عملي کړي. په افغانستان کې د طالبانو اسلامي امارت هم له مالي پلوه ډير کمزوری و، ځکه چې ولسمشر بيل کلينتون د کال 1998 د اگست په ۷ نيټه د 13099 شميرې داسې يو قانون لاسليک کړ چې د هغه پر بنسټ د اسامه بن لادن او د هغه د ملگرو او شريکانو ټوله شتمني کنگل شوه. د دغه قانون د لاسليک نيټه په ناپروبي او دارالسلام کې د متحده ايالاتو په سفارتونو باندې د چاودنو له نيټې سره سمون درلود. نوموړي قانون هغه وخت نړيواله بڼه غوره کړه چې د همدې کال د اگست په 13 د ملگرو ملتونو د امنيت شورا له خوا د 1193 پريکړې پر بنسټ لاسليک شو. ولسمشر بيل کلينتون په دې هم قناعت ونکړ او د کال 1999 د جولای په څلورمه يې د 13129 شميرې لاندې بل قانون لاسليک کړ چې د هغه پر بنسټ د طالبانو د دولت او د هغوی د ملگرو بانکي حسابونه کنگل شول. دې قانون هم د کال 1999 د اکتوبر په 19 د ملگرو ملتونو د امنيت د شورا د 1269 پريکړې پر بنسټ چې د نړيوالې ترهگرۍ د مالي سرچينو کنگل کول يې غوښتل، نړيواله بڼه غوره کړه.

له پورتنۍ نيټې څخه وروسته اسامه بن لادن ته د ميلياردر ويل ځکه يو کم عقله کار و، چې ده خپلې شخصي شتمني ته هيڅ ډول لاسرسي نه درلوده. د افغانستان اسلامي امارت هم چې له پخوا څخه له مالي نظره کمزوری و او نه يې شواي کولای چې له اسامه بن لادن سره مرسته وکړي؛ نو يوازینی لاره چې له اسامه بن لادن سره د هغې په وسيله مالي مرستې کيدې او کيږي، اوس هم پټه پاته ده.

دا نظريه شونې ده چې د درغليو پورتنۍ زياتي معاملي د دوچ بانک (د جرمني تر ټولو لوی بانک) او د هغه د امريکايي سوداگريز شريک الکس براون له خوا تر سره شوي وي. د دغه شرکت مشري تر کال 1998 پورې د (کرانگارد A.B.

(Krongard) په غاړه وه چې د متحده ایالاتو په سمندري پوځ کې یې د جگړن په توګه کار کاوه. نوموړی بانګي مامور چې د توپکو او پوځي فنونو سره یې ډیره مینه درلوده، وروسته د متحده ایالاتو د مرکزی استخباراتو په اداره کې د مشر سلاکار په توګه وټاکل شو او د 2001 لومړی کال د مارچ له 26 نېټې وروسته د هغه استخباراتی ادارې په مامورینو کې د درېیم کس پیژندل کیده. هر څوک بنایي فکر وکړی چې الګس براون به له د څیړنو د ډیر اهمیت له وجې او یا دا چې ده له بناغلی کرانګارد سره پخوانی آشنایي درلوده، له څیړونکو سره پوره همکاري کړې وي؛ خو په حقیقت کې داسې خبره نه وه.

(اف بی آی FBI) په ډیره عجیبه توګه نوموړو څیړنو ته دوام ورنکړ او د بیمو او ضمانتونو له پاره د نړیوال کمیسیون ادارې هم پرته له دې چې دا ستونزه حل کړي، د دغه څیړنو دوسیې وتړلې. د یادونې وړ ده چې د بانګونو په مینځ کې راکړه ورکړه په دوو بیلابیلو ځایونو کې څارل کيږي او له همدې امله د پانګو خوځښت په آسانی لیدل کیدای شي. سربیره پر دې که په هغه روځو کې د هغه بانګونو پانګونې کنټرول شوي وای چې ونډې یې پورته شوي وي؛ نو د سپتمبر د 11 نېټې د بریدونو څخه ګټه اخیستونکي کسان به هم په آسانی سره مالوم شوي وای؛ خو داسې هیڅ څه و نه شول.

په همدې ډول (اف بی آی FBI) د هغو ویبپاڼو په خاوندانو پسې هم و نه ګرځیدل چې له بریدونو مخکې یې د خبرداری وپیپانې جوړې کړې وې. د (ویریساین VeriSign) د ویبپانې د راپور له مخې چې ټولې نوې جوړې شوي ویبپانې راجسټر کوي، یوه نامالوم شخص له بریدونو نژدې یو کال مخکې د 17 ویبپاڼو له پاره نومونه پیروډلي وو چې د 2001 کال د سپتمبر په 14 یې وخت پوره کیده او هیڅکله هم ترینه ګټه نه وه اخیستل شوې. د ویبپاڼو نومونه په لاندې ډول وو:

attackamerica.com	attackonamerica.com	،
attackontwintowers.com	august11horror.com	،
august11terror.com	horrorinamerica.com	،
horrorinnewyork.com	nycterroriststrike.com	،
earlharborinmanhattan.com	terrorattack2001.com	،
towerofhorror.com	tradetowerstrike.com	،
worldtradecenter929.com	worldtradecenterbombs.com	،

worldtradetowerattack.com ، worldtradetowerstrike.com او wterroristattack.com .

دا راپور د (CNS-Newsc.om) په ويېپاڼه کې د 2001 کال د سپتمبر په 19 او 20 نيټه خپور شو او د "جيف جانسن Jeff Johnson" له خوا ليکل شوی و. ليکوال يادونه کړې وه چې د ويېپاڼو د نومونو څخه ښکارېده چې بریدونه کيدونکي دي او څيرونکو هم دا وړتيا درلوده چې د ويېپاڼو محتوا ته لاسرسی پيدا کړي.

(اف بی آی FBI) چې د څيرونو له پاره يې بي شميره سرچينې درلودې، بايد ټول هغه متضاد ټکي روښانه کړي وای چې موږ ورته پورته اشاره وکړه. دوی بايد له هر څه لومړی د يرغلگرو هغه پيغام په څيرکي سره لوستی وای چې د پټو خدماتو ادارې ته يې د ځان د پيژندگلوئ په هکله ليرلي وو. دوی بايد پوره پوهيدلي وای چې په پنتاگون کې څه تير شول؟ دوی بايد پانکه وال تعقيب کړي وای. دوی بايد د هغه اخطاری پيغام سرچينه موندلې وای چې په نړيوال تجارتي مرکز باندی له برید څخه دوه ساعته مخکې د دغه ودانيو د کارکوونکو د وتلو په هکله (اوديگو Odigo) ته ليرل شوی و.

(اف بی آی FBI) د دې پر ځای چې جنايي څيړنې سر ته ورسوي، په لوی لاس يې د برید کوونکو په اړه ټولې نښې نښانې ورکې کړې. دوی ډير ژر دا نظريه ومنله چې برید له بهر څخه رهبري شوی او د ثبوت له پاره يې هم يو څو بي ارزښته شواهد او د بهرنيو برید کوونکو يو درواغجن لیست جوړ او خپور کړ چې بيلگه يې د ځانمرگو بریدکوونکو له پاره ويډيو يې لارښوونې او د محمد عطا پاسپورت و.

د پورته ذکر شويو ټولو څيړنو مشري د (اف بی آی FBI) د مشر درېيم (رابرت مولر Robert Mueller III) له خوا کيده. دغه کس چې د جورج ډبليو بوش له خوا د نوموړې ادارې د مشر په توگه ټاکل شوی و د سپتمبر د 11 نيټې څخه يوازي يوه اوونۍ مخکې خپلې ورسپارل شوې دندې په ښه توگه په مخ بېولې وې.

په دې هکله چې دا تش په نامه څيړني د څه له پاره شوي وي څه نه شو ويلای. بنايي يوه مانا يې دا وه چې وبنودل شي کم تر کمه څيړني وشوي او يا دا چې د راتلونکو پوځي عملياتو له پاره يو معقول لامل پيدا کړي.
پای

دوهمه برخه: په امريکا کې د ولسواکي مرينه!

پنځم څپرکي:
غچ که لوی نعمت؟

د سپتمبر د 11 نيتي په شپه، ولسمشر جورج ډبليو بوش د تلويزيون له لارې په يوه خاصه ژبه خپل ولس ته داسې وينا وکړه:
(نن په امريکا باندې ځکه بريدونه وشول چې مورن د خپلواکي او ولسواکي يو روښانه سمبول ياستو؛ خو هيڅ څوک نه شي کولای چې دا ډيوه مړه کړي.
نن روځ مورن داسې شيطاني بريدونه وليدل چې د بشریت په تاريخ کې کم ليدل شوي؛ خو امريکا او امريکايانو د ژغورني د زړورو ډلو په استولو، خپلو او بيگانه وو ته د ويني په ورکولو او مرستو باندې په پوره ځواک سره ورته ځواب ووايه.

د دغه بي رحمانه بريدونو تر شا د ولاړو کسانو د موندلو له پاره پلټني روانې دي. ما استخباراتي او د قانون د عملی کولو نورو ادارو ته امر کړی چې دوی ومومي او عدالت ته يې راکاري. مورن به د بريد د ترهگرو عاملانو او د هغو کسانو تر مينځ چې دوی سره يې مرسته کړې ده هيڅ توپير ونکړو.
نن شپه زه له تاسو څخه غواړم چې د ټولو هغه کسانو له پاره چې غمجن دي، د هغه ماشومانو له پاره چې وپربډلي دي او د هغه خلکو له پاره چې امنيت او سوله يې تهديد شوي ده، دعا وکړئ. زه هم هغه ذات ته دعا کوم چې ځواک يې له مورن څخه زيات دی او له هغه غواړم چې د نن روځي غمجنو کسانو ته د زړه صبر ورکړی. زمونږ د مقدس کتاب په 23 برخه کې راغلي: ((که څه هم چې زه د مرگ د سيوري په نړۍ لاره ځم؛ خو هيڅ نه وپريزم، ځکه چې ته له ما سره يې ((.

نن روځ بايد د عدالت او سولې په راوستو کې له مورن سره، هر اصل امريکايي مرسته او همکاري وکړي. امريکا پخوا هم د دښمنانو په وړاندې دريدلي وه او

مورن به اوس هم دا کار کوو. مورن به دا روخ هیڅکله هیره نه کړو او لا به هڅه وکړو چې له خپلواکۍ څخه دفاع وشي او د نړۍ د بڼه والي له پاره به په مخ خو. مننه او بڼه شپه. خدای دې امریکا وساتي).

په داسې یو حالت کې چې د برید تر شا د اسامه بن لادن لاس لرل یوازینی فرضیه وه او که څه هم چې جورج بوش په خپله وینا کې خلک یووالي ته راوبلل؛ خو حتی د ده د خپلې ادارې په مینځ کې د لورپورو مامورینو له خوا د دوو متضادو سیاسي حل لارو سپارښتنه کیده. د بهرنیو چارو وزیر جنرال کولن پاول، لوی درستیز جنرال هوگ شیلتون او د دوی شا او خوا کسان چې مینځ لاري او اعتدال غوښتونکي وو، د داسې یوه مناسب غبرگون سپارښتنه کوله چې په کال 1998 کې یې د بیل کلینتون په امر شوو ځوابي بریدونو ته ورته والی درلود. په 1998 کې د بیل کلینتون د ولسمشرۍ پر مهال په دارالسلام او نایروبی کې د متحده ایالاتو په سفارتخونو باندې د بریدونو په غبرگون کې له هغه اوبتل څخه د (توماهاک توغندي) وتوغول شول چې د عمان په سمندر کې په گزمه بوخت وو او په ترڅ کې یې په افغانستان کې د القاعدې د روزني مرکزونه او په سودان کې د الشفا لابراتوار وویشتل شول.

له بلې خوا د ولسمشر جورج بوش د ادارې د بازانو یا Hawks تندلاري ډلې، دې ټکي ته اشاره کوله چې د ولسمشر بیل کلینتون په وخت کې شوو بریدونو هېڅ گټه نه وه کړې، ځکه چې القاعدې خپلو فعالیتونو ته بیا هم دوام ورکړی و. دوی غوښتل چې یوازې زمکنی پوځي برید کولای شي چې په افغانستان کې د اسامه بن لادن مرکزونه له مینځه یوسي. دوی په دې هم قناعت نه درلود او غوښتل یې چې په همدې ډول نور ټول هغه شوني خطرونه، سازمانونه او دولتونه چې بنایي له القاعدې سره یې مرسته وکړي، له مینځه لاړ شي.

د بهرنیو چارو پخوانی وزیر (هنري کیسینجر Henry Kissinger) چې له کال 1969 څخه تر 1976 پورې یې د متحده ایالاتو د پټو خدماتو د ادارې ټول پټ خدمات څارلي وو، د بازانو د ډلې Hawks مربي او د هغوی له پاره یوه الهام بڼونکي شخصیت دی. نوموړي د سپتمبر د 11 نېټې په شپه د ولسمشر جورج بوش له ټلويزیوني وینا څخه څو دقیقې وروسته، د واشنگټن پوست په وېبپاڼه باندې د (شبکه ورانه کړئ) تر سرلیک لاندې یو مطلب ولیکه (ولسمشر بوش د

شپې په 8:30 دقیقو وینا واوروله او په ویبپاڼه باندې د ډاکټر کیسینجر مطلب د شپې په 9:04 دقیقو باندې څرگند شو). د مطلب یوه برخه په لاندې ډول وه:

(دولت باید د نن روځې بریدونو ته په سیستماتیک او منظم ډول ځواب ووايي. ولس باید ډاډه شي چې دغه بریدونو ته هم داسې غبرگون بنودل کيږي چې د پیرل هاربر له برید وروسته بنودل شوی وو او د هغه کسانو او ادارو سیستم باید له مینځه یوړل شي چې د دغه بریدونو تر شا ولاړ دي. دغه سیستم د یوې ترهگرې شبکې په بڼه د ځینو خاصو هیوادونو په مینځ کې فعال دی. په ډیرو مواردو کې مورن دغه شان هیوادونو ته سزا نه ده ورکړې او په ځینو نورو مواردو کې مورن کله - کله له هغوی سره عادي او دوستانه اړیکې ساتلي دي.

مورن تر اوسه نه پوهیږو چې دا بریدونه به د اسامه بن لادن له خوا تر سره شوي وي او که نه؟ خو د بریدونو له نوعیت څخه داسې بنکاریده چې اسامه بن لادن یې تر شا ولاړ دی. په هر حال، هر هغه حکومت چې دغه شان ډلو ته یې په خپلو هیوادونو کې پناه ورکړې، باید لوی تاوان وگالي. دا مهمه نه ده چې هغه هیوادونه دي له دغه شان ډلو سره لاس ولري؛ خو سزا باید ووينی.

دا هغه یوازینی شی دي چې مورن یې باید په سره سینه، احتیاط او پرته له زړه سواندی څخه سر ته ورسوو).

د سپتمبر په 12 او 13 نیټه، په داسې حال کې چې د امریکا ولس د بریدونو له وجې غمجن او ویریدلی وو، د امریکا د دولت د ننه، د دې هیواد په پارلمان او ټوله نړۍ کې درې ډیرې مهمې پوښتنې پیدا شوي وې:

لومړۍ: آیا د جورج بوش اداره به القاعده د بریدونو په کولو تورنه کړي؟
دوهم: ولسمشر جورج بوش به په افغانستان کې د څه ډول عملیاتو د پیل امر وکړي؟

درېم: او آیا جورج بوش به د خپلو اوسنیو رښتینو او یا فرضی دښمنانو پر ضد اوږده جگړه کې خپل ولس هم بنسټل کړي که نه؟

امریکايي چارواکو د دې له پاره چې نړۍ او امریکايي ولس ته، القاعده د وروستیو بریدونو د اصلی عامل په توگه وپېژني؛ نو په پټه یې رسنیو ته یو شمیر راپورونه وسپارل. د متحده ایالاتو د استخباراتي ادارې (سي آی ای CIA) مشر

جورج تنیت، د سپتمبر په 11 نیټه، ولسمشر جورج بوش ته د القاعدې د ډلې د اړیکو په هکله معلومات ورکړل. معلوماتو بنودل چې القاعدې د دغه بریدونو د تر سره کولو له پاره له دوو کلونو راهیسې تیاري نیوله او دا چې بنایي دا بریدونه به د نورو بریدونو یوه پیلامه وي. د نوموړو معلوماتو پر بنسټ، د القاعدې د پلان سره سم په سپینه مانی او د متحده ایالاتو د ملی شورا په مانی باندې هم باید بریدونه شوي وای او د القاعدې ډلې مشرانو په غلطې فکر کړی وو چې دوی په نورو اهدافو باندې هم بریدونه کړي دي. د بېلگې په توګه دوی د شورا په مانی کې د چاودنې له امله د خدای شکر کړی وو، د سپینې مانی وړاندې یې ستایلي وو او له همدې کبله یې د ډاکټر ایمن الظواھري په واسطه جوړ شوي پلانونه ستایلي وو. د (سي آی ای CIA) د معلوماتو له مخې ابوزبیده چې له دې مخکې د USS Cole Destroyer (ورانونکې) کښتۍ باندې په بریدونو تورن و په یوه خاص وخت کې د بریدونو امر ورکړی وو.

په دې برخه کې به د ولسمشر جورج بوش هغه وینا ولولو چې له بریدونو وروسته یې رسنیو ته وکړه:

ولسمشر: (خو شیبې مخکې زما او زما د ملی امنیتي ډلې غونډه پای ته ورسیده او باید ووايم چې مور ته ډیر نوی استخباراتي معلومات رسيدلي دی. د پرون روحي بریدونه چې په ډیره خیرکې سره طرحه شوي وو، له ترهګرۍ څخه هم یو پورته عمل و. دا بریدونه د جګړې نښه وه او زموږ هیواد باید د هغې په وړاندې کلک عزم ولري. باید ووايم چې ولسواکي او خپلواکي تر برید لاندې راغلي ده.

د امریکا ولس باید په دې وپوهیږي چې زموږ اوسنی دښمن له پخوانیو سره ډیر توپیر لري. دا دښمن تل پټیږي او د بشریت هیڅ درناوی نه کوي. دا دښمن یوازې بې گناه او معصوم انسانان وژني او بیا پټیږي؛ خو دوی نه شي کولای چې تل پټ پاته شي. زموږ دښمن د پټیدو په هڅه کې دی؛ خو د تل له پاره پټ نه شي پاته کیدای. دا دښمن فکر کوي چې د دوی پناه ځایونه خوندي دي؛ خو وروسته له دې به خوندي نه پاته کیږي.

دا دښمن نه یوازې زموږ په خلکو، بلکه د نړۍ په هر خپلواکي غوښتونکي باندې برید کړی دی. د امریکا متحده ایالات به د دې دښمن د ماتولو له پاره خپلې ټولې

سرچینې وکاروي. مور به په دوی باندې نړۍ راټوله کړو، مور به صبر وکړو، مور به ډیر فکر وکړو او مور به په خپل عزم کې ټینګ پاته شوو. دغه جگړه به ډیر وخت او حوصله وغواړي؛ خو زه غواړم تاسو ته ووايم چې مور به د دې جگړې گټونکي وو.

د هیواد د ننه زموږ فدرال دولتونه او ادارې یو له بل سره تر پخوا زیات کار کوي؛ ځکه چې امنیتي تدابیر سخت شوی دي. متحده ایالات د تل په شان مخ په وړاندې روان دی او د دې له پاره چې نور هم په مخ لار شو، مور باید له هغه خطرونو څخه چې زموږ هیواد بنایي ورسره مخامخ شي، خبر واوسو. زه له هغه کسانو څخه چې د چارو واګې په لاس کې لري غواړم چې باید زموږ د هیوادوالو د ساتنې له پاره نور گامونه پورته کړي.

مور به دا دښمن پرینږدو چې زموږ د ژوندانه د څرنګوالي په بدلولو او زموږ د خپلواکۍ په محدودولو باندې دا جگړه وګټي. زه به سهار کانګرس ته د نورې بودجې د منظورولو له پاره غوښتنلیک واستوم چې د قربانیانو د ژغورنې، د نیویارک او واشنگټن له بناریانو سره د مرستې، د ملی امنیت د ساتلو او د دغې غمجنې پېښې د اغیزو د کمولو له پاره هر څومره پیسې چې پکار وي، پرته له کومې ستونزې مصرف شي.

زه غواړم د کانګرس له ټولو غړو څخه مننه وکړم چې مرسته یې وکړه او خپل یووالی یې ټینګ وساته. امریکا اوس هم یو موټی ده. د نړۍ ټول خپلواکي غوښتونکي خلک او هیوادونه زموږ په څنګ کې ولاړ دی. د بدو پر وړاندې د بښګڼې جگړه به له دې وروسته یو تاریخي هڅه وي او زه ډاډه يم چې ښه والی به نور هم خپور شي).

د بریتانیا د بهرنیو چارو له وزارت څخه پرته چې له بوش سره یې غمرازي او جگړه ایزې څرګندونې وکړې، د نړۍ نورو ټولو پارلمانونو د ولسمشر جورج بوش غبرګون ناآرامه وباله. دوی ډیر ژر وپوهیدل چې د جرمني، مصر، فرانسې، اسرائیلو او روسیې استخباراتي ادارو، خپل امریکایي ملګري له راتلونکو پېښو څخه خبر کړي وو؛ خو د دوی هڅې ځکه بې گټې پاته شوې چې (سي آی ای CIA) خطر له پامه وغورځاوه. له همدې امله دوی له بریدونو وروسته د (سي آی ای CIA) په ناڅاپي معلوماتو او د (اف بی آی FBI) د څیړنو په بیړنیو لاسته راوړنو باندې باور نه شو کولای. دوی ویره څرګنده کړې وه چې

ولسمشر بوش به خپل ولس ته د ډاډ ورکولو له پاره له بيري کار واخلي او د پيښو سره د اړونده شواهدو پر بنسټ به يوه ډله په بریدونو تورنه کړي. همدا راز دوی فکر کاوه چې ولسمشر بوش به د بریدونو په وړاندې بيړنی او نامناسب پوځي گامونه پورته کړي او خپل ولس به په يوه لويه جگړه کې ښکيل کړي.

په همدې روځ د ملگرو ملتونو د امنيت شورا 1368 شميره پريکړه ليک صادر کړه چې پکې د امريکا د متحده ايالاتو هغه اصلي حق په رسميت وپيژندل شو چې نوموړی هيواد د سان فرانسيسکو له منشور سره سم، کولای شي په انفرادي او ډله ايزه توگه له ځان څخه دفاع وکړي. د امنيت شورا د پريکړې ځيني مهم ټکي دا وو:

(د امنيت شورا په ټولو هيوادونو غړو کوي چې يو له بل سره په گډه کار وکړي چې د ترهگرو بریدونو چمتو کوونکي، جوړونکي او د لگښتونو ورکونکي د عدالت منگولو ته وسپاري او ټينگار کوي چې له هغه کسانو او دولتونو څخه چې د بریدونو له چمتو کوونکو، جوړونکو او د لگښتونو له ورکونکو سره يې مرستې کړي، په کلکه پوښتنه وشي).

که په بله ژبه وويل شي د امنيت شورا د متحده ايالاتو دا حق په رسميت وپيژاند چې د اړتيا په وخت کې دا هيواد کولای شي، په هغه هيوادونو باندې تيري وکړي چې برید کوونکي ساتی، چې برید کوونکي وويروي او د نړيوال عدالت منگولو ته يې وسپاري. سربيره پر دې دوی د امريکا متحده ايالاتو ته دا اجازه نه وه ورکړې چې پورتنی عدالت په خپله راولي، په نورو هيوادونو برید وکړي او د دولتونه نسکور کړي.

په هغه شپه چې ناټو د بندو دروازو تر شا غونډه کوله، غړو هيوادونو د امريکا له متحده ايالاتو سره د داسې مرستو ژمنه وکړه چې د دوی پوځونه به پکې ښکيل نه وي. د ناټو د سرمشريزې د هغه شپې غونډه ډيره ټرينگلي وه. د ناټو ځينو خاصو غړو فکر کاوه چې کيدای شي بریدونه له امريکا څخه وشي او دوی نه غوښتل چې د ترهگري په ضد په داسې يوه جگړه کې ښکيل شي چې اهداف او حدود يې سم نه و ټاکل شوي. د ناټو سرمنشي (لارډ جورج راترتسن) په داسې حال کې چې له غونډې څخه د وتو په حال کې وو، وويل چې که داسې بيلگې وموندل شي چې وښيي په متحده ايالاتو باندې بریدونه له کوم بهرني هيواد څخه شوي وو؛ نو دا به د ناټو د سازمان د واشنگټن د تړون له 5 مادې سره سمون وځوري چې په

هغه کې ویل شوی: (د ناټو د تړون په یوه او یا څو غړو هیوادونو باندې وسله واله برید، د دغه تړون په ټولو غړو هیوادونو باندې برید گڼل کیږي) .

د فرانسې ولسمشر ژاک شیراک په داسې حال کې چې وروستیو پریکړو او پېښو غوصه کړی وو، له ولسمشر جورج بوش سره د ټیلیفوني اړیکې په ترڅ کې هغه ته ډاډ ورکړ چې فرانسه د متحده ایالاتو یو وفادار او یا کم تر کمه تابع ملاتړی دی؛ خو سره له دې یې هغه ته په مهذبه ژبه ویلي و چې د ناټو د سرمشریزې غونډې پریکړه داسې سپین چک نه دي چې امریکایي سیاستوال یې په هر ډول چې زړه یې وغواړي، وکاروي.

څو روحي وروسته، ولسمشر ژاک شیراک متحده ایالاتو ته په داسې یو سفر لار چې له ډیر پخوا څخه یې پلان جزر شوی و. هغه متحده ایالاتو ته د سفر په ترڅ کې که له یوې خوا د امریکا له ولس سره خپل ملاتړ څرگند کړ، له بلې خوا یې د ملگرو ملتونو د سرمنشي کوفی عنان سره د یوه گډ خبري کانفرانس په ترڅ کې متحده ایالات نرمې ته وهڅول. د هغه د خبرو ځینې مهم ټکي چې د بوش د ادارې خوښ نه شول په دې ډول وو:

(دا هغه ځانگړی ترهگري ډلې دي چې باید لومړی پر دوی او وروسته په هغه هیوادونو او ډلو چې د شته شواهدو په اساس له دوی سره مرسته کوي، بندیزونه ولگول شي).

له بلې خوا هغه شی چې نړیوالو ورته د شک په سترگه کتل، د یوه گډ خبري کانفرانس په ترڅ کې پېښ شول. نوموړی خبري کانفرانس د لوی څارنوال جان اشروف او د (اف بی آی FBI) د مشر (درییم رابرت مولر) په گډون د سپتمبر په 12 نیټه د (اف بی آی FBI) د مرکزي دفتر په تالار کې دایر شو. د کانفرانس په اوږدو کې د پولیسو مشر خبریالانو ته څرگنده کړه پکار ده چې څیرني په چټکۍ سره تر سره نه شي؛ ځکه باید داسې پوره شواهد ټول شي چې مجرم پرې گرم وپېژندل شي؛ خو لوی څارنوال په ناڅاپي او غوصې سره د ده خبرې پرې کړې او وې ویل چې (اف بی آی FBI) باید ژر تر ژره ټول شکمن ترهگر ونیسي چې د نورو پېښو د رامینځ ته کیدو مخنیوی وشي او زیاته یې کړه چې د نورو شواهدو د ټولولو اړتیا نه لیدل کیږي.

دا شک هغه وخت لا نور هم زیات شو، کله چې د سپتمبر د 13 نېټې په سهار د سپینې مانې یوه برخه کارکونکي د ترهگریز برید د کیدو له ویرې ویستل شول. دا ډول د درواغو خبرتیاوې اوس یو عادت گرځیدلی و او د ولسمشر مرستیال ډیک چینی بیا هم یو خوندي ځای ته ولیږدول شو. د هغه روحي په ماسپینین د دفاع وزارت مرستیال وزیر (پال والفوویتز) په پنتاگون کې رسنیو ته وینا واوروله. د یادونې وړ ده چې (پال والفوویتز) د متحده ایالاتو د پوځ او نظامي صنعت د ننه د ځینو محافظه کارو افراطیونو د ویاند په نامه هم یادیده او له کلونو راهیسې یې چیغې وهلې چې د عراق ناپاکی باید له مینځه لاړه شي او د صدام د را پرځولو له پاره یې د ځینو ساده دلایلو پرته، بل څه شی نه درلودل.

(پال والفوویتز) رسنیو ته د وینا په ترڅ کې د افغانستان او عراق په شمول هیچا ته د ملامتیا گوته و نه نیوه؛ خو په دې ټکي یې ټینګار کاوه چې متحده ایالات به بریدونو ته په جلا ډول نه بلکه په ګډه ځواب ووايي. هغه په کلکه وویل چې (مورن به دا خلک او د هغوی مرستندویان تر هغه پورې تعقیب کړو چې دوی له دغه شان بریدونو څخه لاس واخلي او دا هغه څه دي چې باید وشي).

د بهرنیو چارو وزیر (کولن پاول) چې منځلاری کس و، اسامه بن لادن یې لومړنی شکمن ونوماوه او په افغانستان کې یې د محدودې مداخلې سپارښتنه وکړه. هغه همدا راز پاکستان ته څو شرطونه کیښودل چې پاکستان خپل ټول پوځ د امریکا په واک کې ورکړي او د طالبانو له رژیم سره هر ډول اقتصادي او سیاسي اړیکې وشلوي.

خو په حقیقت کې لکه څنګه چې وروسته به هم وګورو، په واشنگټن کې دا هر څه نوي نه وو. د بیلګې په توګه د متحده ایالاتو له پاره دوه مهم ټکي (لومړی په افغانستان باندې برید او دوهم د ترهګرۍ په ضد عمومي جګړه) د نیویارک له بریدونو ډیر مخکې پلان شوي و او د سپتمبر د 11 له پېښو سره ډیر ارتباط نه لري؛ خو که حتی و منو چې ارتباط لري له یادو شوو پېښو وروسته دا هر څه نور هم تازه شول. د واشنگټن ستراتیژي جوړونکو غوښتل ووینی چې ولس یوازې د څو محدودو اهدافو د له مینځه وړلو پلوي کوي او که د یوې لویې

جگړې؟ دوی غوښتل یو روحي ناورین را مینځ ته کړي چې وکولای شي پورتنۍ دواړې لارې چارې وکاروي.

د 2001 کال د جولای په نیمایي کې کله چې د افغانستان د راتلونکي په هکله د برلین خبرې اترې ناکامي شوې؛ نو امریکایي هیئت چې مشري یې د (تام سیمونس Tom Simmons) (پاکستان ته د متحده ایالاتو پخوانی سفیر)، (کارل آیندرفورت Karl Inderfurth) (د متحده ایالاتو د بهرنیو چارو د وزیر پخوانی مرستیال) او (لي کولدرين Lee Coldren) (د بهرنیو چارو وزارت پخوانی کارپوه) کوله، د گواښونو ورکول پیل کړل. فرانسې ته د پاکستان د پخواني سفیر (نیاز نیک) د څرگندونو پر بنسټ چې د برلین په غونډه کې یې برخه اخیستې وه، امریکایي پلاوي په روښانه ویلي و چې دوی به د اکتوبر په میاشت کې په افغانستان باندې یرغل کوي او د طالبانو رژیم به نسکوروي.

بریتانیا د عمان په سمندر کې د کلنیو پوځي تمرینونو تر نامه لاندې چې د (ایزینشل هارویست Essential Harvest) په نامه یادیدل، د سپتمبر په میاشت کې د مهمو سمندري ځواکونو خوځښت پیل کړ او د پاکستان له سمندري څنډو څخه یې خپل پوځونه ویستل. د پوځونو دا لیرد د فالکنډ د ټاپوگانو تر جگړې وروسته د بریتانیا له پاره تر ټولو لوی خوځښت و. په همدې ترڅ کې د ناټو تړون هم په مصر کې د روښانه ستوري Bright Star نظامي مانورونو څخه په گټې اخیستې سره 40000 پوځونه سیمې ته واستول. له همدې کبله ویلای شو چې انگریزي او امریکایي ځواکونه په متحده ایالاتو باندې له بریدونو مخکې د تیاری په حالت کې وو او په افغانستان باندې یې د برید تکل درلود.

اوس راځو د متحده ایالاتو دوهمې حل لارې ته چې د ترهگرۍ په وړاندې عمومي جگړه وه. د متحده ایالاتو د پوځ لوی درستیز د دې جگړې له پاره له پخوا څخه تیاري نیولې و. ده د دې جگړې له پاره دوه دلیلې او یا جگړه ایزې لوبې درلودې چې یو یې د گډو ځواکونو تجربوي عملیات JEFX-99 او بل یې نړیواله بوختیا Global Engagement وو. د نوموړې جگړې له پاره تکتیکي کړنلارې لا له مخکې یعنې د 2000 کال په جون کې جوړې او پوره شوې وې او په پام کې وه چې د 2001 په جون کې به جگړه پیل شي؛ خو د ځینو دلایلو

له مخي بيرته فسخته شوه . پوځي افسرانو سپارښتنه كړې وه چې دا به د نړۍ له پاره يو تهديدونكى عمل وي.

امريكايان تل له خپلي خوا د جگړې له پيلولو څخه كركه لري. پخوا به دوى يوازې په اصطلاح د مشروع دلايلو له مخې نظامي ځواك كارولو؛ خو د سپتمبر د 11 له بريدونو وروسته دوى د جگړو پيلولو له پاره اوږد مهاله فرصت خپل كړ.

شپږم څپرکي:

د جنازي له وينا څخه تر سپيڅلي جگړې پورې

د نړۍ د تاريخ په اوږدو كې به داسې كم ليدل شوى وي چې كوم چا به د خداى د مرستې له غوښتنې پرته په جگړه كې برخه اخيستي وي. اوس-اوس وينو چې مذهبي مبلغين تر پوځي ستراتيجي جوړونكو ډير د ټلويزيونونو په مخ څرگنديږي. د عيسوي مذهب د مبلغينو د څرگندونو پر بنسټ، پر متحده ايالاتو باندې بريدونه دې هيواد ته يو سپيڅلى آسمانى پيغام و، چې دوى په خپلو كړو وړو كې بدلون راولي.

پټ رابرټسن Rev. Pat Robertson چې د عيسوي ائتلاف يو نامتو او اغېزمن شخصيت دى داسې ليكي: (مهربانه خداى نور مور نه ساتي؛ ځكه چې مور په دنيوي نعمتونو كې ډوب شوي يو او شهواني غريزي را باندې زوروري شوي دي).

له بريدونو وروسته، د فاكس ټلويزيوني چينل د كلب 700 (Club 700) په نامتو پروگرام كې عيسوي مبلغ او كشيښ (پټ رابرټسن) او كشيښ (جيري فالويل) گډون وكړ او د هغه بريدونو په هكله يې څرگندونې وكړې چې ټوله امريكا يې غمجنه كړې وه. كشيښ جيري فالويل د پروگرام په يوه برخه كې داسې وويل: (خداى پاك به په مور باندې لا نوره هم تياره كړي او د امريكا دشمنان به مور ته د سزا له پاره راوليږي؛ ځكه دا هغه څه دي چې مور يې وړ يو). پټ رابرټسن د خپل ملگري په ځواب كې داسې وويل: (زه هم همداسې فكر كوم. زما په آند، مور

لا تر اوسه د ویره اچونې یوازې یوه برخه لیدلې ده او هغه څه چې زموږ گڼ شمیر خلک به ورسره مخ شي تر اوسه پورې نه دي پېښه شوي).

وروسته له هغه فالویل د امریکا د ټولنیزو خپلواکیو اتحادیه، فدرالي محکمې او ټول هغه کسان ملامت کړل چې هڅه کوي د امریکا خلک له خدای څخه لیرې وساتي. هغه همدا راز د ماشومانو د بې وخته زیږونو مسئولین تورن کړل او وي ويل چې د خدای په مخلوق باندې باید مسخري و نه وهل شي:

(کله چې مور څلویښت ملیونه بې گناه ماشومان له مینځه یوسو؛ نو خدای پاک به هر ورو په مور باندې غوسه کيږي. زه ټولو بې دینانو، د ماشومانو بې وخته زیږونکو، بنځینه او نارینه هم جنس بازانو، د امریکا د ټولنیزو خپلواکیو اتحادیې او ټولو هغه امریکایي کسانو ته چې هڅه کوي امریکا بې دینه او سیکيولر کړي، په ډاگه وایم چې دا هر څه ستاسو له لاسه په مور باندې راغلي).

دلته د یادونې وړ ده چې ولسمشر جورج بوش په داسې حال کې چې مذهب د سیاسي او نظامي گټو د لاس ته راوړو له پاره کاریده او نړۍ ته یې ځان د امریکا او د نوی عصر د سپیڅلي لارښود په توگه پیژندلو، لاندې اعلامیه خپره کړه:

(د 2001 کال د سپتمبر په 11 او د سې شنبې په سهار، ترهگرو د یو کرغیرن عمل په ترڅ کې په امریکا باندې برید وکړ. دوی څلور مساپر ورونيکي الوتکي وتښتولي چې له هغو څخه یې دوه د نیویارک له غبرگو برجونو سره وجنگول شوي او درېیمه د دفاع وزارت له ودانې سره ولگیده چې په ترڅ کې یې گڼ شمیر کسان ووژل شول. څلورمه الوتکه په پنسلوانیا کې ولویده او پکې سپاره ټول کسان له مینځه لاړل. د ځینو اتلو مساپرو د میرانې له وجې دا الوتکه خپل هغه هدف ته و نه رسیده چې کیدای شوای د مرگ ژوبلي شمیره یې نوره هم زیاته کړي وای. د دغه عام وژني په ترڅ کې 250 تنه د الوتکې مساپر په هوا او زرگونه تنه لاندې په زمکه کې ووژل شول، د نړیوال تجارتي مرکز غبرگ برجونه ونړیدل او د پنتاگون ودانۍ یوې برخې ته زیان واوښت.

د نړۍ په گوټ - گوټ کې ټولو متمدنو خلکو د دغه غمجنو بریدونو بدکاره عاملین په کلکو ټکو وغندل. دغه شان لویو بریدونو ته په کتو سره نن د عدالت غوښتنه دا ده چې هر هغه چا چې له دې ترهگرو سره مرسته کړې باید سخته

سزا وويني . مور به خپل او زمور د ملگرو او متحدينو ټول ځواک، د دغه بریدونو د مسئولينو په لټولو پسې وکاروو چې عدالت او انصاف مينځ ته راشي. مور د ټولو هغه خلکو په غم کې ځان شریک بولو چې لويې او غمجنې قربانۍ يې ورکړې دي. زمور زړه د هغه بې گناه کسانو په مړينه سوزي چې د يوه بې احساسه او ناڅاپي برید په ترڅ کې ووژل شول او د دوی ټولو د شفا او د زړه صبر له پاره دعا کوو.

زمور سپېڅلی کتاب انجيل وايي چې «رحمت او نيکمرغي د هغه چا په برخه ده چې غمجن دي او دوی به ژر هوسا شي». زه نن غواړم هرې امريکايي کورنۍ او امريکا ته ووايم چې د وروستيو ظالمانه بریدونو د زرگونو قربانيانو د يادولو او د دوی روح ته د دعا کولو له پاره يوه ملي روځ ځانگړې کړي. مور به د دغه غمجنې پيښې او ځانې زيانونو په وړاندې مقاومت وکړو. داسې وخت به راشي چې مور بېرته روغ شو او نوې ساه به واخلو. زمور ولس به د بدو په وړاندې تل پياوړي او يو موټی واوسي. مور د خدای تر لارښوني لاندې يو ولس يو.

له همدې امله اوس زه جورج ډبليو بوش د امريکا د متحده ايالاتو د ولسمشر په توگه ، په هغه واک چې د متحده ايالاتو قانون ما ته راکړی، ټول ولس ته اعلان کوم چې د جمعې روځ به چې د 2001 کال د سپتمبر د مياشتې له 14 سره سمون خوري ، له دې وروسته د سپتمبر د 11 نېټې د ترهگريزو بریدونو د قربانيانو د يادونې او دوی ته د دعا له پاره ځانگړي شي. زه د متحده ايالاتو له خلکو او د عبادت ځايونو له مسوولينو څخه غواړم چې نوموړې روځ د ملي روحي په توگه وپيژني او په غرمه کې د زنگونو په وهلو او د شپې له خوا د ډېوو په بلولو سره د پيښې قربانيان ياد کړي. همدا راز زه غواړم د کار خاوندان هم وهڅوم چې خپل کارکوونکي د غرمې د ډوډۍ په وخت کې پريردي چې د يادونې مراسمو ته لار شي او زمور د هيواد له پاره دعا وکړي. زه د نړۍ هغه خلک هم د دغه مذهبي دود پوره کولو ته رابولم چې له مور سره يې خپله غمرازی اعلان کړي ده.

په پای کې نن د سپتمبر په ديارلسمه، د 2001 کال د ننۍ روحي او د خپلواکۍ د 226 کال په وياړ، خپل خدای ته زه خپل لاسونه د شهادت په توگه پورته کوم. جورج ډبليو بوش).

د پورتنی وینا له خپریدو وروسته په ملي کلیسا کې د دعا بیسارې مراسم ونيول شول چې پکې ولسمشر، د ولسمشر میرمنې، څلورو پخوانیو ولسمشرانو (بیل کلینتون، زور بوش، کارتر او فورد) او د ولسي جرگې او مشرانو جرگې نژدې ټولو غړو گډون وکړ. د مراسمو په ترڅ کې یوه کارډینال (په عیسوي کاتولیک مذهب کې تر پاپ لاندې رتبه)، ربي (د یهودي مذهب د مشرانو یوه رتبه) او اسلامي امام په ترتیب سره د مراسمو لارښونه تر سره کړه او وروسته له هغه د نړۍ تر ټولو نامتو ټلويزیوني مبلغ چې 15 کاله پخوا یې د جورج بوش مذهب بدل کړی وو، داسې وینا واوروله:

(بناغلی او آغلی بوش! زه غواړم چې نن د ډیرو خلکو په استازیتوب له تاسو سره څو خبرې شریکې کړم. زه له تاسو بناغلی ولسمشر څخه د نن روحي د ځانگړي کولو له امله مننه کوم. مور دغه روحي ته په همداسې یوه وخت کې اړتیا درلوده. مور نن دلته د دغه عقیدې د بیانولو له پاره ټول شوي یو چې خدای زموږ څارنه او ساتنه کوي پرته له دې چې زموږ نژادي، مذهبي او سیاسي شالوري (سابقه) ته وگوري.

د انجیل سپېڅلی کتاب وایی چې: هغه د ټولو هوساینو خدای دی، هغه خدای چې د ستونزو په وخت کې مور ته هوساینه راکوي.

که مور څومره هم هڅه وکړو، نه شو کولای چې د سې شنبې د روحي د سهار ویره، بدلون او ناوړه حالت بیان کړو. د سپتمبر 11 به تاریخ هیڅکله هیره نه کړي.

نن مور هغه کسانو ته چې دغه بریدونه یې طرحه کړي وو او هغوی ته چې سر ته یې ورسول وایو چې د دغه ولس روحیه به د دوی په گډو وډو شیطاني طرحو هیڅکله هم ماته نه شي. لکه څنگه چې ولسمشر بوش او زموږ کانگرس وویل، یوه روخ به هغه کسان چې د دغه پېښې مسئول وو، عدالت ته راوستل شي.

خو نن مور دلته خاص د دې له پاره ټول شوي یو چې دا ومنو چې خدای ته اړتیا لرو. مور د دغه ولس د پیدایښت له پیل څخه خدای ته اړتیا درلوده؛ خو نن مور ورته خاصه اړتیا لرو. نن روخ مور له یوه نوي دښمن سره مخ شوي یو. نن مور په یوه نوي جگړه کې بنکيل یو او له همدې امله د خدای مرستې ته اړ یو. د انجیل هغه څرگندونې زموږ یوازینی هیله ده چې وایی: خدای زموږ پناه او ځواک دی او داسې یوه مرسته ده چې د هرې ستونزې په وخت کې شته. له همدې امله مور نه ویریزو. حتی که زمکه وچوي او غرونه د سمندر په تل کې ډوب شي.

اوس پوښتنه دا ده چې مور دغه بریدونو ته په کومه سترګه وکتل؟ ولې خدای دغه شان بد کسان پیدا کړل؟ دا بنایې هغه پوښتنې وي چې ستاسو په ذهن کې اوس را ګرځي. تاسو بنایې خدای ته په غوسه وئ؛ خو زه غواړم تاسو ته ډاډ درکړم چې خدای ستاسو ټولو په احساساتو خبر دی.

مور له ټلويزيون او راډيو څخه داسې کيسې وليدې او واوريدې چې زمور په سترگو کې يې اوبنکې راوستې او غوسه يې کړو؛ خو بيا هم بايد په خدای باندې باور وکړو. حتی که مور د ژوند د تر ټولو نه تياره وخت کې وو.

له دې پيښو نه وروسته مور بايد څه زده کړو؟ د دې پوښتنې ځواب دا دی چې مور بايد تر هر څه مخکې د شيطان او بدو شتون په ياد کړو.

له ما څخه تر اوسه په سلګونو ځله پوښتنې شوي چې خدای ولې غم او مصيبت پيدا کړی دی. زه بايد ومنم چې د دغه پوښتنې له پاره پوره ځواب نه لرم او حتی خپل ځان ته قناعت نه شم ورکولای؛ خو زه دا هم وایم چې خدای بادشاه دی. هغه د مينې او مهربانۍ او د مصيبت په وخت کې د خواخوږۍ خدای دی. انجيل وايي چې خدای د شيطان جوړونکی نه دی. هغه شيطان د يوه پټ راز په نامه يادوي. د بي انصافۍ پټ راز. د (جریمیا) په نامه د يوه سپيڅلي استازي زړه صحيفه وايي چې د انسان زړه د غولونې يو عامل دی او د دې ناروغۍ علاج هم ناشونی دی؛ خو بيا پوښتي چې څوک کولای شي زړه وپيژني؟ هغه بيا هم پوښتي چې څوک پرې پوهيږي؟ او همدا يو دليل دی چې مور خدای ته اړتيا لرو.

د وروستيو پيښو لومړی عبرت يوازي د بي عدالتۍ او بدۍ په هکله نه دی؛ بلکه دوهم عبرت يې دا دی چې مور يو بل ته اړتيا لرو.

د نيويارک او واشنگټن بریدونه ډيرې لويې بيلګې دي. مور به هيڅکله خپل زړور او روژونکي او پوليس او هغه کسان چې خپلو ملګرو او هيوادوالو ته د وينې ورکولو له پاره راغلي وو، هير نه کړو. دغه شان غمجنې پيښې کولای شوای چې زمور هيواد په څو برخو وويشي؛ خو برعکس مور نور هم يو موټی او يوه کورنی شوو. له همدې کبله د هغه کسانو هيلې چې مور يې ويشلي غوښتو له خاورو سره سمې شوي او دوی په شا وتمبول شول. مور له پخوا څخه ډير يو موټی شوي يو. د دې خبرې د ثبوت له پاره زه هغه بيلګه راوړم چې زمور د کانګرس غړي اوږه په اوږه سره ودریدل او د (خدای دې امریکا وساتي) سندره يې وويله.

دغه پېښو مور ته له ځانه سره يوه پيغام راوړی و. په دغه پيغام کې د اوس او راتلونکي له پاره هيله ده؛ خو دا هم منم چې بنایي د دغه پيغام منل په اوس وخت کې زموږ له پاره ستونزمن وي.

هوکې! هيله شته. د اوس له پاره هيله شته او د سبا له پاره هيله شته؛ ځکه زه په دې عقیده يم چې زموږ ولس ته د نوي روحي ورکولو له پاره نوي پلانونه جوړ شوي.

يو له هغه شيانو څخه چې اوس ورته مور سخته اړتيا لرو دا ده چې زموږ هيواد له روحي نظره ژوندی شي. مور په امريکا کې يوه روحي تحریک ته اړتيا لرو. خدای په خپل کلام کې وخت په وخت مور ته ويلی چې همدا بنده گان دي چې په خپلو گناهونو پښيमानه کيږي او بيرته خدای ته راگرځي او په هغه وخت کې به خدای هم په هره لاره چې وي په مور باندې رحمت وکړي.

خو د راتلونکي له پاره هم ځکه هيله شته چې خدای يې مور ته وعده راکړې ده. د يوه عيسوي په توگه زه نه يوازې اوسني ژوند ته بلکه راتلونکي ژوند او جنت ته د تلو هيله لرم. د اوسني اونی په تيرو څو روځو کې چې څومره کسان له مينځه لاړل، ټول جنتونو ته تللي دي او زه په ډاډ سره ويلای شم چې اوس نه غواړي بيرته راشي. دغه احساس د ستاينې وړ دی. له همدې امله وایم چې زموږ په مينځ کې هغه کسان چې په خدای باندې باور لري، د راتلونکي له پاره هيله هم لری. زه دعا کوم چې ستاسو په زړونو کې دا عقیده نوره هم ټينگه شي.

د تيرو روځو پېښې مور ته د ژوند زړورتوب او بې ثباتۍ را په يادوي. مور هېڅ وخت نه پوهيږو چې څه وخت به د ابدیت ژوند پيلوو. زه ويلای شم چې هغه کسان چې د بريدونو په روځ الوتکو ته پورته کيدل او يا يې د نړيوال سوداگريز مرکز په برجونو او د پنتاگون په ودانې کې کار کاوه، په دې نه پوهيدل چې دا به د دوی د ژوند وروستنی روځ وي. له همدې امله مور بايد خپله عقیده سمه کړو او همدا اوس ځانونه خدای او د هغه ارادې ته وسپارو.

نن مور د ملي کلیسا، دغه له برمه ډکه ودانۍ په هره خوا کې صليبونه گورو. زما مخاطبين اوس په دغه ځای کې حاضر عيسويان دي. د صليب مانا دا ده چې خدای زموږ په گناهونو او مصيبتونو باندې پوهيږي. د صليب له لارې خدای مور ته وایي چې «زه له تاسو سره مينه لرم. زه ستاسو د زړه په غمونو او دردونو پوهيږم؛ خو تاسو بيا هم په ما گران ياست».

ز مورن کيسه له صليب سره پای ته نه رسيري. صليب مورن ته د تراژيډيو او خالی قبر په هکله غبريري. صليب مورن ته وایی چې د راتلونکي ژوند له پاره هيله شته؛ ځکه چې عيسی مسيح په شيطان، مرگ او دوزخونو باندې بری موندلی. هوکي، هيله شته.

زه اوس بوډا شوی يم. ما په ټوله نړۍ کې تبليغ کړی دی او څومره چې بوډا کيرم، همدومره خپلې هغه هيلې ته نژدې کيرم چې څو کاله پخوا مې پيل کړې وه او د نړۍ په هره برخه او څو ژبو کې مې خلکو ته څرگنده کړې ده. مورن ټولو په ډيره ويره سره وليدل چې الوتکې څرنگه د نړيوال سوداگريز مرکز د برجونو له شيشو او اوسپنو سره ولگيدې. د نيويارک وران شوي دواړه برجونه چې کلک بنسټ يې درلود، د امريکا د وياړ او پيدايننت بيلگې وې او اوس بايد ووايم چې هوکي په امريکا باندې بريد شوی، ودانۍ ورانې شوې او ژوندونه له مينځه تللي دي.

اوس مورن دوه لارې لرو: يا دا چې د يوه ولس په توگه له روحي او فکر نظره ټوټې - ټوټې شو او يا هم دا چې د دې ټولو هڅو او ستونزو تر تيرولو وروسته نور هم ځواکمن شو او يو کلک بنسټ جوړ کړو. زما په آند مورن د دغه بنسټ د بيا جوړولو پروسه پيل کړې ده. دا بنسټ په خدای باندې زموږ باور دی او له همدې کبله اوسنی ناسته جوړه شوې ده چې وښيو چې مورن د تيرو روځو د وپرونکو پيښو غونډې ستونزمن حالات گاللی شو.

دا اونی د اوبنکو او غمونو اونی وه؛ خو د يوې لويې عقيدې اونی هم ورته ويلای شو. زموږ د هيواد په گوټ - گوټ او د نړۍ په هره برخه کې کليسا گانو د دعا غونډې جوړې کړې دي.

زما د نن روځې دعا دا ده چې خدای مورن وساتي او مورن ته په زړونو کې دا عقیده راکړي چې مورن هغه هيڅکله هير نه کړو او په هغه باندې باور وساتو. مورن په دې باندې هم پوهيرو چې خدای به ولسمشر او د هغه ثنا او خوا کسانو ته هوبنياري او زړورتوب ور په برخه کړي. دا به هغه روځ وي چې مورن به يې د برياليتوب د روځې په توگه په ياد ساتو. خدای دې تاسو ټول وساتي).

د بیل گراهام له وینا وروسته ولسمشر بوش د وینا خای ته لار او خپله وینا یې واوروله. د هغه وینا د ده د ځانگړی مرستیال مایکل گیرسون Michael Gerson ، له خوا جوړه شوی وه چې یو سخت دریځه عیسوی و.

ولسمشر: (همدا اوس مور د غم د وخت په مینځ کې یو. په تیرو روځو کې زموږ د ولس خلکو ډیر زیانونه گاللي دي او نن مور د خپل ولس غم او خپگان څرگندوو. مور راغلي یو چې د خدای په حضور کې د ورکو او مرو کسانو او هغه خلکو ته چې دوی پرې گران وو، دعا وکړو.

د سې شنبې په روځ زموږ په هیواد باندې په بې رحمۍ سره یرغل وشو. مور د اور، ابرو او ویلي شوو وسپنو انځورونه لیدلي دي.

اوس-اوس مور کولای شو چې د قربانیانو شمیره او نومونه ولولو. په نوملړ کې د داسې نارینه او بنځو نومونه شته چې خپله روځ یې د میز تر شا او یا په هوايي ډگر کې پیل کړه. دوی د ژوند په بوختیاوو کې لگیا وو. په نوملړ کې د داسې کسانو نومونه شته چې مړه شوي ؛ د خپل ژوند په وروستیو شیبو کې یې له کور سره اړیکه نیولې او خپلوانو ته یې خپله مینه څرگنده کړې او ورته ویلي یې دی چې دوی باید زړور واوسي.

په نوملړ کې د داسې کسانو نومونه شته چې له قاتلینو سره یې جگړه کړې او په زمکه باندې یې د نورې مړینې مخنیوی کړی. هلته د داسې بنځو او نارینه و نومونه شته چې د متحده ایالاتو یونیفورمونه یې اغوستي وو او په خپلو دندو کې مړه شول.

په نوملړ کې د هغه ژغورونکو نومونه شته چې په زینو کې یې پورته مندې وهلې چې نور له اور څخه وژغوري. مور به دا ټول نومونه ولولو. مور به د دوی نومونه او د دوی کیسې په ځیر واورو په داسې حال کې چې ډیر امریکایان به ورته ژاړي.

د مرو کسانو ماشومانو، والدینو، میرونو او میرمنو، کورنیو او ملگرو ته مور د ولس ژور خپگان بڼیو او زه دوی ته ډاډ ورکوم او ورته وایم چې تاسو یوازې نه یاست.

له دغه بریدونو څخه یوازې درې روځي تیرې شوي. امریکایان تر اوسه د دغه پېښو له تاریخ سره فاصله لري؛ خو تاریخ ته زموږ مسئولیت لمر غوندي څرگند دی او هغه دا دی چې مور به د دغه بریدونو ځواب ورکوو چې دا نړۍ له شیطانونو او بدیو څخه پاکه کړو.

دا جگره مور ته په پټه، غولونو او وژنو سره راوړل شوي ده. زمونږ ولس سوله خوښوونکي اولس دی؛ خو کله يې چې غوسه وپارول شي بيا ډير ظالم دی. دغه جگره د نورو په خوښه پيل شوې؛ خو زمونږ په خوښه به پای ته رسيري.

د يوه ولس په توگه زمونږ عزم ټينگ دی. زمونږ زخموه تر اوسه ډير نوی دي او جوړيدل به يې وخت و غواړي او له همدې کبله مور دعا کولو ته هڅوي. د دغې اونۍ په ډيرو دعاگانو کې لټون او ريښتينولي وه. د نيويارک د سينت پاتريک په کلیسا کې د سې شنبې په روځ يوې ښځې داسې ويل: «زه خدای ته دعا کوم چې مور ته داسې يوه ښه راوښيي چې هغه تر اوسه شته». نورو هم د خپلو عزيزانو د انځورونو په گرځولو سره له يوه روغتون څخه تر بل روغتون پورې په تلو کې همداسې دعاگانې کولې.

د خدای د شتون ښې تل هغه نه وي چې مور پسي گرځو. يوازې د غم په وخت کې مور پوهيږو چې زمونږ او د خدای اهداف يو ډول نه دي؛ خو په شخصي مصيبتونو کې د خلکو دعاگانې په کورونو او کلیساگانو کې اوريدل کيري.

داسې دعاگانې شته چې له مور سره د روځي په تيرولو او د شپې په سبا کولو کې مرسته کوي. له مور سره زمونږ د ملگرو او بيگانه وو داسې دعاگانې شته چې د دغه سفر په سر ته رسولو کې مور ته ځواک راکوي او داسې دعاگانې هم شته چې زمونږ اراده او عزم هغه ارادې ته تسليموي چې له مور څخه لويه ده.

دا نړۍ خدای له اخلاقي نظره پيدا کړې. غم، مصيبت او کرکه يوازې د يو څه وخت له پاره وي؛ خو ښه والی، يادونه او مينه هيڅ پای نه لري او د ژوند خدای، ټول هغه کسان چې مري او هغه چې د دوي په مړينه خپه وي، ساتي.

ما داسې اوريدلي چې بدمرغي مور ته خپل ځان راپيژني. که د يوه ولس په سطحه هم همداسې فکر وکړو؛ نو دا خبر سمه ده. د دغه پيښو په دوران کې مور او ټولې نړۍ دا وليدل چې امريکايان ډير سخي او مهربانه، ډاډمن او زړور خلک دي. مور خپله ملي ښه په نه ستري کيدونکو ژغورونکو، د ويني ورکونکو په اوږدو لیکو او په هغه زرگونو کسانو کې گورو چې د داوطلبانه مرستې له پاره راغلي وو.

همداراز مور خپل ملي کرکتر د قربانۍ ورکولو په ښکاره عمل کې گورو. د نړيوال سوداگريز مرکز د ننه، يو کس چې کولای يې شواي خپل ځان وژغوري، تر پایه له خپل ملگري سره پاته شو. يو گران مذهبي مشر هغه وخت مړ شو چې يوه اوروژونکي ته وروستنی مذهبي دعاوې زده کولې. دوه دفترې کارکونکو

يوه بيگانه معيوبه بنځه 68 پوره بنکته کړه او ويې ژغورله او د نارينه وو يوې ډلې ټوله شپه له دالاس څخه تر واشنگټن پورې مزل وکړ چې د سوزيدلو ټپيانو له پاره د پوستکي پيوند راوړي.

په دغه او دې شان نورو پيښو کې امريکايانو له يو بل سره ژوره ژمنه او له خپل هيواد سره نه ختميدونکې مينه بنودلې ده. نن مورن په دې پوهيږو چې فرانکلين روزويلت ولې دغه زړورتوب ته ملي يووالي ويلی و. دا د هرې عقيدې او هر نژاد يووالي دی.

دې يووالي زمونږ د کانگرس دواړه جرگې سره يو کړې دي. دا يووالي په ډله ايزو دعاگانو، شمع لگولو او په وياړ سره د امريکا د جنډې په خوځولو کې بنکاره احساسيري.

زمونږ يووالي د غم په بنودلو او د ټينگ عزم په درلودلو کې دی. د ترهگرۍ په ضد دا يووالي اوس د نړۍ هرې خوا ته د غزیدو په حال کې دی.

امريکا د نيکمرغيو او بنیگنو هيواد دی؛ خو مورن مصيبتونه هم گاللي دی. د دغه نړۍ په هر نسل کې داسې دښمنان پيدا شوي چې د بشري خپلواکۍ په خلاف دي. دوی په امريکا باندې ځکه برید کړی چې د خپلواکۍ کور دی او له خپلواکۍ څخه دفاع کوي. بايد ووايم چې د خپلواکۍ له پاره چې زمونږ پلرونو پخوا کوم بنسټونه ايښي وو، هغه د اوس وخت غوښتنې دي.

د يادونې او دعا په دغه ملي روځ کې مورن له خدای څخه غواړو چې زمونږ ولس وساتي او مورن ته د اوسنيو او راتلونکو پيښو سره د مخامخ کيدو جرات او صبر راکړي. مورن دعا کوو چې خدای به هغه کسان چې اوس په غم کې دي آرام کړي. مورن له خدای څخه د دې له پاره چې مورن ته يې ژوند راکړ او د راتلونکي ژوند وعده يې را سره کړې ده، مننه کوو.

لکه څنگه چې مورن ته د خدای له خوا ډاډ راکړل شوی، نه ژوند او نه مړينه، نه ملايکې، نه سيمي، نه ځواک، نه اوسني او نه راتلونکي شيان، نه لوړوالی او نه ټيټوالی، مورن د خدای له مينې څخه نه شي بيلولای. خدای دې هغه کسان وښيي چې مړه شوي او خدای دې مورن ته هوساينه را په برخه کړي او خدای دې زمونږ د هېواد لارښونه وکړي.

خدای دې امريکا وساتي).

واشنګټن پوسټ روځپاڼې په راتلونکې روځ د جورج ډبلیو بوش په حالت کې د بدلون په هکله داسې تحلیلي مطلب خپور کړ: (د امریکا د تاریخ په اوږدو کې مذهبي محافظه کاري د لومړي ځل له پاره سیاسي حرکت ګرځېدلی دی. د دغه بدلون سبب د متحده ایالاتو ولسمشر جورج بوش دی او دا هغه لاس ته راوړنه ده چې حتی پخواني ولسمشر ریګن چې د مذهبي محافظه کارانو له خوا بې ځایه ستایل کیده، تر سره نه کړ). له دې سمدلاسه وروسته عیسوي مجلو، ټلويزیونونو او راډیوګانو ولسمشر بوش د دعا په حالت کې بنودلو او کشیشانو د کلیسا له منبرونو څخه ویل چې د ولسمشر بوش رهبري یوه نیکمرغي ده او ویبپاڼو خلک د ولسمشر له پاره روژې او دعاګانو ته هڅول.

د سپتمبر د 14 په غرمه د روسیې په شمول د اروپایي اتحاديې د ټولو 43 هیوادونو 800 ملیونه اوسیدونکو د متحده ایالاتو د بریدونو د قربانیانو له پاره ویر وکړ. د ولسمشر بوش له دعا وروسته د ټولو لویو وچو ډیرو هیوادونو د بریدونو د قربانیانو له پاره د 3 دقیقو چوپتیا مراسم تر سره کړل؛ خو سره له دې دوی د یوې سخت دريځي مشرتابه په لیدلو سره چوپه خوله پاته شول. دا هغه مشرتوب و چې دوی ټول یې د شیطان په وړاندې په تاریخي هڅو کې بنکيل کولو ته وربلل. اوس پوښتنه دا ده چې آیا د ټلويزیوني مبلغینو سیاسي او تصوفي لیونتوب ساری لري؟

ځواب دا دی چې حتی روجي ټکان او د مرو قربانیانو له پاره احترام، نه شي کولای دومره سخته مذهبي لیوالتیا او تلوسه تشریح کړي. حتی که دا ومنو چې د روحاني متحده ایالاتو بنسټ د هغه مذهبي ډلګیو له خوا ایښودل شوی چې د بریتانیا له شاهي حکومت څخه تښتیدلی وو او په مذهب کې یې سپینوالي او سادګي غوښتل، بیا هم امکان نه لري چې ټلويزیوني مبلغین د پوځي ستراتیژي جوړونکو ځای ونیسي. د امریکا په تاریخ کې داسې بیلګه نه لیدل کیږي چې امریکایي ولسمشر په کلیسا کې د ننه د جګړې اعلان وکړي.

د امریکا د ولسمشر هغه غوښتنه چې پکې د نړۍ له خلکو څخه د دغه روځي لمانځل غوښتل شوي وو، حتی د فرانسې سیکيولار حکومت هم واوریده. د فرانسې ولسمشر ژاک شیراک او د هغه لومړي وزیر جاسپین د سپتمبر په 12

داسې يو فرمان لاسليک کړ چې په کې راغلي وو: (په دې توگه د پنج شنبې روځ چې د 2001 کال د سپتمبر له 14 سره سمون خوري، د هغه بریدونو د قربانيانو د یادونې له پاره ملي روځ اعلانېږي چې د سپتمبر په 11 په متحده ایالاتو کې د بریدونو په ترڅ کې له مینځه لاړل). د دې فرمان له لاسلیکولو وروسته دوی دواړه له یوې ډلې چارواکو او وزیرانو سره د پاریس امریکایي کلیسا ته لاړل او د یادونې په مراسمو کې یې گډون وکړ. سربیره پر دې دوی په کلیسا کې د (خدای دې امریکا وساتي) سندره هم زمزمه کړه. د (خدای دې امریکا وساتي) سندره د دوهمې نړیوالې جگړې په ترڅ کې (ایروین بیرلین) جوړه کړې او له هغه وروسته د یوې رسمي ملي سندري په توگه وپیژندل شوه.

د دعا دغه مراسم چې د فرمانونو په وسیله تحمیل شوي وو، په لیرې او نژدې سیمو کې ناندري ولارې کړې. ځینو مخالفینو دا تینگار کاوه چې څنگه امکان لري په امریکا کې د څو زره کسانو د مړینې رتبه له نورو هغو څخه لوړه وه چې د وروستیو عام وژنو په ترڅ کې له مینځه تللي وو او د دوی مړینه هیڅکله په دې ډول نه و لمانځل شوې. دغه موضوع دا مانا درلوده چې مذهبي احساسات باید د سیاست په خوښه استعمال نه شي. ولس دا خبر په دې شرط منلې و چې د دريو دقیقو چوپتیا مانا به دا وي چې کیدای شي شخړې د سولې له لارې حل شي او پرته له دې چې ترهگری د یوې پېښې وسیله وټاکل شي نه دا چې یوازې د امریکا په خاوره کې د قربانیانو له پاره دعا وشي. دا مراسم د دې له پاره نه و جوړ شوي چې د سولې له پاره ډله ایزې هیلې څرگندې کړي؛ بلکه د دې له پاره جوړ شوي و چې د غچ اخیستو له پاره یوه قانوني لاره جوړه کړي.

د متحده ایالاتو په تاریخ کې د دعاگانو شیبو اوس بله بڼه اخیستې وه. متحده ایالات د کلیسا د ننه د مذهبي سندري د غوښتنو په خلاف د جگړې په لور وخوځیدل. واشنګټن پوسټ روځپاڼې هم د 2002 کال د جنوري په 30 د (په کلیسا کې د جگړې اعلان او بریدونو ته د بیرني ځواب) تر سرلیک لاندې مطلب خپور کړ. کیدای شي له دې موضوع څخه داسې مانا هم واخلو چې د امریکا د ویر له مراسمو سره یو ځای ټولې نړۍ جگړې ته ودانگل. اوس راځئ چې پورتنی ذکر شوي ټول حقایق په لنډه توگه وگورو او مطلب ترې واخلو:

له پوځي تياريو پرته داسې هېڅ نړيوال تړون نشته چې که د امریکا متحده ايالات په ویر کې وي؛ نو نور هیوادونه دې هم د څه وخت له پاره د یادونې د مراسمو په توګه چوپ پاته شي؛ خو سره له دې دغه عمل بیا هم د ناټو NATO د تړون (د شمالي اتلانتيک تړون)، د آنزوس د تړون ANZUS (آسټراليا؛ نوی زیلند او متحده ايالات) او د امریکایي هیوادونو د تړون OAS (Organization of American States) تر عملي کیدو آسانه وو. اوس پوښتنه دا ده چې ولې هم د ویر مراسم په دې ټولو هیوادونو کې ونیول شول او هم د پورتنیو تړونونو د ژمنو عملي کیدل پیل شول؟

سربیره پر دې، که سم ځیر شو نو ګورو چې د فرانسې ولسمشر شیراک او لومړي وزیر جاسپین د سپتمبر په 12 نیټه د ویر فرمان لاسلیک کړ او دا فرمان یوه روځ مخکې له دې صادر شوی چې د متحده ايالاتو ولسمشر په نړۍ باندې غږ وکړ چې له دوی سره د خپګان په مراسمو کې ګډون وکړي. دا خبر به هر چا ته د منلو وړ وي چې باید یوازې لوی ځواکونه وکولای شي چې د دومره لوی خوځښت له پاره د نړۍ په نژدې ټولو هیوادونو باندې فشار واچوي. سربیره پر دې، د داسې لوی سیاسي حرکت له پاره باید یو سیاسي هدف هم وي او هغه هدف دا و چې امریکایي چارواکو، پېښو ته د بلې بڼې په ورکولو سره غوښتل، مذهبي احساسات د سیاسي ګټو له پاره استعمال کړي او که وروسته له هغه کومه پوښتنه را پورته شوې وای؛ نو دوی به ورته مقدساتو ته د سپکاوي په سترګه کتل.

په نړيواله کچه د ویر د مراسمو د تحمیل پلان هم مخکې له مخکې د 2001 کال په اکتوبر میاشت کې په پټه توګه جوړ شوی و. په پنتاګون کې د سټراټیژیک نفوذ تر نامه لاندې اداره له همدې امله جوړه شوې وه او د دغه ادارې مشري، جنرال سایمن پیټی ووردن Gen. Simon Pete Worden کوله چې پخوا د متحده ايالاتو د فضايي قوماندانۍ مشر تیر شوی و. د یادونې وړ ده چې د دغه ادارې جوړیدل د متحده ايالاتو د وسلوال پوځ د څیړنو پایله وه. لوستونکي کولای شي چې د دې ادارې په اړه زیات معلومات د متحده ايالاتو د بهرنیو چارو د وزارت د نړيوالو معلوماتو د پروګرامونو په ویبپاڼه (<http://www.state.gov/r/iip>) کې ولولي. د نړيوالو معلوماتو د پروګرامونو اداره، د براد وارډز د پوځي معلوماتو له نړيوالې ډلې (Col. Brad Ward's International Military)

Information Group) سره یو ځای د امریکا غږ رادیو پروگرامونه څاري او دنده یې دا ده چې په دې توګه د عامه خلکو او د نړۍ د هیوادونو په ځانګړی ډول لویډیځو هیوادونو نظریې بدلې او د ځان په ګټه وکاروي.

اووم څپرکی: لوی ځواکونه

د سپتمبر په 14 نیټه د متحده ایالاتو کانګرس، ولسمشر بوش ته اجازه ورکړه چې د دوی په وینا د هغه هیوادونو، ډلو او یا کسانو په وړاندې اړین ګامونه پورته کړي چې د ده په فکر، د سپتمبر په 11 نیټه یې په متحده ایالاتو باندې د برید پلان جوړ کړی و او یا یې له برید کونکو ترهګرو سره مرسته کړې وه، چې په راتلونکي کې د متحده ایالاتو په وړاندې د دغسې هیوادونو، ډلو او یا کسانو له خوا د بریدونو مخنیوی وشي.

دغه پریکړه د کانګرس د دواړو جرګو لخوا، پرته له دې چې بحث پرې وشي، په پوره اتفاق وشوه؛ خو د کالیفورنیا د ایالت او د دیموکرات ګوند استازې باربارا لی Barbara Lee د دغه پریکړې په خلاف رایه ورکړه. دغه میرمنې وروسته په خپله یوه لیکنه کې چې د «ولې ما د هغه پریکړې په خلاف رایه ورکړه چې له زور څخه باید کار واخیستل شي» تر سرلیک لاندې خپره شوه، د خپلې رایې د نه ورکولو په هکله معلومات ورکړل. پریکړه داسې لیکل شوې وه چې ولسمشر بوش ته یې د ترهګرو ډلو په وړاندې د غبرګون په بنودلو کې ډیره خپلواکي ورکوله؛ خو په پریکړه کې دې خبرې ته هم اشاره شوې وه چې د کانګرس پریکړه به د کوم هیواد په وړاندې د برید په مانا نه وي او ولسمشر بوش باید په کوم بهرني هیواد باندې تر هر ډول برید د مخه کانګرس خبر کړي.

ولسمشر بوش د لومړنیو ګامونو د پورته کولو له پاره، له کانګرس څخه وغوښتل چې د شل میلیارده ډالرو یوه ځانګړی بودجه تصویب کړي؛ خو د کانګرس دواړو قانون جوړونکو جرګو د هیوادپالنې د یوه خاص احساس په درلودلو سره د پیسو پورتنی شمیره دوه ځله اوچته کړه او له پنځه ساعته بحث وروسته یې د 40 میلیارده ډالرو بودجه تصویب کړه.

په دې سربيره، ولسمشر بوش د 2001 کال د سپتمبر په 14 د يوه خاص فرمان د صادرولو په ترڅ کې د 50000 ذخيريوي پوځونو د تيارسئ او خوځښت امر وکړ. د دفاع وزير رمسفيلد سمدلاسه امر وکړ چې 35500 کسان (10000 پلي پوځ، 13000 هوايي ځواک، 3000 سمندري ځواک، 7500 ځانگړي سمندري پوځ يا ماريټس Marines او 2000 ساحلي گارد) بايد ژر تر ژره دندو ته حاضر شي. په دومره لويه پيمانته خوځښت يوازې د فارس د خليج په جگړه کې ليدل شوی و؛ خو توپير يوازې دومره و چې په هغه جگړه کې متحده ايالاتو، له پورتنۍ شميرې څخه 5000 زيات عسکر سيمي ته استولي و.

د 2001 کال د سپتمبر په 20 نيټه، بوش د کانگرس دواړو جرگو ته وينا واوروله او له دوی سره يې بشپړې خبرې وکړې. له ده سره د وينا په وخت کې د بریتانيا د لومړي وزير توني بليز په شان نور پيژندل شوي کسان هم ناست وو. ولسمشر بوش د همدې وينا په ترڅ کې اسامه بن لادن او په هغه پورې تړلي ډله په رسمي توگه د بريدونو په سر ته رسولو تورنه کړه او په افغانستان کې يې د طالبانو رژيم ته خپل وروستي شرطونه په لاندې ډول وړاندې کړل:

- د القاعدې ډلې مشر چې ستاسو په خاوره کې پټ دی، بايد د متحده ايالاتو چارواکو ته وسپارل شي. (د کانگرس غړو لاسونه وپړکول)
- د امریکايي اتباعو په شمول، ټول بهرني اتباع چې ستاسو لخوا په ناقانونه توگه بندي شوي، بايد خوشي شي.
- تاسو بايد په خپله خاوره کې بهرنی خبريالان، ديپلوماتان او مرستندويان وساتئ .
- په افغانستان کې د ننه، د ترهگرو د زده کړې کمپونه بايد ژر تر ژره په دایمی توگه وتړل شي او هر ترهگر او د هغوی په ډله کې شامل کسان بايد مربوطه چارواکو ته معرفي او تسليم شي. (د کانگرس غړو بيا لاسوهنه وپړکول).
- متحده ايالاتو ته بايد پوره اجازه ورکړل شي چې د ترهگرو د زده کړې کمپونو ته ننوزي، چې ډاډه شي چې دا کمپونه په رښتيا هم تړل شوي دي.
- مور حاضر نه يو چې د پورتنیو شرطونو په اړه له چا سره خبرې اترې او بحث وکړو. (د کانگرس غړو بيا چک چکې وکړې).

- طالبان باید ژر تر ژره زموږ په شرطونو عمل وکړي. دوی باید ترهگر موږ ته وسپاري او که نه د دواړو پای به یو ډول وي.

ولسمشر بوش د همدې وینا پر مهال د هیواد د امنیت Homeland Security په نامه د یوې نوې ادارې د جوړیدو خبر ورکړ چې د کابینې په سطحه واکونه یې درلودل او ده ته یې راپور ورکاوه. د ده د څرگندونو پر بنسټ دې ادارې باید د ترهگرۍ په وړاندې د هیواد د ساتنې په موخه ټوله ملي ستراتیژي څارلې او عملی کړي. ده همدا راز د سمندري ځواکونو پخوانی غړی او د پنسلوانیا ایالت پخوانی والي تام ریج Tom Ridge د دغه ادارې د مشر په توګه ونوماوه.

ولسمشر بوش کانګرس ته د وینا پر مهال د پټې دفاع د میکانیزم د لا ځواکمن کیدو په موخه نورې پریکړې هم وکړې. دې موضوع ته د دفاع وزیر رمسفیلد، له بریدونو یوه روځ وروسته یعنی د سپتمبر په 12 نیټه، د یوه خبري کانفرانس په ترڅ کې اشاره کړې وه.

د اکتوبر په 2 نیټه د دفاع وزارت دوهم لوړپوړی چارواکی چې پټې آلدریج Pete Aldridge نومیده، ټولو هغه کمپنیو ته چې نوموړي وزارت ته یې کار کاوه او لوژیستیکي آسانتیاوې یې ورته برابرولې، لیک واستاوه. په لیک کې دوی ته ویل شوي و چې د پټې دفاع ټول پلانونه به د دوی په سوداګریزو فعالیتونو پورې تړلې وي او دوی یې پوهولي و چې د دوی په واسطه حتی ډیر کوچني معلومات هم چې بهر ته ووزي، کولای شي چې په لویه پیمانې د دفاع وزارت کړنې او پریکړې ټولو ته برېښي کړي. له همدې امله دوی ته سپارښتنه شوې وه چې محتاط واوسي.

د اکتوبر په 4 نیټه د متحده ایالاتو د هوايي ځواک ادارې او لوژیستیکي مرستیال ډارلین ډرویون Darlene Druyun، د هوايي ځواک ټولو رسونکو او معامله کوونکو ته برېښنا لیکونه واستول او له دوی څخه یې وغوښتل چې د آلدریج لیک ښکاره کړي. ده په برېښنا لیک کې دې ټکي ته اشاره کړې وه چې رسوونکي او معامله گر شرکتونه باید ټول لاسلیک شوي او راتلونکي تړونونه له رسنیو څخه پټ وساتي. دغه بندیز د متحده ایالاتو د ننه او په هغه بهرنیو ملکونو کې چې نوموړو شرکتونو پکې غونډې جوړولې، د عمل وړ وو.

د اکتوبر په 5 نیټه، ولسمشر بوش د اساسي قانون د پریکړو په خلاف د خپلي کابینې گڼ شمیر وزیرانو ته امر وکړ چې مقننه ځواک ته د معلوماتو له ورکولو ډډه وکړي.

د اکتوبر په 18 نیټه د دفاع وزارت مرستیال پال والفویټز Paul Wolfowitz د نوموړي وزارت د ټولو ادارو مشرانو ته لیکونه واستول چې په نورو کارکوونکو یې وويشي. په لیک کې داسې راغلي و:

(دا ډیره ضروري ده چې د دفاع وزارت کارکوونکي او د هغه ادارو او شرکتونو کارکوونکي چې د دفاع له وزارت سره د کارونو په سر ته رسولو کې مرسته کوي، د هغه معلوماتو په شریکولو کې له ډیر احتیاط څخه کار واخلي چې د دغه وزارت له کار سره تړاو لري. دا مهمه نه ده چې دوی څه دنده سر ته رسوي. تاسو باید په عامه ځایونو کې د خپلي دندې په اړه خبرې ونکړئ او دا هم ضروري ده چې د اړیکو د نیولو له پاره له خوندي لیکو څخه کار واخیستل شي. پټ او مهم معلومات باید یوازې د غوښتنې په وخت کې په یوه داسې ځای کې چې له مخکې ټاکل شوي وي، له هغه کسانو سره شریک شي چې له ځان سره امنیتي اسناد ولري. دا هم باید وکتل شي چې مقابل لوری ولې د معلوماتو غوښتنه کوي. هغه معلومات هم چې بنایي د پټولو وړ نه دي، باید کلک وساتل شي؛ ځکه کیدای شي چې حساسې پایلې ولري. ټول هغه معلومات چې مور یې د دفاع وزارت د عملیاتو له پاره کاروو، باید د هغوی د حساسیت له امله، په عام ډول څرگند نه شي. بیا هم په ټینګار سره وایو چې رسمي معلومات باید د دفاع وزارت له کارکوونکو پرته له بل هیچا سره شریک نه شي).

په همدې وخت کې فدرالي چارواکو داسې پلانونه تر لاس لاندې نیولي وو چې د بریدونو په هکله د څیړنو پټوالی، ټینګ وساتي. ځینې پلانونه د بیلګې په توګه په لاندې ډول وو:

- د سپټمبر په 11 اف بی آی FBI له ټولو هوایي کرښو څخه وغوښتل چې له رسنیو سره له خبرو ډډه وکړي. دا موضوع زموږ دا شک نور هم ډیروی چې د الوتکو ټولې څوکی ډکې نه وي او د مساپرو په نوملړ کې د ټینټوونکو نومونه نه وو.

- په همدې شپه د اف بی آی FBI مامورین د جولز Gules او گیدی Gede (هغه دوه وروڼه چې له برجونو سره د الوتکو د ټکر په وخت کې یې د هغوی فلم اخیستی وو) کور ته لارل او د دوی هغه پنځه ساعته فلم یې ترینه ضبط کړ چې دوی د برجونو د ننه او بهر پکې کړی و.
- د دغه فلم یوازې شپږ دقیقې یعنی هغه برخه بیرته دوی ته ورکړل شوه چې پکې له برجونو سره د الوتکو ټکر ښودل شوی و. له همدې امله هغه سند چې د برجونو د نسکوریدو دلیل یې درلود، د چارواکو له لوري لیرې او پټ شو.
- همدا راز اف بی آی FBI د اودیگو Odigo شرکت ته هم خبرداري ورکړې و چې له رسنیو سره هیڅ ډول اړیکه ونه نیسي. ښایي هغه پیغامونه چې د اودیگو کمپنۍ ته د بریدونو د کیدو په هکله رسیدلي و، زموږ د دلایلو د لا ښه کیدو له پاره گټور وي او ښایي د هغې پر بنسټ په دواړو برجونو کې د مرگ ژوبلې شمیره کمه شوې وای؛ خو له بده مرغه چې هغه هم له مینځه تللي و.
- پوځ هم په همدې ډول د خپلو کارکوونکو او رسنیو تر مینځ په اړیکو باندې بندیز ولگاوه، چې خبریالان و نه شي کړای د جټ الوتکو له پیلوټانو او د بارکدیل Barksdale او اوفوت Offutt د هوایی ډگرونو له کارکوونکو سره مرکې وکړي.
- د امریکا د وکیلانو ټولنه چې کولای یې شوای د زیانونو، مرگ ژوبلې او تاوان دعوای وکړي او د بریدونو تر شا دولتي رازونه روښانه کړي، اعلان وکړ چې هر هغه وکیل به له خپلې ټولني څخه وباسی چې د قربانیانو د کورنیو په استازیتوب دعوا وکړي. دغه بندیز یوازې د شپږو میاشتو له پاره د اجرا وړ و او وروسته له دومره وخت څخه طبي پوهان نه شي کولای د مړ شوي کس په هکله څیړني وکړي.
- ولسمشر بوش شخصاً د کانگرس له غړو سره اړیکې نیولې وې او له دوی څخه یې غوښتي و چې د سپټمبر د 11 د پیښو په هکله له څیړنو څخه لاس واخلي، ځکه کیدای شي له دې سره ملي امنیت ته گواښ پېښ شي. کانگرس هم له دې کبله چې خوځښت وښيي او ځان و نه شرموي، د یوې گډ څیړنیز پلاوی د جوړیدو پریکړه وکړه چې د سپټمبر د 11 نيتي امنيتي پلانونه وگوري او په راتلونکي کې د دغسې پیښو د کیدو مخنیوی وکړي.

د اکتوبر په 10 نیټه د ملي امنیت مشاورې کاندولیزا رایس Condoleeza Rice د ټولو لویو ټلويزیوني چینلونو (سي ان ان CNN، سی بی ایس CBS، فاکس نیوز FOX NEWS، ام ایس ان بی سي MSNBC او ان بی سی NBC) مشران سپینې ماڼۍ ته وغوښتل چې دوی خپلو لویو مسئولیتونو ته متوجه کړي او دوی ته یې وویل چې که رسنۍ غواړي خپلواکي ولري؛ نو باید د دولت له خوښې سره سم خپروني وکړي او داسې معلومات خپاره نه کړي چې د امریکایي ولس ژوند ته خطر پېښ کړي.

چاپي رسنیو ته هم د دولت خبرتیا په ښه توګه واورول شوه. آن تر دې چې د تکزاس سن سیتی Texas Sun City روځپاڼې مسؤل (ران ګوتینگ) او د ډیلې کوریر Daily Courier روځپاڼې مسؤل (ډان ګوتري) چې د ولسمشر بوش منتقدین وو، له دندو ګوښه شول او یا یې روځپاڼې له مالي نظره لوټ او تالا شوي.

بالاخره، له دریو اوونیو بحث وروسته کانګرس پریکړه وکړه چې د ترهګرۍ په مخنیوي او د هغې د له مینځه وړلو له پاره د اړو مرستو په برابرولو سره، امریکا یو موټی او ځواکمنه کړي. د متحده ایالاتو دغه ځانګړی مقننه قوی د څلورو کلونو له پاره، د څو ډوله بنسټ پاله مدني آزادي غوښتونکو ټولنو د کار د ځنډولو امر وکړ چې د بوش ادارې ته د ترهګرۍ په ضد پیل شوي جګړه کې فرصت په لاس ورکړي. دا هیڅوک هم له پامه نه شي غورځولای چې د څلورو کلونو په دې موده کې د بوش د ادارې واکمني او د هغه د بیا ولسمشر کیدو له پاره د ټاکنو موده شامله وه. کانګرس ترهګرۍ او له ترهګرۍ سره مرسته کوونکو ته د یوه سخت تعریف په ورکولو د هغوی ځپل پیل کړل. د دوی د دغو کړنو له مخې د بریتانیا په زندانونو کې د ایرلند د جمهوري غوښتونکی پوځ یا آی آر ای IRA د اسیرو جنګیالیو د کورنیو له پاره پیسې ټولول، له دې وروسته یو جرم ګڼل کیده. دوی د شکمنو ترهګرو د نیولو په موخه، د ټاکل شوي وخت موده یوه اوونۍ نوره هم زیاته کړه. د پوښتنو ګروپونو په موخه، شکمن کسان (پرته له هیڅ دلیل څخه او پرته له دې چې له ترهګرۍ سره اړیکې ولري) تر شپږو میاشتو پورې په بند کې پټ ساتل کیدای شوی او که لوی څارنوال فکر کړی وای چې دا کسان ملی امنیت، د ټولني او یا کسانو خونديتوب ته ګواښ پېښوي؛ نو دا

موده تر نامعلوم وخت پورې ډیریدلای شوای. له پریکړې سمدلاسه وروسته 1200 کډوال د نامعلومی موده له پاره او پرته له دې چې په کوم جرم تورن پیژندل شوي وي، توقیف شول. په متحده ایالاتو کې د بهرنیو هیوادونو قنصلگریو له خپلو اتباعو څخه د اساسي حقونو د بیرته اخیستلو دا عمل وغانده او په نیویارک کې د پاکستان قنصلگری د بیلگې په توگه داسې څرگندونې وکړې:

(په ډیرو مواردو کې مور ته د خپلو نیول شوو اتباعو نومونه نه دي ویل شوي او له دې څخه هم خبر نه یو چې دوی په کوم ځای کې او په کوم تور نیول شوي. د متحده ایالاتو چارواکو تر اوسه مور ته دا هم نه دي ویلي چې دغه شان څومره کسان نیول شوي دي؟ امنیتي چارواکو زموږ په اتباعو باندې فشار اچولی چې د خپل هیواد له قنصلگریو او وکیلانو سره اړیکه و نه نیسي. دا زموږ له پاره د نه منلو وړ ده).

دې وطن پاله پریکړې اف بی آی FBI ته دا اجازه ورکړه چې د محکمې له حکم پرته، د خلکو اړیکې کنترول کړي. د متحده ایالاتو دیموکرات گوند هم د دغه پریکړې ملاتړ کړی و. اف بی آی FBI حتی کولای شوای د بهرنیو اتباعو تر مینځ او د بهرنیو هیوادونو تر مینځ هغې اړیکې کنترول کړي چې د انټرنټ په واسطه د امریکا له خاورې تیریدی.

د اکتوبر په 31 نیټه د عدلیې وزارت، له توقیف شوو کسانو څخه دا حق هم واخیست چې له خپلو وکیلانو سره خبرې اترې وکړي؛ ځکه د پریکړې له مخې چارواکو کولای شوای چې د وکیل او توقیف شوی کس تر مینځ خبرو ته غوږ ونیسي او بیا هماغه خبرې اترې د شکمن کس د محاکمې له پاره وکاروي. له همدې امله وکیل نه شوای کولای د خپل موکل دفاعیه جوړه کړي.

د نومبر په 31 نیټه ولسمشر بوش امر وکړ چې هغه بهرنیان به چې د ترهگری شک پرې کیده، د القاعده ډلې پخواني او اوسني غړي او هغه کسان چې په بې خبرۍ یې له دوی سره د بریدونو په سر ته رسولو کې مرسته کړې وه، په فدرالو او حتی نظامي محکمو کې نه بلکه د یوه نظامي کمیسیون له خوا محاکمه کيږي. دا کمیسیونونه په خپلسره توگه د دفاع وزیر پواسطه جوړیدلای شوای او د ځان له

پاره يې خپله ځانگړی تگلاره درلوده. د دوی ځینې ځانگړتیاوې په لاندې ډول وې:

- د دوی غونډې د بندو دروازو تر شا او په پټو ځایونو کې، جوړېدای شوای.
- نوموړو نظامي قاضیانو د ولسمشر له فرمان سره سم دا حق درلود چې نیول شوی کس ته خپل شته شواهد ونه بښی.
- پریکړې به له دريو څخه د دوو برخو په اکثریت نیول کیدی. (د نړیوالو نورمونه پر بنسټ، د جنایې پېښو پریکړې باید د ټولو په خوښه وشي).

په همدې روځ د عدلیې وزارت، په متحده ایالاتو کې استوگن د ختیځو هېوادونو ۵۰۰۰ کسان ونیول. په دغه شمیره کې نژدې ټول کسان قانونی مهاجر وو او داسې هیڅ جرم یې سر ته نه وو رسولی چې د پوښتنو گروپونو وړ وي.

د متحده ایالاتو د بهرنیو چارو وزارت، د ترهگری ضد کمیټې په مرسته چې د ملگرو ملتونو د 1373 شمیرې فرمان په واسطه د سپتمبر په 28 جوړه شوي وه، خپلو هغه متحدينو ته چې د ملگرو ملتونو غړیتوب یې درلود امر وکړ، چې همدا شان قوانین جوړ کړي. په همدې روځ د نړۍ 55 هیوادونو، د امریکا د متحده ایالاتو له هیوادپاله پریکړې سره سم، گامونه واخیستل. د دغه قوانینو د جوړولو مانا دا نه وه چې ولس او خلک له ترهگری څخه خوندي وساتل شي، بلکه هدف یې دا و چې امریکایي پولیسو ته اجازه ورکړل شي چې خپل د فعالیت کړۍ د نړۍ نورو برخو ته هم خپره کړي. که په لنډه توگه وگورو د دغه ټولو کړنو هدف دا و چې د ترهگری تر نامه لاندې کیسه نوره هم اوږده شي. د رسنیو آزادي محدوده شي او امنیتي چارواکو ته دا اجازه ورکړل شي چې د قضائیه قوې له امر پرته د خلکو اړیکو ته غور ونیسي. لاندیني هیوادونه د بیلگې په توگه له هغه لومړنیو هېوادونو څخه وو چې د امریکا له دې فرمان څخه یې پیروي وکړه:

1:- د بریتانیا د ترهگری ضد قانون، دولت ته دا اجازه ورکړه چې د محکمې له حکم پرته شکمن کسان بندي کړي؛ خو دې قانون په خپل ذات کې د اروپا د بشري حقونو له تړون سره تضاد درلود.

2:- د کاناډا د ترهگری ضد قانون خبریالان دې ته اړ کول چې خپلې خبرې سرچینې قاضیانو ته څرگندي کړي او که نه نو له قید سره به مخامخ شوي وای.

3:- په جرمني کې استخباراتي مامورينو ته قضايي واک ورکړل شو چې له ځانه د پوليسو يو سياسي ځواک جوړ کړي.

4:- په ايټاليا کې پټو استخباراتي مامورينو ته دا واک ورکړل شو چې له هيواد څخه د دفاع په موخه، د هيواد د ننه هر ډول تيري کولای شي. پرته له دې چې وروسته ملامت وپيژندل شي.

په پای کې د متحده ايالاتو د بهرنيو چارو وزير کولن پاول، اروپايي هيوادونو ته په سفر لار، چې دا يقيني کړي چې په راتلونکي کې د اروپا پوليس بايد خپل ټول معلومات په نيغه او پرته له تشریفاتو، اف بی آی FBI ته وليږي او په همدې موخه يې د اروپا د پوليسو په ټولو دفترونو باندې د اف بی آی FBI آنتونه ولگول.

په همدې اړه د نيويارک د کتابونو د بيا کتنې يوې نامتو ادارې داسې ليکلي و: (د سپتمبر له 11 وروسته، د متحده ايالاتو دولت داسې قوانين او تگلارې جوړې کړې دي چې د دغه هيواد له پخوانيو تگلارو سره په ټکر کې دي او هيچا يې هم له دې مخکې فکر نه شو کولای).

امريکايي چارواکو په خپله وطن پاله جذبه کې، هغه هيواد چې د بيان په آزادۍ او سياسي روڼوالي باندې مشهور و، په داسې يو هيواد بدل کړ چې يوازې خپله نظريه ورته درنه وه او پټ دفاعي پلانونه يې د ټولني په هره برخه کې عملي کېدای شوای.

د سپتمبر د 11 نيتي د پيښو په اړه د چارواکو څرگندونو و نه شو کړای چې له دې بدلون څخه دفاع وکړي. که دا رښتيا وه چې د دوی دښمنان، دافغانستان په غارونو کې ميشت، يوه ډله بدمرغه او بې وزله کسان وو؛ نو دوی بيا ولې د پنتاگون په زړه کې د دوو ملگرو کارکوونکو تر مينځ له خبرو څخه ويريدل؟ مور څنگه کولای شو دا ومنو چې د ترهگرو يوه کوچنۍ ډله کولای شي چې د وسلو د معاملو په هکله معلومات ټول کړي او د هغې په واسطه د امريکا د پوځ په پلانونو باندې ځان وپوهوي؟ ولې بايد د ادارو عادي کارونه وځنډول شي، وکيل و نه شي کړای چې له خپل موکل سره وگوري، محکمې د بندو دروازو تر شا جوړې شي او د ولسواکۍ د پلي کولو له پاره د اړينو معلوماتو ټول ممنوع اعلام شي؟

که د چارواکو دا ادعا رښتیا وي چې بریدونه د بهرنیو ترهگرو په واسطه سر ته رسیدلي وو؛ نو بیا ولې د کانگرس او رسنیو په واسطه د پلټنو او څیړنو مخنیوی وشو؟

آیا دا ټولې پېښې د یوه هغه سیاسي بدلون له پاره نه وي تر سره شوي چې د سپتمبر له 11 نیتې څخه مخکې طرحه شوي وي؟ د متحده ایالاتو استخباراتي ادارې (سي آی ای CIA) له تیرې نیمې پېړۍ څخه را پدېخوا هڅه کوي چې داسې یوه لایحه جوړه کړي چې د هغې په واسطه رسنۍ و نه شي کرای د دولت چارې وپلټي او هر هغه خبریال او یا چارواکی چې د دغه قانون د ماتولو هڅه وکړي، مجرم وپېژني. د 2000 کال په نومبر کې د سنا یو ډیر ارتجاعي سناتور چې (ریچارد شیلبي Sen. Richard Shelby) نومیده او په سنا کې یې د استخباراتي کمیټې مشري په غاړه درلوده، د امنیت رسمي لایحه پاس کړه؛ خو د ولسمشر بیل کلینټون په واسطه بیرته رد (ویتو) شوه. شیلبي همدا کار د 2001 کال په اگست کې بیا تکرار کړ او هیله مند و چې ولسمشر بوش به دا لایحه تصویب کړي. لایحه لا په کمیټه کې وه چې بریدونه وشول او بیا د همدې لایحې ځینې برخې د 2001 کال د سپتمبر په 13 نیتې د استخباراتو د قانون په لایحه کې شامل کړای شوي. د عدلیې وزیر او لوی څارنوال (آشروف) ژر تر ژره یوې ځانگړې ډلې ته دنده وسپارله چې وگوري څنگه د معلوماتو د وتلو مخنیوی وکړي؟ نوموړې ډلې باید خپل راپور شپږ میاشتې وروسته لوړپوړو چارواکو ته سپارلی وای. په همدې وخت کې له دولتي ویبپاڼو څخه ټول عامه معلومات پاک شول؛ ځکه د چارواکو د څرگندونو پر بنسټ د دې ویره وه چې ترهگر به له هغه معلوماتو څخه پټ دولتي رازونه پیدا کړي.

سربیره پر دې د عدالت قوه، د کانگرس د پلټنو کمیټې او رسنۍ چې ټول په حقیقت کې یو ډول مخالف ځواکونه شمیرل کېږي، خنثی حالت ته اړول شوي وو او اجرائیوي ادارو ته داسې واکونه ورکړل شوي وو چې دوی ته یې په کورني سیاست کې د لاسوهني اجازه ورکوله. دا ټول هغه څه وو چې سی آی ای CIA او وسله والو ځواکونو په نورو سیمو کې آزمویلي وو.

د کورني امنیت د ادارې جوړیدل چې د سپتمبر په 20 نیټه د ولسمشر بوش له خوا کانګرس ته اعلان شوی و، په حقیقت کې د اکتوبر تر 8 نیټې پورې عملي نه شو. د دغه ځنډ لامل د حالاتو بدلون نه بلکه د امریکا د دولت په میکانیزم کې د ژورو اصلاحاتو راوستل و. امریکایی ادارې پریکړه وکړه چې له همدې نیټې وروسته به د کورني او بهرني امنیت تر مینځ توپیر ساتل کیږي. د کورني امنیت د ادارې مشري د ټام ریډجز او د ملي امنیت د مشاورې (کانډولیزا رایس) په غاړه وه؛ خو دوی هر یو بیا د یوې ځانګړې څانګې مشران هم پاته شول. په دې مانا چې د کورني امنیت د ادارې د څانګې مشري د (ټام ریډجز) او د ملي امنیت د څانګې مشري د (کانډولیزا رایس) په غاړه و؛ خو په ځینو برخو کې دوی په ګډه کار کاوه. همدارنګه ولسمشر بوش د ملي امنیت د مشاوریت له پاره یو مرستیال یا فرعي کس ونوماوه چې د ترهګرۍ ضد عملیات یې هم په غاړه و. دغه کس په یوه وخت کې د (کانډولیزا رایس) تر لاس لاندې هم کار کاوه او د (ټام ریډجز) په نه شتون کې د هغه ځای ناستی هم و. دغه ډیره مهمه څوکۍ جنرال (واين ډانينګ Gen. Wayne A. Downing) ته ورکړل شوه. نورو رتبو ته په کتنې سره، د جنرال ډانينګ رتبه مهمه بنسټګرې ده؛ ځکه چې دی د ځانګړو عملیاتو په قوماندانۍ کې د (شا ته پاته شبکې) (Stay-behind Network) د مدیر په توګه ټاکل شوی و. د یادونې وړ ده چې د شاته پاته شبکه د پټو استخباراتي ادارو تر ټولو پټه اداره ده. دا اداره د خپلواکۍ یا لیبریشن Liberation په وختونو کې جوړه شوې وه او دنده یې دا وه چې د نازي رژیم مامورین به یې د کمونیزم د پرمختګ په وړاندې کارول. نوموړې اداره د دیموکراتو ټاکنو د سمبالولو په موخه د لویو سیاسي څیرو په مینځ کې په نفوذ باندې مشهوره وه. د بیلګې په توګه د ایټالیا د هیواد (شاته پاته) څانګه د عامه خلکو په مینځ کې د ګلاډیو په نامه یادېږي.

د جنرال (واين ډانينګ) یوه دنده هم له همدې امله دا وه چې د شورواګانو او د نفوذ د ستراتیژیکې ادارې تر مینځ چې د عامه ولس او بهرنیو دولتونو د مفکورو د بدلون دنده یې په غاړه وه، اړیکې وساتي.

د کورني امنیت ادارې د ځواکونو د انسجام لوی مسولیت په خپل لاس کې اخیستی و او د وخت په تیریدو سره د هغه د پیریدو ګڼه (احتمالی) هم شته وه. په هغه

وخت کې د دې خبرې وړاندوینه ناشونې وه چې آیا دا اداره به وکولای شي په دوهمه نړیواله جگړه کې د جگړې د تیارو د ادارې په شان او یا د مخدره توکو د کنټرول د ملي ادارې په شان رول ولوبوي که نه؟ د یادونې وړ ده چې د مخدره توکو د کنټرول ملي اداره په لاتینه امریکا کې نظامي عملیات څاري. په هر حال مور ولیدل چې ملکي ژوند په یو وار د پوځي ځواک او استخباراتي ادارو تر ولکې لاندې راوستل شو.

تاریخ او تاریخ لیکونکي به د دې خبرې شاهد وي چې د 2000 کال د نومبر او د 2002 کال د فبرورۍ د میاشتو په مینځ کې هغه ولسواکي چې د خپلواکۍ د اعلان د جوړونکو او د متحده ایالاتو د اساسي قانون په واسطه نړۍ ته پیژندل شوي وه، په واقعي توګه پای ته ورسیده او د ولسواکۍ په له مینځه تلو سره یو امریکایي فاشیست روحاني هیواد وزیرید.

دریمه برخه: د امپراتورۍ د بریدونو پیل

اتم څپرکي: دا د بن لادن کار دی!

د سپتمبر د 11 نیتې په سهار په داسې حال کې چې د سی ان ان CNN ټلويزیوني چینل د نیویارک د برجونو د اور د لمبو انځورونه خپرول او نړۍ لا هم د تصادف او برید تر مینځ توپیر نه شو کولای، د نوموړي چینل مبصرینو په پېښه کې د اسامه بن لادن د لاس په شتون په تبصرو پیل وکړ. د وخت په تیریدو سره دا احتمالی په داسې توګه په عامو خلکو تحمیل شو چې د دوی له پاره همدا یو واضح دلیل د منلو وړ و. د دوی په آند دغه ډول وحشي بریدونه یوازې د اسامه بن لادن په واسطه چې له مدني نړۍ څخه رتل شوی و، د لویدیځ په وړاندې یې بې ځایه کرکه درلوده او لاسونه یې په وینو سره وو، تر سره شوي و. د اسامه بن لادن په نامه دغه لیونی کس له وړاندې د متحده ایالاتو د ولس د دښمن په توګه نړۍ ته پیژندل شوی وو. دغه اوازي رسنیو ته د په اصطلاح د پوهو او یا څیړنو ته د نژدې سرچینو له خوا په پټه ورکول شوي وې. دې مفکورې هغه وخت ځانته رسمي بڼه غوره کړه چې (کولن پاول) اسامه بن لادن د شکمن په توګه یاد کړ او کله چې ولسمشر بوش، اسامه بن لادن د بریدونو د اصلي عامل په توګه معرفي

کړ؛ نو دا مفکوره یو اصل شو. په لومړیو کې د ولس له خوا دا تورونه په ټولیزه توګه و نه منل شول. په همدې روځو کې امریکایی چارواکو د اسامه بن لادن داسې یوه ویدیو خپره کړه چې د دوی په آند د اعتراف مانا یې ورکوله.

اسامه بن لادن د شیخ محمد بن لادن له 54 اولادونو څخه دی چې په 1931 کې یې د سعودي بن لادن د ډلې Saudi Binladen Group – SBG بنسټ کېښود، (ګڼ شمیر سرچینو د اسامه بن لادن د بیوګرافۍ په هکله معلومات خپاره کړي چې زیاتره یې د ټینګو څیړنو برعکس، پاروونکي او احساساتي بڼه لري). د بیلګې په توګه یوسف بودانسکي Yossef Bodansky چې په کانګرس کې یې د مشاور دنده تر سره کوله په کال 1996 کې د (اسامه بن لادن یا د امریکا په وړاندې د جګړې اعلانونکي Bin Laden, The Man Who Declared War on America) نامتو کتاب ولیکه او د (د اسامه بن لادن په نوم In The Name of Osama Bin Laden) په نامه کتاب کې چې په کال 2001 کې (رولاند جاکوارډ Roland Jacquard) لیکلی. دا دواړه کتابونه د هغه استخباراتي معلوماتو پر بنسټ لیکل شوي چې د باوري سرچینو د نشتوالي له امله هېڅ وخت خپاره نه شول).

د شیخ محمد بن لادن نوموړې سوداګریزه ډله یا ګروپ د سعودي د وتلو شرکتونو څخه دی چې نیم عاید یې له عامه او ودانیزو کارونو څخه او نیم نور یې د انجینرۍ، د ملکیتونو د پلورلو او پېرودلو، مخابراتو او خپرونو څخه لاسته راوړو. په دې سربیره نوموړي ګروپ د سیکو SICO تر نامه لاندې د سویس د پانګونې څانګه جوړه کړه او سیکو بیا په خپل وار د سعودي د ملي تجارتي بانک په مرسته نورې ګڼ شمیر څانګې جوړې کړې. د سعودي بن لادن ګروپ، د عامه الکترونیکو سامان آلاتو، نارټل مخابراتي شبکو او خوراکي موادو په سوداګرۍ کې رغنده ونډه لري. د امریکا په متحده ایالاتو کې د دغه شرکت صنعتي کړنې د عدنان خاشوګي (د محمد الفایض د اوبنې) په وسیله او مالي کړنې یې د کارلایل ګروپ Garlyle Group په وسیله په مخ بیول کېږي. تر کال 1996 پورې د سعودي بن لادن ګروپ د شرکت د مالي پوړونو څانګې په لاسان کې د نوموړي شرکت د مشاور، نازي بانکوال، د ترهګر کارلوس د حامی او د ډاکټر ګوبیلز د اختیاراتو د وکیل له خوا چې نوم یې فراناویس جینود و، جوړېدې. د سعودي بن

لادن گروپ شرکت د وهاپیانو له رژیم څخه ځکه د بیلیدو وړ نه دی چې دغه شرکت د سعودي د پاچاهۍ د سپیڅلي مانی او د مکې او مدینې د جوړولو او مدیریت یوازینی رسمي قراردادې و. په همدې ډول نوموړی شرکت په سعودي عربستان کې د امریکایی ځواکونو له پاره د اېو د جوړولو او د خلیج له جگړې وروسته د کویت د بیا رغولو تړونونه هم اخیستي و. په کال 1968 کې د شیخ بن لادن د ناڅاپي مړینې څخه وروسته د دغه شرکت د چارو واگې د هغه مشر زوی سالم بن لادن په لاس کې واخیستې. سالم هم په کال 1988 کې د تگزاس په لاره د الوتکې د ناڅاپي لویدو له امله مړ شو. له هغه وروسته د سعودي بن لادن گروپ، د شرکت د بنسټ ایښودونکي د دوهم زوی بکر بن لادن له خوا اداره کيږي.

اسامه بن لادن چې په کال 1957 کې زیږیدلی و، د ادارې او اقتصاد په برخه کې یې د باچا عبدالعزیز له پوهنتون څخه بری لیک تر لاسه کړ. اسامه کولای شوای چې په یوه هوبنیار سوداگر بدل شي؛ خو د 1979 د دسمبر په میاشت کې شهزاده ترکی الفیصل السعود (له کال 1977 څخه د 2001 کال د اگست تر میاشتي پورې د سعودي عربستان د استخباراتو یا پټو خدماتو د ادارې مشر) چې د ده روزونکی هم و، له ده څخه غوښتنه وکړه چې په افغانستان کې د سي آی ای CIA د پټو عملیاتو مالي برخې اداره او کنټرول کړي. سي آی ای CIA د لسو کلونو په موده کې په افغانستان کې 2 میلیارده ډالر ولگول چې د شوروي اتحاد په گوندو کړي. دا د سي آی ای CIA په تاریخ کې تر ټولو گران عملیات و. د سعودي عربستان او امریکا استخباراتو د خپل ځان په استازیتوب، شوروي اتحاد ته د ماتې ورکولو په موخه، اسلام پال خلک استخدام کړل، ویې روزل، په وسلو یې سمبال کړل او د جهاد په نامه یې په یوه سپیڅلي جگړه کې ښکیل کړل. اسامه بن لادن هم د القاعده (بنسټ) په نامه د یوه سازمان په واسطه د دغه غیر متجانسي نړۍ اړتیاوې پوره کولې. .

د شوروي اتحاد له ماتې وروسته د امریکا متحده ایالاتو د افغانستان په سرنوشت کې خپل بې علاقه توب څرگند کړ او دغه هیواد یې جنگ سالارانو او هغه مجاهدینو ته پرېښود چې دوی په خپله د سره پوځ په وړاندې د جگړې له پاره له عربي - اسلامي نړۍ څخه ټول او په دندو گومارلي وو. اسامه بن لادن له جهاد

څخه وروسته د سي آی اي CIA له پاره کار کول پريښودل او پخواني جنگيالي يې تر خپل کنټرول لاندې راوستل. په 1990 لسيزه کې، اسامه بن لادن د سعودي عربستان سلطنت ته د خپلو جنگياليو د سپارلو وړاندیز وکړ چې له کويټ څخه د دوی په اصطلاح (مرتد) صدام حسين په ايستلو کې مرسته وکړي؛ خو دی په دې خپه شو چې شاهي کورنۍ د دغه دندې د تر سره کولو له پاره د ولسمشر بوش (پخوانی ولسمشر او د جورج ډبليو بوش پلار)، ډيک چيني (په هغه وخت کې د دفاع وزير) او کولن پاول (د وخت لوی درستيزوال) تر مشرۍ لاندې ايتلاف ته ترجيح ورکړه.

له دې څخه لږ وروسته اسلامي جنگيالي په دوو برخو يعنې د سعودي او امريکا د يووالي د دوستانو او دښمنانو په ډلو باندې وویشل شول. اسامه بن لادن له ياسر عرفات سره يو ځای د سوډاني رهبر، حسن الترابي په ډله کې پاته شو. د يادونې وړ ده چې دغه دواړو کسانو (ياسر عرفات او اسامه بن لادن) په خرطوم کې په جوړو شوو عربي او اسلامي کانفرانسونو کې هم گډون وکړ.

متحده ايالات د ملگرو ملتونو تر قوماندې لاندې په کال 1992 کې د سوماليا د (هیلو د بيا ژوندي کولو) په ماموريت کې بنکيل شو. په دې جگړه کې ځينو افغان تجربه کارو جنگياليو هم گډون وکړ. دوی همدا راز په هغه عملياتو کې گډون وکړ چې په ترڅ کې يې 18 امريکايي سرتيري ووژل شول د متحده ايالاتو پوځ د دغه پيښې ملامتيا سمدلاسه د اسامه بن لادن په غاړه واچوله. که په لنډه توگه وويل شي، اسامه بن لادن د روسانو له شړلو څخه سمدلاسه وروسته امريکايانو ته ماتې ورکړه.

له همدې امله، له اسامه بن لادن څخه د سعودي عربستان تابعيت واخيستل شو او ده خپل ځان په سوډان کې ځای پر ځای کړ. نوموړي له خپلې کورنۍ سره د اريکو له پرې کيدو وروسته، خپله ميراثي شتمني چې په هغه وخت کې يې 300 ميليونه ډالره ارزښت درلود، تر لاسه کړه. بن لادن په دغه پيسو باندې په څو بانکونو او کرنيزه شرکتونو کې پانگونه وکړه. ده لومړی د ډگروال عمر حسن البشير او بيا وروسته د حسن الترابي په مرسته په سوډان کې گڼ شمير هغه شرکتونو ته وده ورکړه چې سرکونه او هوايي ډگر يې ودان کړل، نل ليکه يې

جوړه كړه او د عربي سربيش يا كند ډيره برخه توليد يې تر خپلې ولكې لاندې راوست. نوموړی د دغه پانگونو سره - سره په كال 1996 كې د مصر د فشار له امله له سوډان څخه تر شړل كيدو وروسته، بيرته افغانستان ته ستون شو. د مصر دولت اسامه بن لادن په دې تورن كړی و چې هغه د ولسمشر حسنی مبارك د وژلو په دسيسه كې لاس درلود.

د 1996 كال د جون د مياشتې په 19 نيټه د سعودي عربستان د (خوبار) د سيمې په يوه نظامي اډه باندې د بريد په ترڅ كې 19 امريكايي سرتيري ووژل شول. متحده ايالاتو د دغه بريدونو پړه په اسامه بن لادن واچوله او بن لادن هم په ځواب كې د (له عربي ټاپووزمې څخه مشركين وشړئ) تر نامه لاندې د فتوا په صادرولو سره د اسرائيلو او متحده ايالاتو په وړاندې د جهاد اعلان وكړ. په صادره شوې اعلاميه كې راغلي و چې دا د هر مسلمان دنده ده چې نيول شوي اسلامي سيمې ازادې كړي. نوموړي په دغه اعلاميه كې ټول هغه دلايل راوړي و چې له سي آي اي CIA سره يې يو ځای په افغانستان كې د شوروي اتحاد په ضد كارول؛ خو له دې سره - سره دا ډيره ستونزمنه وه چې د شوروي اتحاد له خوا د افغانستان خونړی اشغال دې په سعودي عربستان كې د امريكايي پوځ له قراردادې شتون سره پرتله شي.

اسامه بن لادن له دې امله چې د نړۍ مسلمانانو د ده چيغه لکه څنگه چې تمه كېده، په سمه توگه وانه وريده، له مصري رهبر ايمن الظواهري سره په گډه د يهودانو او عيسويانو په وړاندې نړيوال اسلامي حركت جوړ كړ.

د كال 1998 د اگست په 7 نيټه د تانزانيا په پلازمينه دارالسلام او د كينيا په پلازمينه نايروبي كې د متحده ايالاتو په سفارتونو باندې بريدونه وشول، چې په ترڅ كې يې 298 تنه ووژل شول او له 4500 څخه زيات كسان پكې ټپيان شول. متحده ايالاتو، اسامه بن لادن دغه بريدونو تورن كړ او د ولسمشر كلينټون په امر د افغانستان په خوست او جلال آباد ولايتونو كې د القاعدې كمپونه او په سوډان كې د الشفا لابر اتوار په كروز (Cruise) توغنديو وويشتل شول. د متحده ايالاتو اف بي آي FBI پوليسو هم د دغه بريدونو پړه پر اسامه بن لادن واچوله

او د هغه په سر يې د 5 مليونه ډالرو انعام کيښود. له دې پېښو څخه وروسته د نوموړي ټولې مالي شتمنۍ کنگل شوي.

د 2000 کال د اکتوبر په 12 نيټه د يمن د هيواد د عدن په بندر کې د متحده ايالاتو په نظامي بېړۍ (ورانونکې Destroyer USS Cole) بمي برید وشو چې په ترڅ کې يې 17 مانوگان (بېړۍ چلونکي) مړه او 39 نور ټپيان شول. متحده ايالاتو بيا هم اسامه بن لادن د دغه بریدونو په لارښونه تورن کړ.

د 2001 کال د مې په ۸ نيټه (دونالد رمسفيلد) څرگنده کړه چې د متحده ايالاتو دا لومړۍ شميره دښمن نه يوازې باکټريايي او کيمياوي وسلې په خپل واک کې لري؛ بلکه په غالب گمان بنسايي اتمې بم جوړ کړي او فضا ته خپله سپورمکۍ واستوي.

(میلټون بيردن) چې په 1980 لسيزه کې په سوډان کې د سي ای ای CIA د عملياتو د څانگې متخصص او په افغانستان کې د پټو عملياتو له لومړنيو مشرانو څخه و، له فرانټالين مجلې سره په مرکه کې خپل شکمنتوب داسې څرگند کړ: (په تيره لسيزه کې د هر ترهگر عمل له پاره د اسامه بن لادن تورنول او پېښو ته مهمه بڼه ورکول د ډيرو امریکايانو «استخباراتو» له پاره يو لوی سپکاوی دی. له همدې امله زموږ متحدین په دغه موضوع کې په موږ باندې پوره باور نه کوي).

(میلټون بيردن) چې په 1994 کې له تقاعد څخه وروسته خپله د بيان آزادي بيرته لاس ته راوړې وه خپلو خبرو ته داسې دوام ورکړی وو: (دغه پېښې د خيالي کيسو او افسانو په شان دي. بن لادن د همدغه افسانو په واسطه احاطه شوی دی. دا پېښې د يوې نندارې څو برخې دي. په 1991 کال کې د شوروي اتحاد له راپرځيدو وروسته، بل هيڅ داسې هيواد نشته چې له موږ سره دښمني ولري. داسې حالت زموږ په خوښه دي. موږ په داسې حالاتو کې چې ريښتوني ترهگري خپلې څيرې ته يو ډراماتيک بدلون ورکوي، د نړيوالې خيالي ترهگرۍ سره په جگړې خوښي څرگندوو).

په هر حال متحده ايالاتو، اسامه بن لادن د سپتمبر د 11 نيټې په بریدونو تورن کړ. جنرال کولن پاول د شکمنتوب په فضا کې د ان بی سي NBC ټلويزیوني چینل په یوه پروگرام کې د میلمه په توگه څرگند شو او داسې یې وویل: (مورن ټینگه هڅه کوو چې خپل د پولیسو، استخباراتو او هر ډول نور معلومات ټول کړو. مورن به په نژدې راتلونکي کې د داسې اسنادو په خپرولو باندې وتوانیږو چې په واضح ډول به دا خبر څرگند کړي چې مورن اسامه بن لادن ته له دغه بریدونو سره تړاو ورکړی دی). دا موضوع که څه هم چې څو ځله اعلان شوی ده؛ خو بیا هم نوموړی سند تر اوسه نه دی خپور شوی.

د اکتوبر په 4 نیټه د بریتانیا لومړي وزیر (تونی بلیر) اروپایي ټولني ته یو راپور وړاندې کړ چې عنوان یې په متحده ايالاتو کې د ترهگرو د بي رحمۍ مسوولیت و. د راپور په یوه برخه کې داسې راغلي وو: (د اسامه بن لادن د القاعده پرته په نړۍ کې داسې بل هیڅ سازمان نشته چې په یوه وخت کې د سپتمبر د 11 نيټې په شان د بریدونو د تر سره کولو له پاره دومره لویه وړتیا او خوځښت ولري). په همدې روځ د پاکستان د بهرنیو چارو وزیر ریاض محمد خان څرگنده کړه چې هغه شواهد چې د متحده ايالاتو د دولت په واسطه د پاکستان دولت ته سپارل شوي دي، عدالت ته د اسامه بن لادن د راوستلو له پاره کافي دي. نوموړي شواهد فوق العاده پټ ساتل شوي او تر اوسه عام ولس ته نه دي څرگند شوي.

د اکتوبر د میاشتي په 7 نیټه د ملگرو ملتونو له پاره د متحده ايالاتو او بریتانیا سفیرانو، ملگري ملتونه د هغه پوځي عملیاتو په هکله خبر کړل چې د دوی دولتونو په افغانستان کې پیل کړي وو. (د ملگرو ملتونو د امنیت د شورا مشر ته د نیگروپونتي او ایلدون په واسطه لیږل شوي UN S/2001/946 او UN S/2001/947 شمیره لیکونه)

جان نیگروپونتي په خپل لیک کې داسې لیکلي و: (زما دولت داسې کره او واضح شواهد تر لاسه کړي دي چې بنیې د القاعدې شبکې چې په افغانستان کې یې د طالبانو د رژیم له خوا ملاتړ کېږي، په دغه بریدونو کې مرکزي رول لوبولی دی)؛ خو مهمه خبره دا ده چې پورتنی کره او واضح معلومات هیڅکله هم د امنیت شورا ته ورنکړل شول.

د نومبر په 10 نيټه د سنډي ټيليوگراف روځپاڼې د هغه ويډيوې فلم (د ليرلو نيټه د اکتوبر 20) شتون څرگند کړ چې پکې اسامه بن لادن د بریدونو مسولیت اخیستی و. نوموړي په فلم کې ويلي و چې: (غبرگ برجونه زمونږ اصلی هدف وو. دا برجونه د امریکا د اقتصادي بنسټ په توگه پیژندل کیدل. دغه پېښو ته که له هر نظره وکتل شي؛ نو ډیرې مهمې بنسټګرې دي. د بریدونو په ترڅ کې وران شوي غبرگ برجونه یوازې برجونه نه؛ بلکه د دغه هیواد د روحيې برجونه وو). اسامه بن لادن په فلم کې د امریکا ولسمشر او د بریتانیا لومړی وزیر داسې گواښلي وو: (بوش او بلیر یوازې د زور په ژبه ښه پوهیږي. هر کله چې دوی مور وژني، مور به دوی وژنو او دې کار ته به تر هغې دوام ورکړو چې د ځواک توازن نه وي رامینځ ته شوی). پورتنی څرگندونې په همدې روځ د توني بلیر په واسطه تایید شوي او وې ویل چې دی د دغه فلم یوې کاپی ته لاسرسی لري. دغه له رازونو ډک فلم ته د توني بلیر په خپور شوي راپور کې هم اشاره شوې ده. د یادونې وړ ده چې د دغه فلم محتویات یوه ویډیوې مرکه وه چې د الجزیرې ټلويزیوني چینل تر لاسه کړې وه او د 2002 کال د جنوري په میاشت کې د CNN چینل له خوا خپره شوه.

په دې برخه کې د یوې ننداريزې شیبې یادونه کوو. د دسمبر د میاشتې په 9 نيټه د واشنگټن پوسټ روځپاڼې د یوه نوي فلم شتون څرگند کړ. دا فلم چې د لومړی شمیرې دېنمن (اسامه بن لادن) د یوه نماینده اجنټ له خوا لیرل شوی و، د سپټمبر د 11 نيټې د بریدونو په اړه یې د بن لادن غبرگون ښودل او د بریدونو د پلان تر شا یې د ده لاس لرل په پوره ډول یقیني کول. د رویترز خبری آژانس، د یوه ناپېژندل شوي چارواکي له خولې راپور ورکړ چې د القاعدې مشر په فلم کې حتی دا هم ويلي و چې د الوتکو ډیرې تښتونکي ځانمرګي نه وو او په دې نه پوهیدل چې یو ځان وژونکی برید تر سره کوي.

د دفاع وزارت مرستیال وزیر پال والفویټز چې د ای بی سي ABC ټلويزیوني چینل د (دا اونی This Week) په پروگرام کې د میلمه په توگه گډون کړی و په دې اړه داسې وویل: (دا یو ناوړه کار دی. دغه کس «اسامه بن لادن» د بي گناه خلکو په وژلو ځان خوشاله کوي او په دې کار ویاړي. دغه فلم ټول هغه شیان تاییدوي چې مور له مخکې څخه د دغه کس په هکله پرې پوهیدو. په دې کې کوم

نوی او اریانونکي څه نشته. دا یو تایید دی. زه هیله مند یم چې دغه ویدیویی فلم به په یقیني ډول ټولې هغه دسیسه گري مفکورې چوپ کړي چې وایی د دغه بریدونو تر شا د متحده ایالاتو او یا کوم بل چا لاس دی).

نوموړی ویدیویی فلم د 2001 کال د دسمبر د میاشتي په 13 نیټه د پنتاگون له خوا خپور شو. اسامه بن لادن په دغه فلم کې داسې اعتراف کړي و چې د چارواکو له پخوانیو څرگندونو سره یې پوره سمون درلود؛ خو د ډیرو خلکو له نظره له حقیقت څخه ډیرې لیرې وې. د بن لادن د خبرو ځینې مهم ټکي دا وو: (ما فکر وکړ چې د الوتکې د سون ټوکي به د نړیوال سوداگریز مرکز د برجونو اوسپنیز جوړښت کمزوری کړي او دا به د دې سبب شي چې برجونه په خپل ځای باندې پریوزي او ونړیږي. موږ د همدغه شي هیله درلوده. موږ خپله دنده په ښه توگه سر ته رسولې وه. د روځي په پای کې مو رادیو چالانه کړه او کانالونه مو بدل کړل چې له واشنگټن څخه راغلي نوي خبرونه واورو. د خبرونو سرټکي د معمول په څیر تیر شول. د خبرونو تر پایه د بریدونو په اړه هیڅ و نه ویل شول. لږ وروسته د خبرونو ویاند اعلان وکړ چې د نړیوال سوداگریز مرکز له یوه برج سره الوتکې ټکر کړی دی. څو شیبې وروسته دوی بیا اعلان وکړ چې یوه بله الوتکه هم له دوهم برج سره لگیدلې ده. زمونږ وروڼه د دغه خبر له اوریدلو څخه ډیر خوښ وو. زمونږ هغه وروڼو چې دغه عملیات یې سر ته رسولې وو، یوازې په دې پوهیدل چې دوی به فدایي عملیات تر سره کوي او له همدې امله موږ له دوی څخه غوښتي وو چې امریکې ته لاړ شي؛ خو دوی د بریدونو د جزییاتو په اړه حتی په یوه ټکي هم نه پوهیدل. موږ دوی ښه روزلي و او الوتکو ته د پورته کیدو تر شیبې پورې د بریدونو د عملیاتو په هکله په هیڅ شي نه پوهیدل. کله چې لومړی الوتکه له برج سره ولگیده دوی له ډیرې خوښۍ څخه په جامو کې نه ځایدل او ما دوی ته وویل چې له صبر څخه کار واخلي. د نیویارک له برجونو او د پنتاگون له ودانۍ سره د لومړی او دوهمې الوتکې د لگیدو په مینځ کې 20 دقیقې توپیر و). (د بهرنیو چارو وزارت د بریدونو په اړه خپره شوي اعلامیه تر جوړونې وروسته، د ضمیمې سره یو ځای بیا خپره شوه).

د بن لادن په نامه دغه اجنټ، نه یوازې د ځانمرگو پیلوټانو د ډلې، د اور په واسطه د برجونو د نړیدو او د پنتاگون له ودانۍ سره د الوتکې د لگیدو له

درواغي کيسې څخه ملاتړ وکړ، بلکه د شواهدو له شتون څخه يې هم انکار وکړ. دغه ويډيو يې فلم له اوامرو څخه د پيروۍ سره سم په لاندې ټکو پای ته رسیده: (دوی «امريکايان» ډير وپريدلي وو او فکر يې کړی وو چې کودتا شوې ده).

پورتنی څرگندونې بل چا نه، بلکه د متحده ايالاتو لومړی دبنمن (اسامه بن لادن) کړې وې!

د سپتمبر د 11 نيتي د بریدونو په سر ته رسولو باندې د پيژندل شوي مجرم يا اسامه بن لادن ملامتول يوه عادي خبره وه؛ ځکه ده د داسې بریدونو مسوليت هم منلی و چې هيڅ پيښ شوي نه و؛ خو اوس پوښتنه دا ده چې آیا بن لادن په رښتيا هم له سي آی آی CIA سره اړیکې شلولي دي او آیا په رښتيا هم هغه اوس د متحده ايالاتو لومړی دبنمن دی او که نه؟

له کال 1987 څخه تر 1998 پورې، د علي محمد په نامه يوه مصري د القاعدې د ډلې د جگړې د واحدونو مشري په غاړه درلوده او په دې سربيره يې د متحده ايالاتو له پوځ سره هم اړیکې درلودې. علي محمد په يوه وخت کې هم د جې اف کې JFK په نامه د جگړو په ځانگړی مرکز او بنوونځي کې زده کړه ورکوله او هم يې په همدغه ځای کې د نفوذ د ډيرو پټو شبکو غړي، د شبکو مرکزي غړي او د متحده ايالاتو د ځانگړی پوځ افسران روزلي وو (بنجامين ويزر او جيمز رايزن د اورپکې د پټولو تر نامه لاندې، د دغه کس په هکله په نيويارک ټايمز روځپاڼه کې د 1998 کال د دسمبر د مياشتې د 1 نيتي په گڼه کې مقاله ليکلې ده). د امريکا د پټو خدماتو او استخباراتو د ادارې سختو امنيتي اقداماتو ته په کتنې سره چې په دوامداره توگه د خپلو اجنټانو څارنه کوي، آیا څوک به دا فکر وکړي چې علي محمد به پرته له دې چې ژر وپيژندل شي په يوه وخت کې هم د امريکا په پوځي ډلو او هم په افغانستان او سوډان کې د القاعدې په کمپونو کې کار وکړی شي؟ د علي محمد نيونه (گرفتارول) چې د 1998 کال په آخر کې رسنی هم پرې خبرې شوې، د دې حقيقت د پټولو له پاره کافي نه ده چې د القاعدې ډله او جنگيالي د امريکا مرکزی دولت جوړ او روزلي وو او په همدې اساس بن لادن هم تر 1998 کال پورې له سي آی آی CIA سره کار کولو ته ادامه ورکړه!

په دې سربيره هر عاقل انسان په دې پوهيږي چې د بن لادن كيسه داسې يوه ده چې د سي آي اي CIA په واسطه په ډير ظرافت جوړه شوې ده. آيا كيدای شي مور په دې باور وکړو چې بن لادن وکولای شوی د څو جنگياليو په واسطه د نړې تر ټولو ځواکمن پوځ له سوماليا څخه وشړي؟ او يا كيدای شي مور په دې باور وکړو چې د نايروبي او دارالسلام بريدونه د امريکا په ضد وو؟ په داسې حال کې چې په دارالسلام کې د وژل شوو 11 تنو څخه يو هم امريکايي نه و او په نايروبي کې له 213 وژل شوو کسانو څخه يوازې 12 امريکايان وو. هر چا چې دغه بريدونه سر ته رسولي وو، په دې يې هم فکر کړی و چې د بريدونو ملامتيا په چا باندې واچوي.

په حقيقت کې سي آي اي CIA د پخواني شوروي اتحاد د دوران په شان د روسيې د نفوذ د مخنيوي له پاره د بن لادن له خدمتونو څخه گټې اخيستو ته دوام ورکړ؛ ځکه امريکا د سړې جگړې گټونکي ډله وه. له همدې امله په کال 1999 کې د القاعدې د ډلې د عربو جنگياليو يو غونډ کوسوو ته ليرل شوی وو چې د بلگراد د ديکتاتور نظام په خلاف د کوسوو له ياغيانو سره مرسته وکړي. د نيويارک ټايمز په وينا دغه غونډ د 2001 کال تر نومبر مياشتې پورې په چيچنيا کې هم فعال و. له متحده ايالاتو سره د بن لادن دښمنۍ له واښنگټن سره مرسته وکړه چې د جوړو شوو گډوډيو تر شا د خپل مسوليت له منلو څخه انکار وکړي.

د سي آي اي CIA او بن لادن تر مينځ اړيکې په 1998 کال کې نه وې خرابې شوې. اسامه بن لادن چې سخت ناروغه و، په متحده عربي اماراتو کې د دوبي امريکايي روغتون ته د درملنې له پاره تللی و او د 2001 کال د جولای د مياشتې له ۴ څخه تر 14 نيتي پورې هلته بستر شوی و. د دغه مودې په ترڅ کې د اماراتو او سعودي د نامتو څيرو د کورنيو غړي د نوموړي ليدو ته راغلل. په همدغه موده کې د سي آي اي CIA د ادارې استازی چې ډير خلک يې پيژني، په هغه لفت (Elevator) کې ليدل شوی و چې د اسامه بن لادن خونې ته تلو. د سپتمبر د 11 نيتي د ترهگرو بريدونو څخه يوه شپه مخکې اسامه بن لادن په پاکستان کې و او د پښتورگي د Dialysis د ناروغۍ له امله د راولپنډۍ په يوه پوځي روغتون کې بستري شوی و. د سي بي اس CBS د ټلويزيوني چينل خبريال

په دې هکله د 2002 کال د جنوري په 29 د دغه روغتون د يوه کارکوونکي له خولي وليکل چې هغه په خپلو سترگو اسامه بن لادن هلته ليدلی و.

هغه کس چې د امريکا او اسراييلو په خلاف د جهاد اعلان کوي، هغه کس چې اف بي آي FBI يې په سر د 5 مليونه ډالرو (اوس - اوس 25 مليونه ډالره) انعام ايښی دی او هغه کس چې د روزني کمپونه يې په کروډ Cruise توغنديو ويشتل شوي وو، د دوبي په امريکايي روغتون کې معالجه کيږي، په هماغه روغتون کې د سي آي اي CIA له سيمه ايز مشر سره خبرې اترې کوي او بيا يې په راولپنډۍ کې د پاکستاني پوځ تر ساتني لاندې د پښتورگي د ناروغۍ معاينه تر سره کيږي!

په دغه چالاکیو کې اسامه بن لادن ته نژدې کسان او د القاعدې ځيني جنگيالي هم شامل دي. د بيلگې په توگه د امريکايي چارواکو له وينا سره سم، په سوډان کې د الشفا لبراتور د بن لادن په واسطه د کيمياوي وسلو د جوړولو له پاره کارېده او له همدې امله د متحده ايالاتو د هوايي ځواک له خوا په کال 1998 کې بمبار شو؛ خو کله چې نړيوالو څيړونکو د دغه لبراتور وړانې وليدې؛ نو وې ويل چې په دغه لبراتور کې د اسپرين پرته بل څه شی نه جوړيدل او له همدې سره يې د امريکايي چارواکو څرگندوي رد کړې. د يادونې وړ ده چې اسامه بن لادن او صلاح ادریس د دغه فابريکې شريک مالکان وو. له دې وروسته سي آي اي CIA وويل چې په دغه فابريکه کې کيمياوي وسلې په بل ډول جوړيدې او همدا راز يې صلاح ادریس په دې تورن کړ چې د مصر له اسلامي جهادي گروپ سره مالي مرسته کوي. له همدې امله د نوموړي کس ټولې مالي شتمنۍ کنگل شوي؛ خو د 1999 کال د مې په مياشت کې لگول شوي بنديزونه په چوپتيا سره بيرته ليري شول. نن روځ دغه (ترهگر) صلاح ادریس د آی اي اس ډيجيټل سيستمز IES Digital Systems د شرکت 75% برخې (اسهام) او د پروتيک Protec د شرکت 20% مالک دی او دا هر څه د نړيوالو بيمو د شرکتونو له لارې تر سره کوي. مهمه خبره دا ده چې د آی اي اس ډيجيټل سيستمز IES Digital Systems اوس - اوس د بریتانیا د دولت د نظامي اډو د ويډيوي څارني مسوليت په غاړه لري. دا خبر د بارون کوکس Baron Cox په نامه يوه کس اروپايي اتحاديې ته څرگنده کړې ده. په دې سربيره د پروتيک شرکت د بریتانیا د يوولسو اتمي بټيو امنيتي څارنه کوي.

محمد عطا يا هغه څوک چې اف بي آي FBI يې د القاعدې په استازيتوب او د سپتمبر د 11 نيتي د بريدونو په لارښونه تورنوي او د دوی له څرگندونو سره سم د نوموړي بانکي حساب د عملياتو د لگښتونو د ورکړې له پاره کارول شوی و، د پاکستان د آی اس آی ISI استخباراتي ادارې اجنټ و. دا خبر ټولو ته د لمر په شان روښانه ده چې نوموړې اداره د سي آی اي CIA د يوې څانگې په توگه کارول کيږي. د ټايمز آف انډيا Times of India هندي روځپاڼې په وينا د آی اس آی ISI مشر، جنرال احمد محمود د 2001 کال په جولای کې د محمد عطا بانکي حساب ته 5000 امريکايي ډالر استولي وو (د 2001 کال د اکتوبر د 9 نيتي گڼه)؛ خو سره له دې نوموړو شواهدو په امريکا کې حتي يوه پوښتنه هم ولاړه نکره. له دې وروسته په جنرال محمود باندې فشارونه ډير شول چې تقاعد واخلي او خپل ځای ناستی هم په خپله خوښه وټاکي.

هغه گامونه چې متحده ايالاتو د اسامه بن لادن په وړاندې اخيستي دي د قناعت وړ نه دي. په دې مانا چې هغه 75 کروز Cruise توغنديو چې په افغانستان کې د القاعدې کمپونه او په سوډان کې د الشفا لابراتور پرې وويشتل شول، يوازې 21 اسلامي جنگيالي ووژل. که پورتنی وژل شوي 21 کسان، د توغنديو له شميرې او ارزښت او په ناپروبي او دارالسلام کې کې د 298 وژل شوو کسانو له شميرې سره پرتله شي؛ نو هيڅ شی دی (کروز Cruise يا بي جي ام 109 ټامهاک BGM-109 Tomahawk توغندي د جنرال ډايناميکس General Dynamics او مک ډونل دوگلاس McDonnell Douglas شرکتونو په واسطه جوړ شوي دي. د امريکا د پوځ له پاره د دغه ډول توغنديو ارزښت له 600 زره ډالرو څخه نيولې تر 1.2 ميليونه ډالرو پورې دی. د پورتنیو شميرو په اساس، په افغانستان او سوډان باندې يوازې د وشتل شوو توغنديو ارزښت له 45 څخه تر 90 ميليونه ډالرو پورې و).

د اوتواو د پوهنتون استاد پروفیسور مايکل چوسودوفسکی په يوه کانادايي ويبپاڼه کې داسې ليکلي و: (د سړي جگړې له کلونو څخه راهيسې، واشنگټن په پوره ډول د اسامه بن لادن ملاتړ کړی دی؛ خو په عين حال کې يې هغه د نړي د تر

ټولو لوی ترهګر په توګه د اف بی آی FBI په تور لیست کې اچولی دی. په داسې حال کې چې مجاهدین په بالکان او د پخواني شوروي اتحاد په جمهوریتونو کې د امریکا د جګړې د ګټلو هڅه کوي، اف بی آی FBI د متحده ایالاتو د پولیسو د ځواک په توګه د ترهګري په وړاندې کورنۍ جګړه پر مخ بیایي. اف بی آی FBI د دغه جګړې د پر مخ بیولو له پاره مجبوره نه ده چې د سی آی ای CIA یا د هغه ادارې تر امر لاندې کار وکړي چې د افغانانو او سره پوځ له جګړې وروسته یې د پټو عملیاتو په واسطه د نړیوالې ترهګرۍ څخه پراخ ملاتړ کړی دی.

له یوې خوا اسامه بن لادن د متحده ایالاتو د بنمن نه؛ بلکه یو اجنت دی او له بلې خوا ده له خپلې کورنۍ سره چې د جورج بوش د کورنۍ سوداګریز شریکان دي، هیڅ وخت اړیکې نه دي شلولې.

مور مخکې د دې موضوع ذکر وکړ چې د سعودي بن لادن ګروپ SBG مالي څانګې د کارلایل ګروپ Carlyle Group له خوا اداره کېږي.

د کارلایل ګروپ Carlyle Group شرکت چې په کال 1987 کې جوړ شوی، اوس – اوس د 12 میلیارډه ډالرو پانګه اداره کوي. دغه شرکت د سیون اپ Seven-up د څښاک په شرکت، فدرال ډیټا کارپوریشن (دې شرکت د امریکا د هوايي چلند د ادارې له پاره د هوايي ترافیک د څارنې سیستم جوړ کړی دی) او د یونایتډ ډیفینس فابریکو په شرکت (دا شرکت متحده ایالاتو، ترکیې او سعودي عربستان د پوځونو لوی تجهیزات کونکی دی) کې لویې برخې (اسهام) لري. کارلایل ګروپ د هغه شرکتونو له لارې چې تر خپلې ولکې لاندې یې لري، د امریکا د پوځ یوولسم لوی برابر ونکی دی.

په 1990 کال کې د کارلایل په ګروپ د غلاوو او شکونو تور ولګید او دغه پرې وشوه. په دې مانا چې د جمهوري غوښتونکو د ګوند یوه ملاتړي واین بیرمان Wayne Berman په ټولټاکنو کې د بوش د کمپاین له پاره، د تقاعد له حسابونو څخه پیسې ګرځولې وې او له دې پیسو څخه یې یو ملیون ډالر کارلایل

گروپ ته په دې موخه ورکړې وو، چې د راگرځول شوو پیسو له پاره یو جعلی ترون لاسلیک کړي.

د نوموړو مالي زیرمو مشري د فرانک کارلوجي Frank C. Carlucci (د سی آی ای CIA پخوانی مرستیال مشر او وروسته د دفاع وزیر) په غاړه وه، په داسې حال کې چې د دغه جنرال مشاورین دریم جیمز بیکر James A. Baker III (د ولسمشر ریگن د دوران د پوځ لوی درستیزوال، وروسته د خزانی وزیر او بیا د زاړه بوش د ولسمشرۍ پر مهال د بهرنیو چارو وزیر) او ریچارد دارمن Richard Darman (د بودجې پخوانی مشر) وو. په نړیواله کچه د پورتنی مالي صندوق د وړاندې کولو له پاره د کارلایل گروپ د جان میجر John Major (د بریتانیا پخوانی لومړی وزیر) او جورج ایچ ډبلیو بوش (د سی آی ای پخوانی مشر او وروسته د متحده ایالاتو ولسمشر) له خدمتونو څخه گټه پورته کوله.

د کارلایل گروپ د آمرینو په نوم لړ کې د (سمی مبارک بارما Sami Mubarak Baarma) چې د خالد بن محفوظ قانونی استازی دی او (تالات عثمان) نومونه د یادولو وړ دي. دې دوه کسانو د متحده ایالاتو له ولسمشر سره نژدې اړیکې درلودې.

جورج ډبلیو بوش چې پخوا د (هرکان) د انرژي د شرکت Harken Energy Corporation (دا شرکت په اصل کې د اربوستو په نوم یادیده) مشر و، خپله شتمني د همدې شرکت د معاملو له لارې ډیره کړه. د تکزاس د ایالت د تیلو نوموړي کوچني شرکت د هغه تر وونونو په واسطه چې د پخوانی ولسمشر بوش (د جورج ډبلیو بوش پلار) په وخت کې لاسلیک شوي وو، د بحرین د هیواد د نفتی زیرمو امتیازونه تر لاسه کړل. دغه عمل په خپل ځان کې یو غیر قانونی کار بلل کيږي.

خالد بن محفوظ د هرکان په شرکت کې د 11.5% په اندازه مالي برخه درلوده. په شرکت کې د خالد ټول استازیتوب د عبدالله (طاحا بخش) په غاړه و او (داب طلعت عثمان) د شرکت د ادارې برخې مسول و. په همدې حال کې د هرکان د

شرکت په مشرتابه هیات کې د اسامه بن لادن د مشر ورور استازیتوب د هغه د امریکایی استازي جیمز بت James R. Bath په غاړه و.

دا کوچنی ډله (د بوش کورنۍ، د دوی سیاسي پور ورکونکي، د دوی مالي شریکان او سي آی ای) حتی په دې هم نه توانیده چې خپل کارونه په بنه توګه پر مخ بوزي؛ ځکه چې دوی د هغه لویې بانکي رسوایی مرکزي مسولین وو چې پایله یې د پورونو او سوداګرۍ د نړیوال بانک یا بی سی سی آی (Bank of Credit & Commerce International) له مینځه تلل وو.

د پورونو او سوداګرۍ نړیوال بانک (بی سی سی آی) یو انګلو-پاکستاني (ګډ انګریزی او پاکستاني) بانک و چې په 63 هیوادونو کې یې ځانګې درلودې. دغه بانک د لاندې دريو لویو کورنیو په واسطه جوړ شوی وو: د پاکستان ګوکلز Gokals، د سعودي عربستان د بن محفوظ کورنۍ او د ابوظبی د غیث فارون Geith Pharons کورنۍ.

رونالد ریګن دغه بانک د ایران دولت ته د رشوت ورکولو له پاره وکاروه چې په تهران کې د متحده ایالاتو د سفارت د یرغل شوو کارکوونکو آزادي پرې وځنډوي او په دې سره د کارتر ولسمشرۍ ته د پای ټکی کیږدي (دا عملیات د اکتوبر د حیرانۍ په نامه یادېږي). د نوموړي بانک له خدمتونو څخه د دوهم ځل له پاره د سي آی ای CIA د پخوانی مشر او د وخت د مرستیال ولسمشر بوش (د جورج بوش پلار) په ټینګار بیا هم ګټه واخیستل شوه. په دې مانا چې دې بانک د سعودي د مرستو پیسې نیکاراګوا ته او د سي آی ای پیسې د افغانستان مجاهدینو ته استولې. په دې سربیره د بي سي سي آی BCCI بانک د وسلو د معاملو او د (ابو ندال) د ډلې د مالي ملاتړ په شان په ډیرو نورو کارونو کې بنګیل و. د دغه بانک د پرځیدو لامل د میدیلین ډلې له پاره د تورو پیسو سپینول وو او له مینځه تلو سره یې د نژدې یو ملیون کسانو پر مخ د بانک دروازي وتړل شوي.

دا چې د بي سي سي آی بانک اداره د پیسو په واسطه اخیستل کیدای شوای او یا دا چې دا بانک په خپله د سي آی ای CIA لخوا جوړ شوی و، کومه عجیبه خبره نه ده. د متحده ایالاتو په استخباراتو کې له پخوا څخه د بانکدارۍ رواج شته دی.

د سي سي آی اې CIA دوه پخوانيو مشرانو ريچارد هيملز Richard Helms او ويليم کيسي William Casey او د نوموړې ادارې دوه نامتو اجنټانو يعني (عدنان خاشوگي) او (منوچهر قربانيفر) په شان کسانو، د بي سي سي سي آی بانک له پاره کار کړی دی. که دغه موضوع لږ نوره هم تعقيب شي نو د کمال آدم (د شاه فيصل اوبنی او تر 1977 پورې د سعودي د استخباراتو مشر)، شهزاده ترکی الفیصل (له کال 1977 څخه تر 2001 پورې د سعودي د استخباراتو مشر او د اسامه بن لادن بنوونکی) او عبدالروف خليل (د سعودي د استخباراتو مرستيال مشر) نومونه به هم وليدل شي.

د يادونې وړ ده چې د بي سي سي سي آی بانک د فرانسې د ننه هم په ځينو برخو کې مهم رول لوبولی دی. د بيلگې په توګه دغه بانک پاکستان ته د امریکايي او فرانسوي اتمې تکنالوژۍ د ليرلو پروسې ته د بلې بڼې په ورکولو کې مرسته وکړه او د يرغمل شوو کسانو د آزاديو په وړاندې يې پيسې ورکولې. بله بيلگه دا چې د دومينیک سانتيني Dominique Santini په نامه يو سوداګر چې د فرانسې د کورنيو چارو له وزير (چارلز پاسکا Charles Pasqua) سره يې نژدې اړیکې درلودلې، د بي سي سي سي آی په بانک کې د خپل رول له امله له هيواده وشړل شو. د بانک له مينځه تلو څخه درې کاله وروسته، د دغه بانک پخوانی مشر د دوهم ساواري Sawari-II (د سعودي عربستان بحري ځواکونو ته د عصري جنګي بېريو د پيرودلو تړون) د تړون د لاسليکولو په پروسه کې د منځکړي دنده په غاړه واخيسته او داسې يو کميسيون يې جوړ کړ چې په فرانسې کې د (ايدوارد بالادور) له ولسمشريز کمپاين سره مالي مرسته وکړي.

د بي سي سي سي آی بانک له سيکو SICO شرکت سره چې په سويس کې د سعودي بن لادن گروپ يوه څانګه ده، نژدې اړیکې درلودې، ځکه چې د اداري ډلې په مينځ کې يې د اسامه بن لادن د ورور سالم نوم ليدل کيده.

خالد بن محفوظ چې د دغه بانک د ناکامۍ مسول ګڼل شوی و، په 1992 کې په متحده ايالاتو کې محاکمې ته وړاندې شو. هغه وکړای شول چې په کال 1995

کې د 245 ملیون ډالرو په ارزښت د یوه معاملي د سپینولو سربیره، په ځان باندې لگیدلي ټول تورونه غلط ثابت کړي.

د پورتنیو حقایقو په رڼا کې او د گڼو امریکایی چارواکو له وینا سره سم د بن لادن کورنۍ تر اوسه هم له اسامه سره اړیکې لري، د هغه له سیاسي فعالیتونو سره مالي مرسته کوي او د کارلایل گروپ شرکت چې د سعودي بن لادن گروپ مالي څانگې اداره کوي، په یقیني ډول په پټو سوداگریزو معاملو کې ښکیل دی. له همدې امله زور جورج بوش (د جورج ډبلیو بوش پلار) د 2001 کال د سپتمبر د ۱۱ نېټې د مانورونو یو بختور گټونکی و. اف بی آی FBI او د بیمو د نړیوال کمیسیون IOSCO هم له همدې وجې د څیړنو د پرمختگ مخنیوی کړی و.

نهم څپرکئ: د اړیکو دوام

د 2001 کال د اکتوبر د میاشتې په 7 نېټه جورج ډبلیو بوش یوه ریښتوني ټلويزیوني وینا وکړه. د ده وینا د سپینې مانې له گردې دفتر څخه نه بلکه د (ترون) له خونې څخه خپریده. په هغه روځو کې هغه جگړه چې متحده ایالات یې غوښتونکي و، پیل شوې وه.

ده خپله وینا داسې پیل کړه:

(ماسپینین مو په خیر. د متحده ایالاتو پوځ زما په امر په افغانستان کې د ننه د القاعده د ډلې په روزنیزو کمپونو او د طالبانو د رژیم په پوځي جوړښتونو باندې بریدونه پیل کړي دي. زموږ په دقت پلان شوي اهداف به افغانستان د ترهگرو له منگولو څخه وژغوري او د طالبانو د رژیم په پوځي وړتیاوو باندې به برید وکړي.

په دغه عملیاتو کې زموږ کلک ملگري یعنی بریتانیا له مور سره ملگري دی. زموږ نورو ملگرو لکه کاناډا، استرالیا، جرمني او فرانسې ژمنه کړې چې د عملیاتو له پرمختگ سره سم به خپل ځواک له مور سره شریک کړي. په منځني ختیځ، افریقا، اروپا او آسیا کې له 40 څخه ډیرو هیوادونو مور ته د دوي د فضا او هوایی ډگرونو کې د استفادې حق راکړی دی. ډیرو نورو هیوادونو له مور

سره خپل استخباراتي معلومات شريک کړي. د نړۍ ډله ايز ملاتړ اوس له مور سره مل دی.

نژدې دوه اونی وړاندې ما د طالبانو مشرانو ته څو ځانگړي او سپينې غوښتنې وسپارلې: د ترهگرو کمپونه وتری، د القاعده شبکې مشران وسپارئ او د امریکایي اتباعو په گډون ټول هغه بهرني اتباع ستانه کړئ، چې ستاسو په هیواد کې په غیر قانوني ډول نیول شوي. زموږ دغه غوښتنې نه دي منل شوي او اوس به طالبان دا تاوان گالي.

د افغانستان مظلوم خلک به د امریکا او د هغه د متحدینو سخاوت وويني. مور به د خپلو پوځي بریدونو د تر سره کولو په درشل کې له هوا څخه د افغانستان ورو او کړیدلو نارینه وو، بنځو او ماشومانو ته دارو او خوراکي توکي وغورځوو.

امریکا د افغانانو ملگري ده او مور د نړۍ په گوټ – گوټ کې د نژدې یو میلیارد مسلمانانو ملگري یو. د امریکا متحده ایالات د هغه چا دښمنه ده چې له ترهگرو او وحشي مجرمینو سره مرسته کوي او د وژنو په تر سره کولو سره د نړۍ یو لوی مذهب ته سپکاوي کوي.

مور دا شی نه و غوښتی؛ خو مور به یې سر ته رسوو).

توني بلیر د لندن د ښار له لسم ډاونینگ سړک څخه د بریتانیا خلکو ته وینا وکړه. هغه د وینا په ترڅ کې تایید کړه چې د لویې ملکې پوځونه به له امریکایانو سره په گډه په جگړه کې برخه اخلي.

د الجزیرې ټلويزیوني چینل، په داسې حال کې چې په کابل باندې د گوليو باران وریده، د اسامه بن لادن ثبت شوی ویډیوی غبرگون خپور کړ. د اسامه بن لادن وینا په دې ډول وه:

(الله پاک امریکا په یوه حساس ځای کې ټپي کړې ده. مور د خدای شکر کوو چې د امریکا تر ټولو ښې ودانۍ یې ونړولي. امریکا له ختیځ څخه نیولې تر لويديځه او له جنوب څخه تر شماله پورې په ویره کې ډوبه ده او مور له دې کبله هم د خدای شکر ادا کوو. خدای د مسلمانانو د داسې یوې ډلې لارښونه کوي چې د نورو مسلمانانو مشرتوب یې منلی دی. مور خدای ته دعا کوو چې د نوموړو کسانو درجي لوړې کړي او جنت فردوس کې ورته ځای ورکړي. امریکایي چارواکو د بې دین بوش په مشرۍ اوس خپل ځواکونه د هغه هیوادونو په وړاندې

د جگړې له پاره خوځولې دي چې د مسلمانې [دعوا] کوي. دوی د داسې یوې ډلې په وړاندې جگړې ته راوتلي دي چې په خپل دین باندې ولاړ دي او د دې نړۍ ژوند ته ارزښت نه ورکوي. دوی د ترهگری په پلمه غواړي له اسلامي نړۍ سره وجنګیږي. دغه پېښو ټوله نړۍ په دوه برخو ویشلې ده. یوه یې هغه برخه ده چې خلک یې مذهب لري او دوه مخي نه دي او بله برخه یې هغه کافران دي چې خدای دې مور ترینه وساتي. هر مسلمان باید له خپل دین، مذهب او د خپل پیغمبر له نړۍ څخه دفاع وکړي. زه امریکا ته په واضحو الفاضو وایم چې زما دې په خدای قسم وي چې امریکا به تر هغه پورې په سوله کې ژوند ونکړي، تر څو چې په فلسطین کې سوله نه وي راغلې او تر هغه چې له سپیڅلو خاورو څخه د لویدیځو بې دینانو پوځونه نه وي وتلي).

د ولسمشر بوش او د سي آی ای CIA د اجنټ، اسامه بن لادن دغه ټلويزیوني ویناوو ثابته کړه چې د افغانستان برید د سپتمبر د 11 نیتې د بریدونو ځواب دی او د دوی اړیکې بیرته له سره پیل شوي دي.

د پخواني شوروي اتحاد له مینځه تلل او د منځنۍ آسیا د هیوادونو خپلواکۍ، یوه لویه لوبه بیرته پیل کړې وه (د لویې لوبې نوم په ډیرو ځایونو کې د تیلو په سر د شخړو مانا ورکوي).

جورج ډبلیو بوش سپینې ماني ته تر ننوتو وروسته د تیلو د سوداګرۍ لوړپوړي کسان په خپل دولتي ټیم کې په کار وګومارل. په دې کسانو کې (کانډولیزا رایس) چې پخوا یې د شیفران تیکساکو Chevron-Texaco د تیلو د کمپنۍ مشري کوله (آغلې رایس تر هغه چې د متحده ایالاتو د ملي امنیت مشاوره وټاکل شوه، د شیفران د شرکت مدیره وه. شیفران د ایسو ستندر Standard Esso په نامه د هغه شرکت نوی نوم دی چې بنسټ یې جان راکفیلر John D. Rockefeller ایښودلی و. د 2001 کال د اکتوبر په 9 نیټه د شیفران او تیکساکو شرکتونه سره یو ځای شول. دغه شرکت د 124 میلیارده یورو پانګې په درلودلو سره له ایکسان موبیل څخه وروسته چې 242 میلیارده یورو پانګه لري، د امریکا دوهم لوی شرکت دی) او د کورنیو چارو وزیر (ګیل نارتون Gale Norton) چې د بي پی

اموکو BP Amoco کمپنی او د سعودي عربستان د دلتا آیل Delta Oil په کمپنیو کې یې دنده درلوده (بې پي اموکو BP Amoco د ۱۵۷ بلیون ایرو پانګې په درلودلو سره د نړې د تېلو دریمه لویه کمپنی ده) شامل وو. د ولسمشر بوش مرستیال (ډیک چيني) چې پخوا د هالیورتن Halliburton په نامه د تیلو ایستلو د سامان آلاتو د برابرولو د یوه لوی شرکت مشر و، د ملي انرژۍ د سیاسي پرمختګ په نامه یو هیات جوړ کړ. د دغه هیات غونډې فوق العاده پټې جوړېدې، د ګډونوالو نوملړ یې لا هم د متحده ایالاتو ډیر پټ دولتي راز دی او د غونډو په مهال د جزییاتو لیکلو ته اجازه نه ورکول کیده. د دغه پلاوي غونډې دومره پټې وې چې د واشنگټن پوسټ روځپاڼې به ورته د پټې ټولني خطاب کاوه.

ډیر مبصرین چې د اینران Enron په نامه د نفتو د تر ټولو لویې دلالي کمپنی په کمزورۍ باندې نه پوهیږي، په دې آند دي چې د ډیک چيني په مشرۍ د پورته ذکر شوي پلاوي د غونډو موضوع د کسپین د سمندرګي د هایډروکاربون سرچینو ایستل و؛ خو ستونزه دا وه چې څرنگه کیدای شي دا کار له ایران او روسیې سره له جوړ جاري پرته تر سره شي. امریکا غواړي چې له کسپین سمندرګي څخه تر مدیترانې پورې داسې یو نل لیکه جوړه کړي چې له آذربایجان، گرجستان او ترکیې څخه تیره شي (دا پروژې د بې تي سي BTC یعنی باکو، تبلیسي او سیهان په نامه نومول شوي ده). په عین حال کې دوی غواړي داسې بله نل لیکه جوړه کړي چې له کسپین څخه به تر توري بحیرې پورې غځیږي؛ خو له بده مرغه دا نل لیکه باید د روسیې له لارې تیره شي چې مالیه یې ډیریري. دا نل لیکه تینګیز Tengiz او نوفروسیسک Novorossysk سره نښلوي او د 2001 کال د نومبر په 27 نیټه په رسمي ډول پرانیستل شوه.

د پلان له مخې درېیمه او تر ټولو ارزښتمنه نل لیکه به کسپین د هند له سمندر سره تړله. دا نل لیکه د یونیکال UNOCAL په نامه د یوه شرکت پروژې وه چې د دلتا آیل Delta Oil شرکت په مرسته یې پر مخ بیوه. یونیکال د پورتنۍ پروژې د پیلولو له پاره تر هر څه لومړی د ترکمن ګاز، ګازپروم او دلتا آیل غونډې لویو شرکتونو سره په ګډه د منځنۍ آسیا د ګاز (سنترال اشیا ګاز Central Asia Gas یا سینت ګاز CentGas) په نامه یو کنسرسیون جوړ کړ او له دې وروسته یې د

دلټا آيل (سعودی عربستان)، د ترکمنستان دولت، د اندونیزیایی نفتو د شرکت INPEX، د جاپاني شرکت ایتوچو ITOCHU، کوریایی شرکت هیوندای Hayundai او پاکستاني شرکت کریسنت سره په گډه د منځنی آسیا د تیلو د نل لیکي پروژه پیل کړه. د دغه پروژې په مخ کې مهمه ستونزه دا وه چې دا نل لیکه به نه یوازې له پاکستان بلکه د افغانستان له خاورې څخه هم تیریده. په افغانستان کې د شوروي اتحاد له ماتې وروسته څو ډوله دولتونه تللی او راغلي وو. د 1997 کال په دسمبر میاشت کې د یونیکال شرکت د طالبانو د محدودیتونو او ناپوهی له وجې د خپلې پروژې کارونه کم کړل. که څه هم چې د دغه کمپنی مشر (جان مریسکا John J. Maresca) د افغانستان له پاره د متحده ایالاتو سفیر وټاکل شو؛ خو سره له دې د پروژې پرمختگ له هغه وروسته په تپه ودرید.

له طالبانو سره د خبرو اترو د بیا پیل په موخه د متحده ایالاتو د بهرنیو چارو وزیر کولن پاول د طالبانو رژیم ته د 43 میلیونه ډالرو مرسته تصویب کړه چې د مخدره موادو کروند گرو ته د تریاکو د نه کرلو په بدل کې ورکړل شي. د جی 8 (د نړۍ 8 ستر صنعتي هیوادونه) له گډونوالو هیوادونو څخه د اجازې د تر لاسه کولو وروسته چې هند پکې د کتونکي په توگه برخه اخیستې وه، په برلین کې د جرمني په کوربه توب څو اړخیزه خبرې اترې پیل شوې. د خبرو اترو په دې پروسه کې متحده ایالاتو، بریتانیا، پاکستان، افغانستان او روسیې برخه اخیستې وه. جرمني هم له دې امله چې د ملگرو ملتونو له خوا یې د افغانستان د حالاتو د څارنې دنده په غاړه درلوده او د خبرو اترو کوربه و، په دغه غونډه کې برخه درلوده. له بده مرغه د غونډې گډونوال په دې نه پوهیدل چې له کومو افغانانو سره خبرې اترې وکړي. یوې خوا ته د ولسمشر رباني په مشرۍ د نړیوالو له خوا په رسمیت پیژندل شوی د افغانستان دولت و چې د هیواد په نژدې ۵ فیصده برخه واکمن و او بلې خوا ته د طالبانو اسلامي امارت و چې د منځنیو پیړیو د مفکورو سره سم د مذهبي مشرانو له خوا اداره کیده. په پای کې پریکړه وشوه چې د ملگرو ملتونو د امنیت د شورا د پریکړې په خلاف چې له طالبانو سره یې د هر ډول معاملو مخنیوی کاوه، طالبان د خبرو اترو له پاره وغوښتل شي. د طالبانو چارواکو چې د جرمني اصلي ویزې ورسره وې له خپل سفر څخه لا زیاته گټه پورته کړه او په هامبورگ کې یې له خپلو پلویانو څخه پیسې ټولې کړې او وعظونه یې وکړل.

د طالبانو په هکله ویل کیدل چې دوی د سني مذهب پیروان دي، د وروگلوۍ په اصولو ولاړ او په دې عقیده دي چې اسلامي قوانین باید بیرته د پخوانیو پیرویو په شان عملي شي. د دوی مشران د شوروي په وړاندې د جگړې تجربه لرونکي کسان وو چې هر یو یې تپونه درلودل. دوی د یوه ملا یعنی ملا عمر مشرتوب منلی و. ملا عمر په خپل ټول ژوند کې بهر ته سفر نه و کړی او حتی د خپل هیواد له 2/3 برخو سره یې آشنایی نه درلوده. له افغانستان څخه د شوروي اتحاد د پوځونو وتلو څخه وروسته، د را مینځ ته شوو گډوډیو په درشل کې طالبانو د قومي یووالي په راوستو کې لوی رول ولوباوه. د پاکستان د استخباراتي ادارې آی اس آی ISI د مشرانو په شان د طالبانو ډیر مشران پښتانه وو.

ملا عمر خپل ځان مذهب ته د وفادار قوماندان په توگه اعلان کړ او داسې یو امارت یې جوړ کړ چې یوازې د پاکستان، سعودي عربستان او متحده عربي اماراتو له خوا په رسمیت پیژندل شوی و. د طالبانو مشرانو چې په نړیوالو اړیکو کې یې هیڅ ډول زده کړه او روزنه نه وه تر لاسه کړې، له خپلو هغه امریکایي ملگرو سره په تماس کې شول چې د هغوی په مرسته دوی د شوروي اتحاد له پوځونو سره جنگیدلي وو. په ملگرو ملتونو کې د طالبانو استازیتوب د (لیلي هیلمز) په نامه یوې امریکایي میرمن چې د سي آی آی د پخواني مشر (1966 – 1973) (ریچارد هیلمز) خورزه وه، کاوه. طالبانو تر خپلې ولکې لاندې سیمو کې سخت قوانین عملي کول، بنځي یې جلا کړې وې او کفر ممنوع و. دوی له ډیر صبر وروسته په افغانستان کې د تریاکو د کرکيلې دود منع اعلان کړ او له دې سره یې د خپل عاید یوه لویه سرچینه له لاسه ورکړه. د طالبانو مذهبي ډلې د خپل هیواد ډیره برخه د اسامه بن لادن په واک کې ورکړې وه.

طالبانو چې له سیاسي پروتوکولونه سره یې ډیره آشنایی نه درلوده، هڅه وکړه چې د افغانستان له خاورې د نل لیکې د تیریدو په بدل کې په نړیواله کچه په رسمیت وپیژندل شي؛ خو کله چې دوی ولیدل غوښتنه یې نه منل کیري او ملگري ملتونه په افغانستان کې د برهان الدین رباني تر مشرۍ لاندې دولت په رسمیت پیژني؛ نو د خبرو اترو پروسه یې غوڅه کړه. د پاکستاني دیپلمات (نیاز نیک) له څرگندونو سره سم، کله چې امریکایي پلاوي د طالبانو دا رفتار ولید؛ نو غوسه

شول او خبرداري يې ورکړ چې دوی به د جولای د میاشتي په نیمایي کې دا ستونزه د زور او وسلې له لارې حل کاندې.

امریکا د خپلو پلانونو سره سم غوښتل چې د ملا عمر او احمد شاه مسعود په شان د افغانستان د مخالفو ډلو وتلي لوبغاړي چې دواړو امریکایي ضد احساسات درلودل، له مینځه یوسي او په ځای یې یو ګوډاګی دولت جوړ کړي. د دې هڅو په درشل کې د افغانستان د پخواني پاچا محمد ظاهر شاه سره هم اړیکې ونيول شول چې په ایټالیا کې یې د خپل ژوند وروستي کلونه تیرول.

د جولای د میاشتي په نیمایي کې د نړۍ لوی ځواکونه له امریکا سره همغږه شول. دلته غواړم د هغه غونډې د جزییاتو یادونه وکړم چې د فرانسې د بهرنیو چارو د وزیر (هوبرت فیدراین Hubert Vedrine) او د افغانستان له پاره د ملګرو ملتونو د استازي (فرانسیس ویندریل Francisc Vendrell) تر مینځ شوي وه. دواړه خواوې په دې سلا شوي چې بالاخره باید د افغانستان ستونزې ته یوه بڼه حل لاره وموندل شي او په خاص ډول نړیواله ټولنه باید د محمد ظاهر شاه له هغه هڅو سره مرسته وکړي چې غواړي له ځان سره د افغان ټولني استازي یو موټي کړي. دوی همدا راز له پاکستان سره د خبرو په ډیریدو باندې ټینګار وکړ. دوی یادونه کړې وه چې بنکيلي خواوې باید ورو-ورو او د جګړې له پای ته رسیدو وروسته، د افغانستان بیا ودانولو ته پاملرنه وکړي.

هوکې! لویډیځ ځواکونو له دومره کلونو وروسته یوازې د جولای په میاشت کې افغانستان ته پام وراوه. څوک د افغانستان د پخواني پاچا، ظاهر شاه په هکله غږیدل او چا هم د افغانستان د جګړې او بیا رغونې په هکله د برابرې خبرو غوښتنه کوله.

له دې وروسته د بشرپالنې د سوداګریزې غونډې تر نامه لاندې په لندن او بیا جینیوا کې هم خبرو اترو ادامه پیدا کړه. په ډیر تعجب سره باید وویل شي چې د یونیکال د تیلو شرکت د دغه غونډې لګښت په غاړه اخیستی و؛ خو اهداف او ګډونوال یې نور کسان وو (په دې غونډه کې جاپانیانو هم ګډون کړی وو چې د کسپین تیلو ته یې ډیره لیاالتیا ښیودلې ده). له دې ټولو هڅو سره - سره، فیدراین

(د فرانسې د بهرنیو چارو وزیر) او فرانسيس ويندريل، پرته له جگړې او بيارغونې څخه د سولې له پاره د هيچا ليوالتيا و نه لیده.

پاکستان د امریکا او بریتانیا تر فشار لاندې او مخکې له دې چې توپان پیل شي، د نویو ملگرو د موندلو هڅه پیل کړه. دوی په اسلام آباد کې د خبرو اترو له پاره د چین چارواکو ته بلنه ورکړه او د غونډې په مهال یې ژمنه وکړه چې پاکستان به د پوځي ملاتړ په بدل کې چین ته اجازه ورکړي چې د هند سمندر ته لاره پیدا کړي. امریکا او بریتانیا چې د پاکستان د دې کار له امله په غوسه شوي وو، پریکړه وکړه چې د پلان شوي وخت او په لویه لوبه کې د چین له بنکیلیدو څخه مخکې خپل برید پیل کړي. په همدې مهال د عمان په سمندر کې د فالکلند د ټاپوگانو له جگړې وروسته د بریتانیایي ځواکونو تر ټولو لوی خوځښت ولیدل شو او نایو هم په مصر کې 40000 پوځونه تیار کړل. د سپتمبر په 9 نیټه د افغانستان د اسلامي جبهې مشر او د امریکا ضد قوماندان، احمدشاه مسعود ترور شو (د احمدشاه مسعود ترور تر راتلونکو څو روځو پورې پټ ساتل وشو او په متحده ایالاتو باندې تر بریدونو پورې په ډاگه نه شو. د مسعود په وژنه باندې وروسته اسامه بن لادن تورن شو؛ خو د ده د ترور رسمي اعلامیې، د فرانسوي خبریال فرانوايس کاس Franaoise Causse له راپور سره ډیر توپیر درلود، ځکه د مسعود پلویانو د پاکستان استخباراتي اداره آی اس آی ISI د نوموړي په وژنه باندې تورنوله). د سپتمبر د 11 نیټې بریدونه د استعمار له پاره د قانوني لارې د پیدا کولو پرته بل هیڅ نه و.

په افغانستان باندې د برید عملیات که څه هم چې د بې پایه عدالت Infinite Justice (چې دا کلمه د نړۍ په ډیرو ادیانو کې خدای ته منسوبه ده) تر نامه لاندې پیل شول؛ خو د اسلامي نړۍ د لوی غبرگون له امله یې نوم د خپلواکۍ د گټلو جگړې (Enduring Freedom) ته واړول شو. د نړیوال ایتلاف 136 ملکونو او د امریکا ځینې سیاسي متحدینو په مشروط ډول د دغه عملیاتو ملاتړ وکړ او د دې تر څنګ یې متحده ایالاتو ته د پوځي مرستې وړاندیزونه هم وکړل.

امریکا دې موضوع ته په پام سره چې پخوانی شوروي اتحاد څرنګه د 1979 او 1989 تر مینځ د افغانستان په خټو او خاورو کې ډوب شو، دې هیواد ته د خپلو

پوځيانو له ليرلو ډډه وکړه او پر خای يې افغاني جنگ سالارانو ته د ډيرو پيسو ورکولو ته ترجيح ورکړه، چې د امريکا په استازيتوب د طالبانو په وړاندې وځنگيرې. د يادونې وړ ده چې د امريکا دا کار د ملگرو ملتونو له هغه قانون څخه بنسټه سرغړاوی دی چې په جگړه کې بنکيلو خواوو ته د وسلې ورکول، منع کوي. روسيې د متحده ايالاتو د دې عمل په وړاندې د غبرگون په توگه، د احمدشاه مسعود اسلامي جبهه په لويه پيمانه په وسلو سمبال کړه، په داسې حال کې چې ايران شيعه هزاره گانو ته د وسلو استول پيل کړل. د متحده ايالاتو هوايي پوځ د دقيقو هوايي بمباريو په واسطه، د طالب ضد ځواکونو ملاتړ کاوه او کله خو به له هغوی سره ملگري هم شول. حقيقت دا و چې هغه گوندونه چې د طالبانو په وړاندې ځنگيدل، نه د نړيوال ايتلاف په اهدافو پوهيدل او نه يې هم د نفتو د نځايرو له پاره ليوالتيا درلوده.

بريتانيا او امريکا د وخت په تيريدو سره په خپلو تکتیکونو کې بدلون راووست چې په دې توگه خپل نا پيژندل شوي دښمنان وپيژني. طالبانو نور نه شو کولای چې د خپلې واکمنۍ په سيمو کې ديکتاتوري وچلوي او په جلا ډلو وویشل شول. په همدې حال کې اسلامي جبهه چې نړيوال يې د شمالي ټلوالې په نامه پيژني، د طالبانو په گډو وډو لیکو کې ننوتل او پرمختگ يې پيل کړ.

د متحده ايالاتو هوايي پوځ د تښتيدونکو طالب ځواکونو تعقيبول پيل کړل. طالبانو هڅه کوله چې په کندهار کې بيرته سره را ټول شي او په همدې حال کې د شمالي ټلوالې بريالۍ ډلې د طالبانو په ډله ايزه وژنه لاس پورې کړ چې دلته د بيلگې په توگه د جنرال دوستم تر قوماندې لاندې د مزار شريف ډله ايزه وژنه يادولای شو. د دې ټولو پرمختگونو په درشل کې د طالبانو او القاعده زرگونه متعصب جنگيالي چې د تورې بورې په غرونو کې او د مرميو تر باران لاندې بند پاتې وو، خبرو اترو ته حاضر او خپلو پاکستاني ملگرو ته تسليم شول.

د بریتانیا او امریکا هوايي پوځونو په ټوليزه توگه په دې موده کې تر 4700 ډيرې الوتنې وکړې چې په ترڅ کې يې 12000 بمونه وغورځول شول، تر 10000 ډير جنگيالي په کې ووژل شول او تر څنګ يې تر 1000 ډيرو ملکي افغانانو ته مرگ ژوبله واوښته. د متحده ايالاتو پوځي جوړښتونو هوايي ځواک ته

امر وکړ چې د ډله ايزې وژنې بي ال يو 82 (BLU-82) بمونه وکاروي او د هغه مشخصو او پلان شوو بریدونو له کولو ډډه وکړي چې هدف يې يوازې پوځي جوړښتونه وو او ملکي مرگ ژوبله پکې کمه وه (دا بمونه په اصل کې د جگړې له پاره نه بلکه د انجینري کارونو په موخه جوړ شوي وو، ځکه دا بمونه رانده دي او ډیر زیان اړوي. متحده ایالاتو دا بمونه په ویتنام کې د ځنگلونو د پاکولو او د چورلکو د ناستې له پاره د زمکو د جوړولو له پاره کارولي وو). د بي ال يو 82 بمونو د کارولو امر ځکه شوی وو چې هغه پاته شوي او تښتیدلي جنگيالي له مینځه یوسي چې په غرونو کې تیت وو.

په هر حال، دا جگړه د ملگرو ملتونو د امنیت د شورا د 1378 پریکړې سره سم پای ته ورسیده او له دې سره سم گڼ افغاني گوندونه د جرمني په بن کې ټول شول چې د یوه نوي دولت د جوړیدو په هکله خبرې اترې وکړي. د بن غونډې پریکړه وکړه چې د پخواني ظاهر شاه تر مشرۍ لاندې یوه موقته اداره جوړه شي؛ خو د وړاندوینو سره سم ظاهر شاه شا ته شو او حامد کرزی د لومړي وزیر په توگه په دې دنده وگومارل شو.

د پخواني شوروي اتحاد او افغانانو د جگړې پر مهال حامد کرزي د سي آی آی CIA له مشر ویلیم کیسي William Casey سره شخصي اړیکې درلودې. له هغه وروسته ده متحده ایالاتو ته مهاجرت وکړ او هلته د بوش له کورنۍ سره ملگری شو او بالاخره د یونیکال د شرکت په یوه څانگه کې په کار وگومارل شو. جنرال عبدالرشید دوستم چې د 20 کلونو په موده کې د کړو ظلمونو او وحشت له کبله د چنګیزخان په نامه نومول شوی وو، په دې بریالی شو چې له متحده ایالاتو او متحدینو سره ملگری شي او د دې پر ځای چې د جنګي جرمونو په تور محاکمه شي، په نوې اداره کې گډ شو. د نړیوالو دغه عمل د 2001 د دسمبر د میاشتې په 6 نیټه د ملگرو ملتونو د امنیت د شورا له 1383 پریکړې سره سم قانوني بڼه غوره کړه. له دې سره سم په سلگونو زره هغه افغانان چې د جگړو او بمباریو له کبله له خپل هیواد څخه تښتیدلي وو، بیرته د خپلو کورونو په لور وخوځیدل.

د خپلواکۍ د جگړې د گټلو (Operation Enduring Freedom) تر نامه لاندې عملیات د متحده ایالاتو د ملي امنیت د شورا له لارې د زلمي خلیلزاد له خوا په

مخ وړل كيدل. زلمی خلیلزاد د پخواني باچا، ظاهر شاه د یوه مشاور زوی دی او د متحده ایالاتو د شیکاگو په پوهنتون کې یې زده کړه کړې ده. هغه د امریکایی تابعیت له تر لاسه کولو وروسته د ریگن د ولسمشرۍ پر مهال د بهرنیو چارو په وزارت کې د مشاور په توګه وټاکل شو او له هغه وروسته د سي آی آی CIA په مرسته په خپل هیواد افغانستان کې د شورې اتحاد د پوځونو په وړاندې وځنګید. د لومړني بوش د ولسمشرۍ پر مهال، خلیلزاد د دفاع وزارت د مرستیال په توګه وټاکل شو او په عراق کې د دښتې د توپان (Desert Storm) په عملیاتو کې د پام وړ رول ولوباوه. د کلینټن د ولسمشرۍ پر مهال ده له راند کارپوریشن او یونیکال سره کار کاوه. خلیلزاد په داسې وخت کې چې له طالبانو سره د خبرو اترو لړۍ روانه وه، د طالبانو ننګه وکړه او په واشنگټن پوست روځپاڼه کې یې په خپله یوه مقاله کې لیکلي و چې طالبان د ایراني متعصبینو په پرتله ډیر امریکایی ضد احساسات نه لري؛ خو کله چې د تېلو خبرې نتیجې ته و نه رسیدې؛ نو ده خپل دریځ بدل کړ او د سپتمبر له 11 نیتې وروسته د بوش ادارې له ده څخه د رابط په توګه ګټه پورته کوله. د جګړې له پیل سره دی د بوش له خوا د افغانستان له پاره د خاص استازی په توګه وټاکل شو او یوه دنده یې دا وه چې د پلان شوي نل لیکي د جوړیدو څارنه وکړي.

د طالبانو له خپلو وروسته رسنیو ته بلنه ورکړل شوه چې له القاعده او طالبانو څخه پاتې شوي نښې وګوري. امریکایی ځواکونو په غرونو کې داسې عجیب پېښځایونه موندلي وو چې د شوروي اتحاد د جګړې د وخت وسلې او مهمات په کې پراته وو؛ خو هیڅ خبریال و نه شو کړای چې د کیمیاوي او بیالوژیکي وسلو فابریکې، د اتمې بمونو بټۍ او کم تر کمه د سپورمکیو د توغولو هغه ساحې وویني چې دونالد رمسفیلد (د متحده ایالاتو د دفاع وزیر) یې په هکله خبرې کړې وې او غندلي یې وو.

پتو اړیکو ادامه پیدا کړه او بنایي ادامه به ولري. د هغه مخدره موادو او کوکنارو کرکيله او کاروبار بیرته وغوړید چې مقصد یې د شمالي امریکا مارکیتونه دي او بالاخره د 2002 کال د دسمبر په 9 نیټه حامد کرزی او د هغه پاکستاني سیال، جنرال مشرف د منځنۍ آسیا د نل لیکي د جوړولو د تړون په لاسلیکولو سلا شول.

لسم څپرکی: پت عملیات

په هغه یادښت کې چې د [پوځي عملیاتو له پاره د عامه ولس د ملاتړ تر لاسه کول] تر نامه لاندې د (ليونارد وانگ Leonard Wong) په واسطه، د متحده ایالاتو د پوځ د ستراتیژیکو مطالعاتو د انستیتوت له پاره جوړ شوی و، دا ټکي لیدل کیدل: (د پوځي عملیاتو له پاره چې عامه ولس کوم ملاتړ بنودلی د (پیرل هاربر) په بندر Pearl Harbor «د متحده ایالاتو یو پوځي بندر چې په 1941 کال کې د جاپان تر برید لاندې راغی او په غبرگون کې متحده ایالاتو د جاپان په هیروشيما او ناگاساکی ښارونو اتمي بمونه واچول» باندې له برید وروسته د خلکو له ملاتړ سره یو شان دی. امریکایان په دې عقیده دي چې پوځي عملیات مناسب دي، د یوې پراخې جگړې ملاتړ کوي او د نوموړې جگړې د منفي پایلو زغملو ته یې تیاري بنودلې دی. د سرشمیرنو د ښو پایلو سره – سره، د عامه ولس په ملاتړ کې بدلون راتلای شي. عادي ژوند ته د دوی په ګرځیدو سره به د پوځي عملیاتو له پاره، ملاتړ له مینځه لاړ شي. له همدې امله پوځ باید د ترهګرۍ په وړاندې جګړه کې پر له پسې بریالیتوب لاس ته راوړي، ولس له وسله وال پوځ سره تړلی وساتي او د کورنۍ امنیت په ساتلو کې هڅې ډیرې کړي؛ خو باید وویل شي په نورو برخو کې دا ملاتړ نه دی لیدل شوی). که په ساده ژبه وویل شي د دې خبرو مانا دا ده چې د ترهګرۍ په وړاندې جګړه کې د عامه خلکو نظریه په لویه پیمانه له امریکایي سیاستونو سره تړلې ده او باید ځنډ پکې ونه شي.

د 2001 کال د اکتوبر په 7 نیټه د خپلواکۍ د ګټلو عملیات پیل او په منځنۍ آسیا کې د وسلو ډزونه واوریدل شول. د پوځونو تناسب ته په کتو سره د ایتلافي ځواکونو بریالیتوب، د جگړې له پیل څخه مخکې، یقیني شوی و. د ترهګرۍ په وړاندې جگړې ته د امریکایي ولس پاملرنه په داسې حال کې روځ په روځ کمیري چې اسامه بن لادن لا هم له خپل پټنځای څخه په امریکا باندې د نورو بریدونو ګواښونه کوي؛ خو سره له دې په امریکا کې هیڅ ترهګریز عمل و نه لیدل شو.

د اکتوبر د میاشتي په 12 نیټه رسنیو ځینې هیښونکي معلومات خپاره کړل. د رسنیو له څرگندونو سره سم، خبریالانو او د کانگرس غړو داسې لیکونه تر لاسه کړي وو چې د انټراکس په میکروب Anthrax Spore لړلي وو. دا ډول حد اکثر 5 لیکونه د نیشنل اینکوایرر مجلې National Enquirer، ان بی سی NBC ټلويزیون، نیویارک پوست روځپاڼې New York Post او د سناتور دشل Sen. Daschle او سناتور لیهای Sen. Leahy دفترونو ته استول شوي وو او یوازې 5 کسان د دغه لیکونو قرباني شول. د امریکایانو عادي ژوند نژدې په ټپه ودرید. دوی نور نه شوای کولای چې خپل لیکونه له ربري لاس ماغو (دستکش) او طبی نقابونو پرته پرانیزی. د ژغورنې د آلاتو او نقابونو د سوداگرو کار وغورید او په ټول هیواد کې د پوست سیستم په ټپه ودرید. دغه روه ناروغي د متحده ایالاتو ملگرو هیوادونو ته هم خپره شوه او په ټوله اروپا کې داسې لیکونه وموندل شول چې په سپین وژونکي پوډر لړل شوي وو. د چارواکو له ویناوو سره سم، القاعدې اوس پریکړه کړې وه چې هغه کیمیاوي او بیالوژیکي وسلې په خپلو بریدونو کې وکاروي چې دوی د صدام حسین په مرسته جوړې کړې وې. له دې سره سم متحده ایالاتو او د هغه متحدینو پریکړه وکړه چې د انټراکس ضد میکروب د واکسینونو گودامونه جوړ کړي. دوی د ملیونونو گولیو په اخیستلو سره د دوا جوړونې له صنعت سره لویه مرسته وکړه؛ خو په پای کې هیڅ شی و نه شول، ځکه پرته له پنځو لیکونو څخه نور هر څه یوه توکه او ډله ایزه ویره اچونه وه.

مهمه خبره ده و چې له څیړنو وروسته معلومه شوه چې هغه انټراکس میکروب چې لیکونه پرې لړل شوي وو، د متحده ایالاتو په پوځي لابراتوارونو کې جوړ شوی و او دا یو کورنی خطر و. د امریکایي ساینس پوهانو د فدراسیون د یوې غړې (باربارا هتچ روزینبیرگ) څیړنو وښوده چې یوازې 50 پیژندل شوو ساینس پوهانو د دغه ویروس گودامونو ته لاسرسی درلود او کولای یې شوای چې ویې کاروي. د سپتمبر د میاشتي په پای کې د کوانیکو پوځي اډې یوه ناپیژندل شوی لیک تر لاسه کړ چې پکې د امراید (د متحده ایالاتو د پوځ د مکروبی ناروغيو د څیړنو طبی مرکز US AMRIID) د پخواني مشر، ډاکتر اسد چلونه او دسیسي غندل شوي وو. اف بی آی FBI بیا هم د څیړنو درواغجنه ژمنه وکړه؛ خو هیڅ څه یې روښانه نه کړل.

د ویرې او خطر د مودې په تیریدو او د خپلواکۍ د گټلو د عملیاتو د یوې کوچنۍ برخې په پوره کیدو سره، ولس فکر وکړ چې اوس نو باید بیرته عادي ژوند ته ستانه شي؛ خو د دفاع وزارت دنده واخیسته چې ولس ته پېښ راتلونکي خطرونه ور په زړه کړي. دوی د تش په نامه خطرناکو ترهگرو زړه بوړنوونکي انځورونه خپاره کړل چې د گوانتانامو پوځي جیل ته اچول شوي وو. دا اسیران له افغانستان څخه د الوتکو په واسطه دې جیل ته په داسې حال کې راوړل کېدل چې تر الوتکې پورې کش کیدل او بیا هلته په سیتونو باندې تړل کیدل. جیل ته له راوستو سره سم د دوی په سترگو نقابونه، په غوړونو کې د بریښنايي مزو پلگونه او په پوزو کې د کارک کاغذونه ایښودل کیدل او له دې سره د یوه پروگرام په واسطه د حس له قوو څخه محرومیدل. د دفاع وزارت وکیلانو د سترگو په رپ کې وویل چې فدرال قوانین یوازې د هیواد د ننه شکنجه منع کوي او دا قوانین ځکه په گوانتانامو کې نه عملي کېږي چې د امریکا په خاوره کې نه راځي. تر کومه ځایه چې د اساسي قانون خبره راځي، دا موضوع په کې نه ده روښانه شوې. نړیوالې ټولني له هماغه وخت راهیسې د متحده ایالاتو د دغه عمل په وړاندې مظاهري کړې دي. د ملگرو ملتونو د بشري حقونو د کمیسیون مشري ماري رابینسون Mary Robinson (د آیرلند پخواني ولسمشره) څو ځله په دې هکله د عامه خلکو غوسه بیان کړې او په متحده ایالاتو باندې یې غبر کړی چې د گوانتانامو اسیرانو ته هغه حقوق ورکړل شي چې د جینیوا په تړون کې روښانه شوي، له دوی سره باید د انسانانو په توگه چلند وشي او باید په عادلانه او مناسبه توگه محاکمه شي.

اوس – اوس د ترهگرۍ په هکله د خلکو مفکوره خوټیدلې او د ترهگرۍ په وړاندې جگړه یو هیرونکي سیوري گړخیدلې دی. اوس ترهگري نه دولت، نه سازمان او نه هم کومه مفکوره، بلکه یو دودیز عمل دی. دا نوم اوس له مظلومو لږکیو څخه نیولې تر دولتي کچې پورې کارول کېږي او کله – کله خو ترهگري په ډیر ساده ډول تعریف کېږي. که دا خبر رښتیا وي؛ نو د دوهمې نړیوالې جگړې پر مهال د نازي یرغلگرو پوځونو په وړاندې د فرانسې ملکي او پوځي مقاومت یو ترهگریز عمل بللی شو. د ترهگرۍ په وړاندې د جگړې افاده هم پرته له دې چې د جگړې په وړاندې د جگړې مانا ورکړي، بله هیڅ مانا نه لري.

دا رېښتيا وه چې ولسمشر جورج ډبليو بوش د ترهگرۍ په هکله ډير کم معلومات درلودل. د ده په آند د نيکاراگو د وژونکو ډله Death Squad ترهگره نه وه، آن تر دې چې ده د نيکاراگو د وژونکو د ډلې امریکايي ملاتړی (جان نيگروپونتي John Negroponte) ملگرو ملتونو ته د خپل سفیر په توگه وټاکه. د ولسمشر بوش او امریکايي چارواکو له نظره، په هغه نړۍ کې چې د شوروي اتحاد له ړنگیدو وروسته يې توازن له لاسه ورکړی وو، د امریکايي مشرتابه په وړاندې هر توند اعتراض يو ترهگر عمل بلل کیده.

د (باب وودوارد Bob Woodward) په نامه يو خبريال چې د ولسمشر بوش د کابينې د يوې غونډې يادښتونه يې پيدا کړي و، له واشنګټن پوسټ روځپاڼې سره په مرکه کې وويل چې د غونډې په مهال سي آي آي CIA ته بې بريده اختيارات ورکړل شوي و چې د ترهگرۍ په وړاندې جگړه په مخ بوزي. د يادونې وړ ده چې دا غونډه په کمپ ډيويد کې د 2001 کال د سپتمبر په 15 نيټه جوړه شوې وه.

نوموړې غونډه د جورج ډبليو بوش په مشري د تل په شان د دعا په ويلو پيل شوه او له ټولو گډونوالو څخه غوښتنه وشوه چې د دعا په کولو کې ونډه واخلي. له دعا وروسته د خزانې او بهرنيو چارو وزارتونو په ترتيب سره خپلې کړنې بيان کړې او د بيا د سي آي آي CIA مشر جورج تنيت George Tanet د پلانونو دوه مسودې له نورو اسنادو سره يو ځای چې په ډېره پاملرنه جوړه شوي وې، ولسمشر ته وړاندې کړې.

لومړۍ مسوده د پيليدونکي خوځښت په نامه يادیده. د دې مسودې دوه مهم ټکي د القاعدې له مينځه وړل او په افغانستان کې د دوی د اډو بندول وو. جورج تنيت د نورو متحدو هيوادونو په مرسته د القاعده په وړاندې نه يوازې په افغانستان بلکه په ټوله نړۍ کې د پټو عملياتو د اهميت په هکله وغږيد. ده د غونډې د ټولو گډونوالو د توافق له لاس ته راوړلو وروسته؛ نوموړي هدف ته د رسيدو له پاره سي آي آي CIA ته د بې بريده (نا محدوده) واکونو د ورکولو غوښتنه وکړه. نوموړي د داسې يو فرمان د صادریدو غوښتنه وکړه چې سي آي آي CIA ته دا واک ورکړل شي چې په هر ځای او هر وخت کې پرته له دې چې د هر يو کار له پاره اجازه واخلي، پټ عمليات تر سره کړي. تنيت په دې ټينگار کاوه چې د ده

اداري ته دې اجازه ورکړل شي، چې له هر ډول بنديز پرته کار وکړي او ولسمشر ته يې په دې برخه کې د ځينو خطرونو د منلو سپارښتنه کړې وه. ده له ځان سره د ولسمشر هغه فرمان هم راوړی و چې د پټو عملياتو په وخت کې يې سي آي اي CIA ته د شکمنو کسانو د وژني په شمول د هر ډول آلاتو د کارولو اجازه ورکوله.

د لومړي مسودې په يوه برخه کې دې ټکي ته اشاره شوې وه چې سي آي اي CIA بايد له ټولو مهمو بهرنيو استخباراتي ادارو سره خپلې اړيکې ټينگې کړي. جورج تنيت هيله مند و چې دی به د نوموړو استخباراتي ادارو مرسته د هغه مليونونو ډالرو په واسطه جلب کړي، چې په خپله بودجه کې يې غوښتي وو. د (تنيت) له پلان سره سم د نوموړو ادارو د خدماتو په کارولو سره د سي آي اي CIA اغيزمنتوب دري او آن څلور ځله ډيريدلای شواي. د پټو عملياتو په نړۍ کې دغه ډول کارونه له خطر څخه تش نه دي، ځکه کېدای شواي داسې اعمالو، متحده ايالات له هغه شکمنو ادارو سره تړلې وای چې بشري حقوق په پام کې نه نيسي. ځيني دغه ډول اداري د معلوماتو د لاس ته راوړلو له پاره له سختو شکنجو څخه کار اخلي.

غونډه په داسې حال کې چې (تنيت) د افغانستان له پاره خپله ستراتيژي اعلانوله، پرته له مخالفونو پر مخ تله. ده د ژورې ساه له اخیستو وروسته د (نړيوال بريد د پلان) تر نامه لاندې دوهمه مسوده هم وړاندې کړه. دغه مسودې د نړي په 80 هيوادونو کې د سي آي اي CIA په روانو پټو عملياتو رڼا اچوله او په راتلونکي کې يې د دغه عملياتو د دوام سپارښتنه کوله. په نوموړو عملياتو کې له تبليغاتو څخه نيولې بيا د پوځي بريدونو له پاره د تياريو له پاره د وژنو تر سرحده هر ډول اعمال شامل وو. د دفاع وزير دونالد رمسفيلد په دې وخت کې د سي آي اي CIA او پنتاگون تر مينځ شته سيالي له ياده وويسته او مسوده يې د زړه له کومي تاييد کړه. کله چې د سي آي اي CIA مشر خپل پلانونه وړاندې کړل؛ نو ولسمشر بوش په لوړ غږ او ليوالتيا چيغه کړه چې ډير اعلي.

بالاخره دا پټ عمليات پيل شول او په ترڅ کې يې سي آي اي CIA په ټوله نړۍ کې د بوش په مخالفينو بریدونه وکړل. د واين مډسين Wayne Madsen په نامه خبريال د دغه مخالفينو له ډلې څخه لاندې څلور نامتو قربانيان داسې پيژني:

- د 2001 کال د نومبر په 11 نيټه د لويديځې نوې گيني رهبر (تيس ايلووي Theys Eluay) د اندونيزيا د پوځ د يوه خاص کنډک له خوا وتښتول شو. دغه کنډک چې په ختيځ تيمور کې په ډله ايزه وژنو تورن دی، د امريکا د مرکزي ادارو له خوا جوړ او د سي آي اي CIA په واسطه روزل شوی دی. (تيس ايلووي) د خپل هيواد د خپلواکۍ له پاره جنگيده او د فري پورت مکمورن Freeport McMoran په نامه د هغه امريکايي شرکت مخالفت يې کاوه چې د ده د هيواد د معدني سرچينو په لوت لگيا و. (فري پورت مکمورن شرکت د متحده ايالاتو د لويديځو ايالتو په ايالت پورې تړلی يو شرکت دی چې مشري يې د متحده ايالاتو د بهرنيو چارو د پخوانی وزير، ډاکتر هنري کيسينجر په غاړه ده).

- د 2001 کال د دسمبر په 23 نيټه د نايجيريا د عدليې وزير، (چيف بولا ايگي Chief Bola Ige) د يوې ناپيژندل شوي کوماندو ډلې له خوا په خپله خونه کې ووژل شو. هغه د ولسواکۍ له پاره د پان يوروبان د گوند Pan-Yoruban Alliance for Democracy ticket مشري کوله او د نايجيريا د ولسمشریزو ټاکنو ناکام کانديد و. نوموړی د ټولو هغه امتيازاتو مخالف و چې د شيفران Chevron (د دې شرکت مشري د کاندوليزا ريس په غاړه وه) او (ايکسان موبيل ExxonMobil) امريکايي شرکتونو د نايجيريا د تيلو په صنعت کې درلودل.

- د 2002 کال په جنوري کې د اندونيزيا د آسي ولايت والي، د آسي د خپلواکۍ غورځنگ د گوند مشر، عبدالله سيافي ته ليک واستاوه او هغه ته يې ظاهراً د سولې د خبرو بلنه ورکړه. سيافي نه يوازې د خپلواکۍ غوښتنه کوله بلکه د ايکسان موبيل د شرکت د کيندنو خلاف هم و. عبدالله سيافي په هالنډ کې د مېشت UNPO سازمان (د نا پيژندل شوو هيوادونو او خلکو ټولنه Unrepresented Nations and peoples organization) غړی و او غوښتل يې په سوله ايزه توگه د خپلواکۍ له پاره وجنگيري؛ خو سره له دې په پټو جگړو کې هم بنکيل و. نوموړي ته په استول شوي ليک

کې داسې یوه کوچنۍ کمپیوټري آله ایښودل شوې وه چې په مرسته یې د متحده ایالاتو د ملي امنیت ادارې د سپورمکیو په واسطه د سیافي موقعیت مالوم کړ او په پایله کې د جنوری د میاشتې په 22 نیټه، د اندونیزیا د خاصو ځواکونو د کنډک له خوا ترور شو.

● د لبنان د عیسوي ملیشو د گوند بنی لاسی مشر، (ایلي حبیقه Elie Hobeika) له خپل ساتونکي سره یو ځای د جنوري د میاشتې په 24 نیټه د یوه موټر بم په چاودنه کې ووژل شول. حبیقه چې د 1982 کال په ترڅ کې د صبره او شاطیله د مهاجرو په کمپونو کې د مسلمانو فلسطینیانو په ډله ایزه وژنه کې نیغ لاس درلود، په ناڅاپي ډول د اسراییلو په خلاف ودرید او پریکړه یې کړې وه چې د بلجیم د جنګي جرایمو په محکمه کې د اریل شارون Eriel Sharon (اسراییلو پخوانی د دفاع وزیر او بیا ولسمشر) په خلاف شاهدي ورکړي. دا عملیات په ګډه د سي آی آی CIA او موساد Mossad (د اسراییلو استخباراتي اداره) له خوا تر سره شوي وو.

آیا دا په رښتیا هم د ترهګرۍ په وړاندې جګړه ده؟

د فبرورۍ د میاشتې په 13 نیټه، واشنګټن پوسټ روځپاڼې د ډاکټر هنري کیسنجر، یوه لویه مقاله خپره کړه. کیسنجر چې د متحده ایالاتو د بهرنۍ تګلارو پلار او بنسټ ایښودونکی و، په افغانستان کې یې د بریالیتوب له پاره د دريو لارو سپارښتنه کړې وه:

لومړی دا چې متحده ایالات دې فکر وکړي چې جګړه پای ته رسیدلې او هر هغه چا چې د طالبانو پیروي کوله، اوس یې سبق زده کړی. دوهم دا چې د یمن او سومالیا په شان په هغه ځانګړو هیوادونو فشار واچول شي چې د ترهګرۍ ملاتړ کوي او یا دریم دا چې په عراق کې د صدام حسین په را پرځولو باندې تمرکز وشي او په منځني ختیځ کې سیمه ایز انډوال بدل کړای شي.

په حقیقت کې کیسنجر، په عراق باندې د داسې یوه غوڅ برید په هکله استدلال کاوه چې په عراق یرغل او د صدام حسین له مخالفینو سره مرسته وشي (د یادوني وړ ده چې د دغه کتاب تر خپریدو پورې، د امریکا له خوا په عراق پوځي یرغل نه و شوی - ژباړن).

د بوش ادارې پرته له ځنډ څخه د کيسنجر مشورې تر پام لاندې ونيوې او د هغې پر بنسټ يې د خپلو پلانونو په جوړولو پيل وکړ.

د جنوري د مياشتې په 29 نيټه د متحده ايالاتو ولسمشر، کانگرس ته د (يو موټي ولس) تر نامه لاندې خپله وينا واوروله؛ خو د دغه وينا يوه مهمه ځانگړتيا دا وه چې دا ځل د افغانستان د دولت انتقالي ولسمشر، حامد کرزي هم ورسره حاضر و. د وينا په ترڅ کې جورج ډبليو بوش د ترهگرۍ په وړاندې د جگړې اهداف داسې اعلان کړل:

(زموږ ولس به د دوه اهدافو په لاس ته راوړلو کې ټينگ او زغمونکي واوسي. لومړی هدف دا دی چې موږ غواړو د ترهگرو کمپونه وټرو، د دوی پلانونه شنډ کړو او دوی عدالت ته کش کړو او دوهم هغه دا چې موږ بايد د هغه ترهگرو او رژيمونو مخنيوی وکړو چې د کيمياوي، بيالوژيکي او اتمي وسلو په لټه کې دي او غواړي په دې واسطه متحده ايالات او نړۍ وويروي. د ((لاسونو پيرکا)).

زموږ پوځ په افغانستان کې د ترهگرو د روزنې کمپونه له کاره غورځولي؛ خو په ځينو نورو هيوادونو کې لا تر اوسه هم دغه ډول کمپونه شته. د حماس، حزب الله، اسلامي جهاد او جيش محمد په شان نورې ترهگرې ډلې لا تر اوسه هم په ليرې ځنگلونو او د لويو ښارونو په مرکزونو کې پټې دي.

زموږ دوهم هدف دا دی چې د هغه رژيمونو مخنيوی وکړو چې د ترهگرو مرسته کوي او د ډله ايزې وژنو د وسلو په واسطه غواړي امريکا او زموږ ملگري او متحدین تهديد کړي. د سپتمبر د 11 نيټې څخه وروسته، ځينې دغه رژيمونه پير غلي دي؛ خو موږ د دوی اصلي څيره پيژنو. د شمالي کوريا رژيم په داسې حال کې د ډله ايزې وژنې د وسلو د جوړولو په حال کې دی چې ښاريان يې له لورې سره مخامخ دي.

ايران هم په داسې حال کې په بيره د دغه وسلو جوړولو ته دوام ورکړی او ترهگرې صادروي چې ځينې زورواکي، د خپلواکۍ له پاره د ايران د خلکو هيلې ځپي.

عراق د امريکا په خلاف خپلې دښمنې ته دوام ورکړی او د ترهگرۍ ملاتړ کوي. د عراق رژيم له يوې لسيزې را پدېخوا د انټراکس ميکروب، وژونکو گازونو او اتمي وسلو د جوړولو دسيوسي جوړوي. دغه رژيم له پخوا څخه په خپلو زرگونو ښاريانو باندې وژونکي گازونه کارولي او ميندې او د هغوي ماشومان يې وژلي.

دي. دغه رژيم لومړی د نړيوالې پلټنې له ډلې سره موافقه وکړه؛ خو کله چې د کتونکو ډله عراق ته لاړه؛ نو بېرته يې وشړله. دغه رژيم له پر مخ تللي نړۍ څخه د کوم شي د پټولو په هڅه کې دی. دغه ډول هيوادونه او د هغوي ترهگر متحدین د شيطانانو محورونه گرځيدلي او د نړۍ سولې ته يې گواښ پيښ کړی دی).

د متحده ايالاتو په متحدينو باندې فشار ډير زيات شوی و. دوی له پنځو مياشتو راهيسې هر څه زغمل. د سپتمبر د 11 نيتي له بریدونو وروسته او د غم د مراسمو په ترڅ کې، دوی نه شوای کولای چې د متحده ايالاتو په کړنو باندې مخامخ انتقاد وکړي. د متحده ايالاتو چارواکو هم په دې برخه کې له ډيرې ځيرکۍ څخه کار واخيست او د غم د مراسمو په اوږدولو او په ټلويزيون باندې د دغه مراسمو د نشر په مرسته يې دوی بوخت او ویریدلي وساتل.

خو له دې سره - سره د فبروري د مياشتې په 6 نيټه د فرانسې د بهرنیو چارو وزير (هوبيرت فيدراين) د متحده ايالاتو د چارواکو د هيلو په خلاف گام پورته کړ. هغه د لومړي وزير او ولسمشر د ملاتړ په درلودلو سره، د انترفرانس په ټلويزیوني چینل باندې څرگند شو او داسې يې وويل:

(مور د متحده ايالاتو متحدین او د امریکا د خلکو ملگري یو. مور د سپتمبر د 11 نيتي د ترهگریزو بریدونو څخه په را مينځ ته شوي غم کې له دوی سره ځان شریک بولو. مور له امریکایي خلکو سره خپل شریک مسولیت ادا کړی؛ خو د غیرگون په بنودلو کې باید یو منطق وي او بد کسان باید له مينځه لاړ شي. مور باید همدا راز دا ستونزه له رینو څخه حل کړو. نن مور له دې وجې چې ټولې ستونزې د ترهگری په وړاندې د جگړې تر نامه لاندې را ټولوو، په خطر کې لويديلي یو. دا یو بې مسولیته کار دی. هيڅوک نه شي کولای چې د پوځي ځواک په کارولو سره له ترهگری سره وجنگيږي او د ترهگری په وړاندې د جگړې تر نامه لاندې ټولې ستونزې حل کاندې. د ستونزو حل باید د هغه په رینو کې ولټول شي. مور باید د نیستی، بې عدالتی او سپکاویو ستونزې حل کړو. اروپا باید د دغه ستونزو په حل کې هلې ځلې وکړي. که مور نه غواړو چې امریکایي پالیسي ومنو؛ نو باید ووايو مور کولای شو چې دا خبره ووايو او باید ويې وایو. د امریکایي خلکو سره ملگرتوب او په ناتو کې د امریکا متحد والی، د دې مانا نه

لري چې مورن يو له بل سره تړلي يو او د هر شي په هکله يو شان فکر کوو. مورن بايد له متحده ايالاتو سره د ملگرتوب په فضا کې خبرې وکړو. مورن دا نه وايو چې متحده ايالات دې آرام کيني. مورن غواړو چې متحده ايالات د نړۍ د ستونزو په حل کې بنکيل واوسي او دا وايو چې د متحده ايالاتو له مرستې پرته هيڅ لويه ستونزه نه شي حل کيدای. مورن غواړو چې امريکا په خپله نه، بلکه په دوه اړخيزه توگه له خپلو ملگرو سره يو ځای پريکړي وکړي. که مورن غواړو چې زمونږ غږ واوريډل شي؛ نو بايد چوپ ونه اوسو او وغږيرو).

(کولن پاول) په واشنگټن کې د فرانسوي وزير سپاربننتو ته سره له دې چې د سپکاوي په سترگه وکتل، هيڅ ارزښت ورنکړ.

دوه روځي وروسته د فرانسې لومړي وزير (ليونيل جوسپين) له فرصت څخه گټه واخيسته او د اروپا د پارلمان په يوه غونډه کې يې نړيوالو اوريدونکو ته د خپل زړه غم داسې بيان کړ:

(د سپتمبر د 11 نيتي له بریدونو وروسته مورن له متحده ايالاتو سره خپله ټينگه همکاري په بنکاره ډول څرگنده کړه او په هغه ځوابي عمل کې مورن له دوی سره مرسته وکړه چې د دغه بریدونو په وړاندې بايد بنودل شوی وای. د ترهگرۍ په وړاندې دا ډول گډ عمل بايد په ټينگ عزم تر سره شي؛ خو دا په هيڅ ډول دا مانا نه ورکوي چې مورن هغه ستونزو ته چې د سپتمبر له 11 نيتي وروسته ولاړې شوي پاملرنه ونکړو. که رښتيا ووايو مورن يوازې د ترهگرۍ په وړاندې د جگړې تر نامه لاندې، د نړۍ ټولې ستونزې نه شو حل کولای او نه هم لوی پوځي ځواکونه کولای شي چې د هر ډول ستونزو په حل کې مرسته وکړي. مورن په يقيني ډول غواړو چې په نړيواله ټولنه کې بايد انډول شته وي. زمونږ دا پوهاوی د هر اړخيز عمل په بنسټ ولاړ دی. د نړيوالي ټولني غږي بايد په گډه د ستونزو په حل کې مرسته وکړي، ځکه هيڅ هيواد په يوازې توگه نه شي کولای چې ستونزې په خپله حل کاندې. مورن هيله مند يو چې متحده ايالات يو اړخيز گام پورته نکړي او زمونږ ليدلوري ته هم احترام وکړي. مورن په دې اند يو چې د متحده ايالاتو له مرستې پرته مورن هغه انډوال نه شو راوستلای چې په هکله يې فکر کوو. مورن به تر هغه ځايه چې شونې وي، د همکاريو د ډېرولو له پاره کار وکړو).

د اروپا د ځينو چارواکو له څرگندونو سره سم په ټوله اروپا کې شکونه پيدا شول. د فبروري په 9 نيټه د اروپايي اتحاديې د بهرنيو اړيکو کميسار (کريس پټن) هم خپله چوپتيا ماته کړه او له گاردين روځپاڼې سره په مرکه کې يې د متحده ايالاتو د مطلق والي په اړه د فرانسې انتقادونه په ځای وبلل او متحده ايالات يې وهڅول، چې خپلو متحدينو ته غور ونيسي. نوموړي زياته کړه چې متحده ايالات په يوازې ځان پر مخ نه شي تلای او دوی بايد دا فکر ونکړی چې موږ خپل غرونه نه شو پورته کولای.

په متحده ايالاتو باندې د انتقادونو لړۍ د اروپا د بهرنيو چارو د وزيرانو تر هغه کانفرانس پورې هم ورسیده چې د هسپانيا په (سيونکاس) کې جوړ شوی و. دوی ټول سمدلاسه د (فيدراين) او (پټن) په څرگندونو سره سلا شول.

د ياغيتوب لړۍ لا زياته شوه او په برلين کې د ناټو د غونډې په مهال يې هم نښې وليدل شوې. د کاناډا لومړي وزير د غونډې په مهال دا خبره رد کړه چې د ناټو قوانين د افغانستان له پاره هم صدق کوي او زياته يې کړه چې دوی به په هغه يو اړخيزه شخړو کې بنکيل نه شي چې د امريکا په واسطه را مينځ ته کيږي.

اوس پوښتنه دا ده چې حقايق په رښتيا را برسیره شي؟

يوولسم څپرکی: دسيسه

هغه دلايل چې موږ ذکر کړل او لاسرسي ورته لرو، د دې حقيقت پوهاوي ته لاره پرانيزي چې د سپتمبر د 11 نيټې بريدونه د امريکا د دولت د ميکانيزم له امله زېږېدلي وو؛ خو سره له دې اوس د نړۍ خلک د اسامه بن لادن له خيالي کيسې سره بلد شوي دي او دا د ډير خپگان وړ خبره ده چې گورو د امريکايي خلکو نژدې 3000 هيوادوال د درواغجنو تگلارو قرباني شول. د متحده ايالاتو د پوځ لويو درستيزوالو پخوا هم د خپلو خلکو په وړاندې د ترهگرۍ پلانونه جوړ کړي وو؛ خو د عملی کولو فرصت لاس ته نه و ورغلی. دلته به موږ بيرته تاريخ ته لاړ شو او څو بيلگې به تاسو ته وړاندې کړو.

د کیوبا د 1958 کال د هغه چریکي عملیاتو په ترڅ کې چې د (فیدل کاسترو او راول کاسترو، چې گیوارا او کامیلو سیفیوگوس) په وسیله پیل شوي وو، د (فولگینسیو بتيستا) گوداګی رژیم وپرخول شو. د دوی په واسطه نوي جوړ شوی دولت چې نور نو کمونیست نه وو، امریکایی لویو کمپنیو (سټنډرډ ایل، جي ام، آی تی تی، جي اي، شیراتون، هیلتون، یونایتډ فروت او ایست انډیا) ته امر وکړ چې نور دوی حق نه لري، د تیرو شپږو کلونو په شان دا ټاپو د خپلو موخو له پاره وکاروي. امریکایی شرکتونه متحده ایالاتو ته له ستندیدو وروسته، ولسمشر (ایزنهاور) ته قناعت ورکړ چې د کاستروگانو په واسطه جوړ شوی دولت له پښو وغورځوي.

د 1960 کال د مارچ په 17 نیټه، ولسمشر (ایزنهاور) د دوی په اصطلاح د (کاسترو) د رژیم په وړاندې د پټو عملیاتو د پروګرام عملي کول تصویب کړل. د دې عملیاتو پروګرام که څه هم چې یوازې تر کیوبا پورې محدود و، د جورج تنیت (د ولسمشر جورج ډبلیو بوش په وخت کې د سي آی اي مشر) پلان سره سمون درلود او موخه یې دا وه چې د (کاسترو) رژیم په داسې یو رژیم بدل کړي چې د کیوبا د خلکو په ګټه او د متحده ایالاتو له پاره د منلو وړ وي. د (ایزنهاور) له پلان سره سم دا هر څه باید په داسې توګه تر سره شوي وای چې د متحده ایالاتو نیغه مداخله پکې نه وای څرګنده شوې. (دا موضوع د سي آی اي CIA په را برسیره شوو اسنادو کې ذکر شوي ده).

د 1961 کال د اپریل په 17 نیټه، د کیوبایی تبعیدیانو او اجیرو عسکرو یوې ډلې چې د سي آی اي CIA له خوا روزل شوې وو، هڅه وکړه چې د خوګانو خلیج Bay of Pigs تر خپلې ولکې لاندې راولي. دا عملیات ځکه له ماتې سره مخامخ شول چې نوی ولسمشر (کینیډي) چې په وروستیو کې سپینې مانی ته راغلي و، سیمې ته د متحده ایالاتو د هغه هوايي ځواک له استولو څخه ډډه وکړه چې له اجیرو عسکرو سره یې باید مرسته کړي وای. له جګړې څخه وروسته 1500 کسان د کیوبایی چارواکو له خوا اسیران شول. ولسمشر (کینیډي) دا عملیات رد کړل او د سي آی اي CIA مشر (آلن دولز Allen Dulles)، مرستیال مشر چارلز کابیل Charles Cabell او د شاته پاتې شبکې مشر (ریچارد بیسیل Richard

(Bissell) يې له دندې گوښه کړل. نوموړي د خپل نظامي مشاور، (جنرال مکسوېل تیلر Gen. Maxwell Taylor) په مرسته د کورنیو څیړنو امر وکړ؛ خو د شته معلوماتو سره سم دا څیړنې په پوره ډول بشپړې نه شوي. ولسمشر کینیډي، د لوی درستیزوال کړنو ځکه حیران کړی و چې عملیات یې په داسې حال کې تصویب کړي و چې په ماته یې مخکې له مخکې پوه و.

له بهر څخه هر څه داسې ښکاریدل لکه چې امریکایي جنرالانو غوښتل، چې متحده ایالات له کیوبا سره په حقیقي جگړه کې ښکیل کړي.

ولسمشر (کینیډي) که څه هم چې د سي آی ای CIA ناکام عملیات رد کړل؛ خو هیڅکله یې د هاوانا په وړاندې د واشنگټن له دښمنۍ څخه ډکه تگلاره تر پوښتنې لاندې را نه وسته. (کینیډي) د داسې یوې ځانگړې ډلې د جوړیدو امر وکړ چې دنده یې د (کاسترو) په وړاندې د هڅو پیلول و. د نوموړې ډلې غړي، د ده ورور او لوی څارنوال (رابرت کینیډي Robert Kennedy)، پوځي مشاور (مکسوېل تیلر Maxwell Taylor)، د ملي امنیت مشاور (مک جورج بوندي McGeorge Bundy)، د بهرنیو چارو وزیر (دین روسک Dean Rusk) او د هغه مشاور (الکسیز جانسن Alexis Johnson)، د دفاع وزیر (رابرت مک نمارا Robert McNamara) او د هغه مشاور (روزویل گیلپاتریک Roswell Gilpatric)، د سي آی ای نوی مشر (جان مک کون John McCone) او لوی درستیز جنرال (لیمن لیمنتر Gen. Lyman Lemnitzer) وو.

نوموړې ځانگړې ډلې د مونگوس عملیاتو Operation Mongoose تر عمومي نامه لاندې د پټو عملیاتو پلانونه جوړ کړل. د عملیاتو د ښه پرمختگ له پاره د بهرنیو چارو او دفاع وزارتونو او د سي آی ای CIA تر مینځ د عملیاتي اړیکو مشري جنرال (ایدوارد لنسډیل Gen. Edward Lansdale) (د دفاع مرستیال وزیر د دندې څرنګوالي ته په کتو، د ملي امنیت د ادارې مشر) ته سپارل شوې وه. په دې سربیره د سي آی ای په مرکزي دفتر کې د وروستي راپور اخیستونکې ډلې په توګه د ډبلیو ډلې Group W په نامه یوه ډله جوړه شوه چې مشر یې (ویلیم هاروي William Harvey) و.

د 1961 کال په اپریل کې د امریکا پوځ له یوه جدي بحران سره مخامخ شو؛ ځکه چې ستر جنرال (ایډوین واکر Maj. Gen. Edwin A. Walker) مخکې تر دې چې په جرمني کې د پلوی امریکایي ځواکونو د کنډک مشري په غاړه واخلي، مظاهري جوړې کړې او له همدې امله د ولسمشر (کینیډي) لخوا له دندې گوښه شو. واکر په دې تورن شوی و چې په وسله وال پوځ کې یې داسې یوه نوې ډله جوړه کړې وه چې خپله عقیده او مذهب یې بدل کړي و. نوموړی جنرال د جان بیرچ John Birch د ټولني (بنی لاسي بنسټ پاله ډله) غړی او د KKK (د پروتستان مذهب لرونکو سخت دريځه ډله چې په امریکا کې د تور پوستو انسانانو د شتون خلاف ده او په ډیرو وژنو کې یې لاس لرلی) یو له ریښتنو مشرانو څخه و.

د سنا د بهرنیو اړیکو کمیټې ژر تر ژره په پوځ کې په پلټنو پیل وکړ. د پلټنو مشري د سناتور (البرټ گور) چې د راتلونکي مرستیال ولسمشر پلار و په غاړه وه. د پلټنو په لړ کې سناتورانو د متحده ایالاتو لوی درستیز، جنرال (لیمینټزر) ته هم د جنرال (واکر) په دسیسه کې د لاس لرلو په تور، د شک په سترګه کتل. (د یادونې وړ ده چې د کوریا له جګړې وروسته جنرال واکر په دې فکر و چې د متحده ایالاتو دولت داسې تگلاری غوره کړی وي چې په لوی لاس یې د کمونیزم پراخوالي ته لار اواروله. ده وروسته له دې چې د دفاع وزارت د مرستیال، مک نمارا په واسطه له دندې گوښه او ورتل شو، د میسیسیپي په پوهنتون کې د یوه تور پوستي ښوونکي د ټاکنې په اړه اعتراضی لاریون وکړ او له همدې امله د لوی څارنوال، رابرت کینیډي له خوا د بغاوت او سرکشی تور پرې ولګید او ونيول شو. نوموړی چې د محافظه کاره رسنیو ملاتړ له ځان سره درلود، د 5000 ډالرو جریمې په ورکولو بیرته له جیل څخه خوشی شو او وروسته معلومه شوه چې نوموړي د ((شارل دوګول)) ((د فرانسې ولسمشر)) د ترور له دسیسې سره مالي مرسته کړې وه او د هغې کمیټې مشري هم د ده په غاړه وه چې د ولسمشر جان اف کینیډي د وژنې په قضیه کې د شک په سترګه ورته کتل کیدل).

(البرت گور) پوهیده چې جنرال (لیمینتزر) د پټو عملیاتو په تر سره کولو کې ځانگړې پوهه لري. دا ځکه چې په کال 1943 کې ده له هغه هڅو سره لویه مرسته وکړه چې په پایله کې یې د ایټالیا دولت د هیتلر ملاتړ پرېښود او له متحدینو سره یو ځای شو او دوهم دا چې په کال 1944 کې (لیمینتزر) او (آلن دولز) په سویس کې له نازي چارواکو سره له نژدې کتلې وو، چې د جرمني د تسلیمیدو په هکله جوړه جاري ته ورسیري. په دې سربیره نوموړي د ناټو د هغه مرکزی شبکې په جوړولو کې هم گډون کړی و چې د هیتلر نازي اجنټان به یې د شوروي اتحاد په ضد کارول او په لاتینه امریکې کې یې د بشري حقوقو مجرمین په خوندي ډول له سیمې څخه ایستلي وو. بالاخره (البرت گور) و نه توانید چې په وروستیو پېښو کې د جنرال (لیمینتزر) لاس لرل ثابت کړي.

د جنرال (لیمینتزر) هغه پټې مکاتبې چې څو کاله پخوا را برسیره او خپرې شوي بڼې چې ده او په اروپا کې د متحده ایالاتو د پوځ قوماندان، جنرال (لوریس نورستاد) او نورو لوړپوړه چارواکو، د ولسمشر (جان اف کینیدی) د تگلارو د وړاندولو په دسیسو کې هم لاس درلود.

پوځي سخت دریځو د ولسمشر (کینیدی) له خوا په کیوبا کې د پوځي لاسوهني ردیدل وغندل. دوی د سي آی اي CIA ملکي کارکوونکي په دې تورن کړل چې د هغوی د خرابو پلانونو له کبله د خوگانو د خلیج نیول ناکام شول او ولسمشر (کینیدی) یې له دې کبله چې د هوايي ملاتړ د استولو مخنیوی یې کړی و، د ډارن په نوم ونوماوه. دوی د خپلو غوښتنو د پوره کولو له پاره د دوهم ځل له پاره داسې پلان جوړ کړ چې ولسمشر (کینیدی) ته د پوځي لاسوهني له پاره، یوه سیاسي پلمه جوړه کړي. نوموړی پلان چې د نارتوردز د عملیاتو Operation Northwoods په نوم یادیده، د برید جنرال (ویلیم کرایگ) د څیړنو پر بنسټ جوړ شوی و او د 1962 کال د مارچ په 13 نیټه، د اوگمینت ځانگړی ډلې ته، د جنرال (لیمینتزر) په واسطه وړاندې شو. غونډه په پنټاگون کې د دفاع وزارت د مرستیال په دفتر کې جوړه شوه او د ماسپینین له 2:30 بجو څخه د شپې تر 7:30 بجو پورې دوام وکړ؛ خو د کلکو مخالفتونو له وجې پرته له کومې لاس ته راوړني پای ته ورسیده. د غونډې د خرابیدو لامل د (مک نمارا) له خوا د نوي

پلان ردیدل و او له همدې امله جنرال (لیمینتزر) دومره غوسه شوی و چې آن گواښونه یې ورکول.

د ولسمشر (کینیډي) د ادارې او لوی درستیز تر مینځ دښمنۍ تر شپږو میاشتو پورې دوام وکړ او له هغې وروسته (لیمینتزر) له خپلې دندې گوښه او په اروپا کې د امریکایی پوځونو د مشر په توګه ونومول شو. نوموړي اروپا ته له تللو مخکې امر وکړ چې د نارټورډز د عملیاتو د پروژې ټولې نښې دې له مینځه یوړل شي؛ خو (مک نمارا) د هغه اسنادو یوه کاپي له ځان سره پټه وساتله چې ده ته ورکړل شوي و. د یادونې وړ ده چې د نارټورډز د عملیاتو په هکله ساتل شوي اسناد د لومړي ځل له پاره په استرالیا کې د (جان الیسون) له خوا خپاره شول او د متحده ایالاتو دولت یې په اړه هیڅ غبرګون و نه بنود. نوموړي اسناد د دوهم ځل له پاره د ای بي سي ټلويزیوني چینل د خبریال (جیمز بمفورد) له خوا د هغه پروګرام په ترڅ کې خپاره شول چې پکې د متحده ایالاتو د ملي امنیت د ادارې په هکله خبرې وشوي او ډیر تاریخ پوهان یې وپارول.

د نارټورډز د عملیاتو پلان د دې له پاره جوړ شوی و، تر څو نړیوالې ټولنې ته وښيي چې (فیدل کاسترو) یو بې مسولیته مشر و او د لویدیځ د سوله ایزې فضا له پاره یې گواښونه جوړ کړي و. د دې عملیاتو پلان په داسې توګه طرح شوی و چې د هغه لویو زیانونو د اړولو په اړه کیوبا تورنه شي چې په اصل کې متحده ایالاتو اړولي وو. مور دلتا د نوموړي پلان یوازې څو برخو ته په لاندې ډول اشاره کوو:

- په گوانتنامو کې د امریکایی پوځونو په اډه باندې برید کول. دا عملیات به د کیوبایی اجیرو عسکرو له خوا چې د کیوبایی پوځ یونیفورم به یې په غاړه وو، سر ته رسیدل. د برید په ترڅ کې به د وسلو ډیپو چاودله چې دې به په خپله له ځان سره لوړ انساني او مالي زیانونه درلودل.
- د کیوبا تر واکمنۍ لاندې اوبو کې باید یوه امریکایی بیړۍ په داسې ډول ډوبه شوې وای چې خلکو ته یې د مینې Maine بیړۍ ډوبیدل په یاد کړي وای. نوموړې بیړۍ په کال 1898 کې کیوبا ته نژدې له مینځه یوړل شوه او له همدې امله امریکا، په کیوبا باندې چې په هغه وخت د هسپانیا مستعمره وه، یرغل وکړ. د پلان سره سم به بیړۍ خالي او د لیرې واټن

څخه د کمپیوټر په واسطه کنټرولیدای. د بیړی چاودنه به په داسې ډول رامینځ ته کیدای چې د کیوبا له پلازمینې، هاوانا او سانتیاگو څخه به خلکو لیدله او له دې سره به د پېښې شاهدان هم پیدا شوی وای. د ژغورنې عملیات به په داسې ډول په مخ ورل شوي وای چې خلکو به فکر کاوه چې ډیر کسان مړه شوي دي. د قربانیانو شمیره به ژر تر ژره په روځپانو کې خپریده او د درواغجنو جنازو په خښولو سره به د ولس غوسه پارول شوې وای. عملیات به په داسې حال کې تر سره کیدل چې کیوبایی بیړی او الوتکې به په سیمه کې وې، چې کیوبا د بریدونو په تر سره کولو باندې تورنه شي.

- په میامی او حتی واشنگټن کې میشت تبعید شوي کیوبایان به د پلاستيکي چاودنو په وسیله ویرو ل کیدل. د دې کار ملامتیا به په تش په نامه کیوبایی اجنټانو اچول کیده، دوی به نیول کیدل او د درواغو اعتراف به ترینه اخیستل کیده. له دوی څخه به هغه اسناد هم نیول کیدل، چې له مخکې څخه په جعلی ډول جوړ شوي وو او نوموړي اسناد به په روځپانو کې چاپیدل.
- د کیوبا په گاونډیو هیوادونو کې به د کیوبا له خوا د یرغل ویره خپریده، چې په پایله کې به نوموړو هیوادونو پوځونه تیارسی شوي وای. یوه د درواغو کیوبایی الوتکه به د شپې له خوا د دومینیکن جمهوریت او په سیمه کې د نورو هیوادونو هوایی حریم ته ننوته او هلته به یې داسې بمونه غورځول، چې شوروي اتحاد جوړ کړي وو.
- د یوې فضایی بیړی په ویشتلو سره به د نړیوالو پاملرنه دې موضوع ته اړول کیده. د دې پېښې قرباني به د (جان گلین) په نامه هغه څوک و چې د لومړي ځل له پاره د زمکې مدار ته تلې و.

د پورتنیو پلانونو سربیره، یو بل لمسونه هم په پام کې نیول شو:

- دا شونې وه چې داسې یوه پېښه را مینځ ته شي چې په ترڅ کې یې یوه کیوبایی الوتکه د متحده ایالاتو یوه کرایه شوي ملکي الوتکه په نښه کړي. کرایه شوي الوتکه به له متحده ایالاتو څخه جمیکا، گواتیمالا، پاناما او یا وینزویلا ته په لاره وه. د امریکایی اجنټانو یوه ډله به د زده کوونکو په بڼه، هغه الوتکې ته پورته کیدل چې له مخکې څخه د سي آی ای CIA په واسطه کرایه شوي وه. په فلوریدا کې به دا الوتکه له یوې بلې هغې سره بدلیده او

مسافرين به يې په پټه توگه بيرته د سي آي اي CIA مرکز ته ليردول کيدل. دوهمې الوتکې به چې تشه او له ليرې څخه اداره کيده، خپلې الوتنې ته دوام ورکاوه. د الوتنې په درشل کې به له الوتکې څخه داسې څپې خپرې شوې وای چې بنودل يې په نوموړې الوتکه باندې يوې کيوبايي جنگي جټ الوتکې برید کړی او بيا به په هوا کې چاودله.

د پلان سره سم پورتنیو عملیاتو د گڼ شمیر ملکي او پوځي امریکایانو مړینه هم له ځان سره درلوده؛ ځکه پرته له دې د خلکو د مفکورو بدلول شوني نه وو او همدا یوازنی لار وه چې متحده ایالاتو کولای شوای په کيوبا باندې پوځي يرغل وکړي.

د (جان اف کینيډي) په آند (لیمینتزر) یو لیونی و چې د څو لویو بې اصوله شرکتونو له خوا یې کلک ملاتړ کیده. دغه نوی ټاکل شوي ولسمشر هغه وخت د خطر احساس وکړ، کله چې مخکیني ولسمشر (ایزنهور) د خپلې خدای پامانۍ په وینا کې داسې وویل:

(مور باید د خپل پوځي جوړښت څخه په گټې اخیستې، ځینې کړۍ پرینږدو چې زموږ د دولت تگلارې تر خپلې ولکې لاندې راولي او بدلې یې کړي. دا خطر شته چې ځینې کسان واک په لاس کې واخلي او بیا خپل واک په غلطه توگه وکاروي. مور باید هیڅکله پرینږدو چې زموږ خپلواکي او ولسواکه عقیده له خطر سره مخامخ شي. مور د چا احسان ته اړ نه یو. یوازې یو خبرداری کولای شي چې زموږ د سوله ایزو اهدافو سره سم، زموږ دفاعي صنعت او پوځي میکانیزم ته وده ورکړي او له دې سره به زموږ پوره خپلواکي او امنیت بنیرازه شي).

(جان اف کینيډي) په رښتیا هم د جنرال (واکر) جنرال (لیمینتزر) او د هغوی د ملگرو په وړاندې مقاومت وکړ او په کيوبا، لاوس، ویتنام او بل هر ځای کې یې د کمونیزم په وړاندې د هغوی د فکري جگړې نظریه رد کړه؛ خو له بده مرغه د 1963 کال د نومبر په 22 نیټه نوموړی ترور شو.

جنرال (لیمینتزر) په کال 1969 کې تقاعد واخیست؛ خو په کال 1975 کې کله چې د مشرانو جرگی د ولسمشر (نیکسون) په وخت کې د سي آی ای CIA د کړنو په اړه د څیړنو امر وکړ، جنرال (فورد) له ده څخه وغوښتل چې په څیړنو کې گډون وکړي. د یادونې وړ ده چې په هغه وخت کې جنرال (فورد) د واټرگیت د رسوایی له قضیې وروسته چې په پایله کې یې ولسمشر (نیکسون) استعفا ته اړ شو، د متحده ایالاتو د انتقالی دورې ولسمشر و. (لیمینتزر) له ولسمشر فورد سره مرسته وکړه چې شته شخړې له مینځه یوسي او له هغې وروسته، فورد یو ځل بیا له ده څخه غوښتنه وکړه چې د سي پی ډي (د اوسني خطر کمیټه Committee on the Present Danger) کمیټې مشري په غاړه واخلي. دا کمیټه په هغه وخت کې چې پخوانی (بوش) د سي آی ای CIA مشر و، د نوموړې ادارې له خوا جوړه شوي وه او دنده یې د پخواني شوروي اتحاد په وړاندې تبلیغات و. د کمیټې له مشرانو څخه یو هم (پال ولفویټز) و چې په 2001 او 2002 کلونو کې یې د افغانستان د عملیاتو مشري کوله. له دې سره سم، جنرال (ویلیم کرایگ) یا هغه څوک چې د نارټورډز د عملیاتو په هکله یې لومړنۍ څیړنې کړې وې، د ولسمشر فورد له خوا د متحده ایالاتو د ملي امنیت د ادارې د مشر په توګه وټاکل شو. جنرال (لیمینتزر) د 1988 کال د نومبر په 12 نیټه مړ شو.

د (کینډي) د ترور په اړه د امریکایی ولس مفکورې په کال 1992 کې د (اولیور ستون) په نامه د سینمایی فلم له خپریدو بیرته وپاریدلې. د نوموړي فلم کیسې د چارواکو له هغه رسمي څرګندونو سره تضاد درلود چې د کینډي د ترور په هکله یې کړې وې. له همدې امله ولسمشر (کلینټون) امر وکړ چې د (کینډي) د وخت گڼ شمیر پټ اسناد دې برسیره شي او له دې سره د نارټورډز د عملیاتو د پروژې په هکله هغه یوازنی پانې هم برسیره شوي چې (مک نمارا) له ځان سره ساتلي وې.

د پورتنی تاریخي تعامل په پام کې نیولو سره، په خواشینۍ سره باید وویل شي د متحده ایالاتو په کورنیو دسیسو کې د بې خبره امریکایانو وژنه او قرباني کوم ناشونی کار نه دی. په 1962 کال کې ولسمشر (کینډي) د خپلو پوځي جنرالانو د لیونتوب په وړاندې مقاومت وکړ او له همدې امله یې خپل ژوند له لاسه ورکړ؛ خو دا معلومه نه ده چې د دغسې لیونیو اعمالو په وړاندې به د (جورج ډبلیو

بوش) غبرگون څه شي و او آيا دى هم له داسې حالاتو سره مخامخ شوى و چې (کينيډي) ورسره لاس او گريوان و او که نه؟

د متحده ايالاتو وروستى تاريخ مور ته بنيى چې کورنى ترهگري په دې هيواد کې يو عادي عمل دى. اف بي آى FBI له 1996 کال راهيسې د کورني ترهگري د پيښو کلني راپورونه خپروي. دوى په 1995 کې څلور، په 1996 کې اته، په 1997 کې پنځه ويشت، په 1988 کې اوولس او په 1999 کې د ترهگري 19 پيښې ثبت کړي دي. په نوموړو ډيرو پيښو کې پوځي او نيمه پوځي بنې لاسو ډلو لاس لرلى.

د (ديلمارت ايډوارډ فريلنډ) په نامه يو څوک په تورنتو کې د کاناډا د سترې محکمې په وړاندې، د متحده ايالاتو د پوځ په مينځ کې د داسې دسيسې په شتون شهادت ورکړ چې پوځ بايد د سپتمبر د 11 نيتي بريدونه سر ته رسولي واى.

نوموړى چې د غلطو بانکي معاملو د کولو په تور د کاناډا د پوليسو له خوا نيول شوى و، د متحده ايالاتو د سمندري ځواکونو له استخباراتو څخه د خپلو سندونو په غوښتلو، له ځان څخه دفاع وکړه. ده پوليسو ته وويل چې روسيې ته د دې له پاره تللى و، چې په مسکو کې د کاناډا د سفارت د يوه کمپيوټر پوه، (مارس باستين) د ترور او په نيويارک د بريدونو د تياريو په هکله معلومات ټول کړي. پوليسو د څيړنو په ترڅ کې ده ته وويل چې (مارس باستين) ترور شوى نه و، بلکه د نشي په حال کې يې د خپگان ضد گولۍ خوړلي او مړ شوى و. دوى سربيره پر دې د (فريلنډ) څرگندونې تشي پلمې وبللي او هغه يې په جيل کې واچاوه.

د 2001 کال د اگست د مياشتې په 12 نيتې (فريلنډ) د جيل چارواکو ته يو داسې مهر شوى ليک واستاوه چې په کې د نيويارک راتلونکو بريدونو ته اشاره شوې وه؛ خو د کاناډا چارواکو د ده ليک ته ارزښت ورنکړ. د سپتمبر په 14 نيتې دوى ليک پرانيست او د هغه بريدونو په اړه يې پکې واضح معلومات وموندل چې درى روځي مخکې د نيويارک په بنار کې پيښ شوي وو. له همدې امله دوى په بيره له پنتاگون سره اړيکه ونيوه؛ خو هغوى ورته وويل چې ديلمارت [مايک] فريلنډ په 1986 کال کې د متحده ايالاتو له سمندري ځواک څخه وتلى و او

هيڅکله د سمندري ځواکونو په استخباراتو کې بنکيل نه و. د کاناډا فدرال څارنوال د همدې لامل پر بنسټ د (فريلند) څرگندونې رد کړې او د تورنتو په ستره محکمه کې قاضيانو ته داسې وويل: آيا دا خيالي کيسه شونې ده؟ زموږ په فکر دا کيسه نه يوازي ناشونې ده بلکه هيڅ عاقل انسان به ورته غور و نه نيسي.

خو د طبي څيړونکي (لاين دوشين Line Duchesne) په واسطه شوو څيړنو څه موده وروسته وښوده چې د کاناډا د سفارت ديپلمات (مارس باستين) په اصل کې ترور شوی و او له همدې امله د (فريلند) څرگندونو څه نا څه بيرته خپل اعتبار لاس ته راوړ. دوهم دا چې د 2002 کال د جنورۍ په 25 نيټه، د (فريلند) وکيلانو (روکو گلاتي Rocco Galati) او پال دلانسکي Paul Dlansky د تورنتو د سترې محکمې د پرانيستي غونډې په مهال، له پنتاگون سره په داسې حال کې اړيکه ونيوه چې د ټيليفون غږ لوړ و او ټولو اوریده. په داسې حال کې چې د محکمې قاضي هر څه اوریدل، د پنتاگون کارکوونکو د ټلفون له لارې وويل چې (فريلند) اوس هم په سمندري ځواکونو کې دنده لري او کله چې له دوي څخه غوښتنه وشوه چې ټيليفون خپل مشر ته ورکړي؛ نو د ټلفون آپريټر د وکيلانو اړيکه د سمندري ځواکونو د استخباراتو له ادارې سره ټينگه کړه.

لکه چې مخکې مو ذکر وکړ، د سپټمبر د 11 نيټې د بریدونو په هکله د پنځو هيوادونو استخبارات (جرمني، مصر، فرانسه، اسراییل او روسيه)، د (فريلند) په شان د سمندري ځواکونو د استخباراتو کارکوونکي او هغه کسان لا له مخکې پوهیدل چې د اودیگو کمپنۍ ته يې پیغامونه استولي وو؛ خو هيڅوک د اسهامو د سوداگريز مارکيټ له پټو معاملو څخه خبر نه و.

د (رند کارپوريشن Rand Corporation) د شرکت مرستيال مشر (بروس هوفمن Bruce Hoffman) د کانگرس غونډې ته د وينا په مهال په ښکاره ډول وويل چې که څه هم چې دا بریدونه ډير لوی و؛ خو بيا هم نه اټکل کيدونکي و (د رند کارپوريشن شرکت د 160 ملیونه ډالرو کلنۍ بودجې په درلودلو سره د نظامي ستراتيژۍ په برخه کې د نړۍ تر ټولو لوی شخصي څيړنيز مرکز دی. دغه شرکت همدا راز د امریکا د پوځي صنعت د شرکتونو استازی هم بلل کيږي. د دې شرکت مشر ((جيمز تامسن)) دی او نور مديران يې د کارلايل گروپ مشر

((فرانک لوچي)) کاندوليزا راييس او دونالد رمسفيلد دي. دا هم بايد وويل شي چي ((زلمي خليلزاد)) د يوه څه مودې له پاره په دې شرکت کې د کارپوه په توگه کار کاوه).

((بروس هافمن)) د نيويارک له بریدونو شپږ مياشتې مخکې د متحده ايالاتو د هوايي ځواک د اکاډمۍ په يوه کانفرانس کې په بنکاره ډول د سپتمبر د 11 نېټې (نه اټکل کېدونکو) بریدونو ته له مخکې اشاره کړې وه. د نوموړي لاندې څرگندونو ته په کتو سره ثابتېږي چې ده د کانگرس غړو او نړۍ ته درواغ ويلی وو:

(مور هڅه کوو چې د القاعدې د شبکې او هغه ډلو په وړاندې خپل پوځونه تيار کړو چې له بن لادن سره تړاو لري. که د يوې شيبې له پاره د هغه بمې برید په هکله فکر وکړو چې په 1993 کال کې په نړيوال سوداگريز مرکز باندې وشو؛ نو دې پايلې ته رسېږو چې د هغه برید له امله کيدای شوای چې شمالي برج په جنوبي برج باندې ولويږي او 60000 کسان ووژل شي. دا شونې ده چې دوی د خپلو اهدافو د له مينځه وړلو له پاره نورې وسلې او نور تکتیکونه پيدا کړي؛ خو دا چې دوی به پيلوټه او له ليرې واټن څخه کنټروليدونکي ډرون Drone الوتکې په خپل واک کې لري، زما په آند يوه يقيني خبره ده.

آيا دا يوه وړاندوينه نه وه؟

ديموکرات گوند د دې له پاره چې جمهوريت غوښتونکی گوند له بدغوني حالت څخه بيرته وگرځوي، د 2000 کال هغه بودجوي قانون او د کميسيون جوړونې ته رايه ورکړه چې هدف يې د متحده ايالاتو د ملي امنيت د فضايي ادارې تحليل او څيړنه وه. نوموړي کميسيون د 2001 کال د جنوري په 11 نېټه خپل راپور چارواکو ته وړاندې کړ. د نوموړي کميسيون مشر (دونالد رمسفيلد) د راپور له تسليميدو څخه څو روځې مخکې، په رند Rand شرکت کې خپله دنده پرېښوده او د (بوش) په اداره کې د دفاع د وزير په توگه وټاکل شو. د نوموړي کميسيون له يوولسو څخه 8 غړي متقاعد جنرالان وو او ټول د توغنديو د دفاعي سپر د پروگرام پلويان وو. د دوی د کميسيون په 32 کاري روځو کې د وخت حالاتو ته

هیڅ پاملرنه نه وه شوي او یوازې د هغه پوښتنو ځوابونه پکې څیرل شوي وو چې د دغه کمیسیون ټول غړي بنایي ورسره مخ شوي وای.

د (رمسفیلډ) د کمیسیون له پاره باندنی فضا د زمکې، آسمان او سمندر په شان یوه پوځي ساحه وه. ده غوښتل چې د ملي امنیت فضایی اداره باید د زمکني، هوایی او سمندري ځواکونو په شان پوځي څانګه ولري. د ده په آند متحده ایالاتو باید فضا تر خپلې ولکې لاندې راوستې وای او د بل هر هغه ځواک مخنیوی یې کړی وای چې غوښتل یې هلته ځان ورسوي. د دې کار پایله به دا وه چې متحده ایالات به د یوازیني لوی نړیوال ځواک په توګه پیژندل شوی وای.

د (رمسفیلډ) کمیسیون 10 لاندې تجویزونه جوړ کړي وو:

- د باندنی فضا وسله وال ځواک به ولسمشر ته راپور ورکوي.
- ولسمشر باید د ځان له پاره د باندنی فضا په برخه کې یو مشاور وټاکي، تر څو متحده ایالات وکولای شي خپلې ګټې په پوره توګه لاس ته راوړي.
- د متحده ایالاتو ټولې استخباراتي ادارې باید یو له بل سره یو ځای او د ملي امنیت د شورا د ننه، د باندنی فضا د وسله وال ځواک تر لاندې کار وکړي.
- د باندنی فضا وسله وال ځواک به په یوه وخت کې د استخباراتو د سرچینې او د یوې زهري وسلې په توګه کار کوي او هدف به یې د استخباراتي ادارو او دفاع وزارت تر مینځ د داسې اړیکو جوړول وي چې مشري به یې په پوره ډول د سي آی ای CIA د مشرتابه په غاړه وي.
- د دفاع وزیر باید د ځان له پاره د باندنی فضا یو مرستیال وزیر وټاکي.
- فضایی قومانداني باید د هوایی ځواک له قوماندانی څخه بېله وي.
- د باندنی فضا وسله وال ځواک باید د نورو ځواکونو د خدماتو د لاسته راوړنې وس ولري.
- د فضایی انځورګرۍ اداره باید د هوایی ځواک د مرستیال وزیر تر قوماندې لاندې راشي.

- د دفاع وزیر باید په خپله د فضایی څیړنو او په دې برخه کې د پانګونو د پرمختګ څارنه وکړي، تر څو د متحده ایالاتو د پوځ او نورو پوځي ځواکونو تر مینځ توپیر ډیر کړای شي.
- د پوځ د فضایی پروګرام له پاره باید لویه بودجه ځانګړې شي. خو سره له دې، د بهرنۍ فضا د نظامي کیدلو پلان د دې تر څنګ چې د 1972 کال د لوی واټن ویشتونکو توغندیو د مخنیوي له تړون سره یې تضاد درلود، په لاره اچول یې ناشونی کار وو.
- د (رمسفیلډ) او هوايي ځواک د جنرالانو له پاره د سپتمبر د 11 پېښې د یوې داسې معجزې په توګه وې، چې ټول واک یې دوی ته ورکړ تر څو یې په هر ډول چې زړه وغواړي، وکاروي.
- (رمسفیلډ) د سپتمبر په 11 نیټه د ماښام په 6 بجو او 42 دقیقو په پنټاګون کې یو خبري کانفرانس ته وینا وکړه. د دیموکرات او جمهوري غوښتونکو ګوندونو مشرانو د دې له پاره چې په هغه ستونزمنو شیبو کې د امریکایی ولس یووالی څرګند کړي، له ده سره یو ځای په کانفرانس کې ګډون وکړ. په هغه وخت کې د ولسمشر (بوش) هیڅ پته نه لګیده او نړۍ په ناآرامۍ سره د متحده ایالاتو غبرګون ته سترګې په لاره وه.
- (رمسفیلډ) د خبري کانفرانس په مینځ کې د نړیوالو رسنیو په وړاندې سناتور (کارل لیوین) ته په تونده لهجه داسې خطاب وکړ: سناتور لیوین، په کانګرس کې تاسو او د دیموکرات ګوند نورو غړو ویره څرګنده کړې ده چې تاسو د پنټاګون د دفاعي او په خاص ډول د میزایلو د دفاعي سیستم د بودجې د فوق العاده ډیرښت له پاره کافي پیسې نه لرئ. اوسنیو حالاتو ته په کتو سره، آیا تاسو لا تر اوسه هم دا فکر نه دی کړی چې دا هیواد له بیړنیو حالاتو سره مخامخ دي او باید دفاعي بودجه او مصرف ډیر شي؟ آیا ستاسو په آند اوس هم دفاعي بودجه ډیره نه کړای شي؟
- د (رمسفیلډ) پورتنی څرګندونې په پېښو باندې د اعتراف څخه پرته بله هیڅ مانا نه شي درلودلای.

لنډیز

که د افغانستان له جګړې څخه اصلي ګټه اخیستونکي د امریکا د انرژي لوی شرکتونه دي؛ نو د نظامي صنعت لوی شرکتونه د سپتمبر د 11 نیټې د بریدونو

لوی گټونکي دي. له 2001 کال څخه را پدېخوا د دوی خوبونه په حقیقت باندې د بدلیدو په حال کې دي.

ولسمشر (جورج ډبلیو بوش) تر هر څه مخکې هغه تړون په یو اړخیز ډول تر پینو لاندې کړی او غندلی یې دی چې د اوږده واټن ویشتونکو توغندیو د تولید مخنیوی کوي.

د سپتمبر د 11 نیتې په بریدونو کې د سي آی اي د ناکامۍ له وجې نه یوازې د دغه ادارې مشر له دندې و نه ایستل شو، بلکه د نوموړې ادارې بودجه %42 ډیره شوه، تر څو د نړیوالو عملیاتو پلان په ښه توګه عملي شي.

د متحده ایالاتو د پوځ بودجه چې د شوروي اتحاد له پرځیدو څخه وروسته هېڅ وخت نه وه کمه شوه، په ناڅاپه توګه فوق العاده ډیره شوه. که هغه پیسې چې له بریدونو وروسته د دفاع وزارت بودجې ته ځانګړې شوې وې او هغه پیسې چې په آینده بودجه کې باید په پام کې نیول شوې وای، وشمیرل شي نو د پوځ په مصارفو کې %24 لوړوالی ښیي. سره له دې چې اوس د وسلو د پراخوالي لوبې پای ته رسیدلې او د امریکا په وړاندې کوم لوی مخالف نشته؛ خو د امریکا د پوځ بودجه به په راتلونکو پنځو کلونو کې (له 2002 کال را پدېخوا) له 2 تریلیونه ډالرو څخه واورې. د متحده ایالاتو د پوځ بودجه سر له همدا اوسه (2002 کال) د 25 لویو پوځونو د بودجې سره مساوي ده.

اوس - اوس د متحده ایالاتو د دولتي میکانیزم په مینځ کې ډیرې د قدر وړ او شتمني دندې د فضایی پروګرامونو او د استخباراتو د ادارو دي.

داسې ښکاري چې د سپتمبر د 11 نیتې د پینو سره په تړاو چې امریکایی ادارې کوم ګامونه اخیستي، د ډیرو وینو، اوبسکو او خولو پیلامه به وي او لا تر اوسه هم نه ده مالومه چې د نړۍ نور کوم هیوادونه به په دې کې اور کې وسوځي.

د 2002 کال د فبروري 20، پاریس

د ژباړن چاپ شوي اثار:

1- وړې كيسې، د ماشومانو د كيسو ټولگه، الاذر خپرندويه ټولنه، 1385 ل هـ (2006 م)، پېښور.

2- لوی دواړغ!، تېرى ميسان، الاذر خپرندويه ټولنه، 1390 ل هـ (2011 م)، کابل.

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English